

Приморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXVIII • БРОЈ 440

БУДВА, 31. ЈУЛА 1999. ГОДИНЕ
ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

(ВЕ)СЕЉАЧИНЕ

Прошле године, оштирилике у исјош ово вријеме, појавио се неке своје замјерке поводом додјеле „Љубишне најrade“ - затјраво о раду њеног жирија. Пријом, наравно, није имао превелике илузије о томе да ће својим примједбама утицати на жири, и свјесан како није баш ујутро износио шакве судове о одлука о цеништву, несумњиво квалишта и угледа. Жири се, наравно, и даље не осврће на нечија, уосталом усамљена мишљења, па је и овојодишињу одлуку о додјели ове угледне најrade донио у складу са својим ранијим начелима и начином одабирања њених лауреата.

И овом приликом није дошао у обзир један број наших најзначајнијих писаца јер се њихови естетски, стваралачки просеци не укладају у постмодернистичке, прије свећа помодне, пољеде чланова жирија. С друге стране, рекло би се крајње ствари, естетски кодекс жирија на тај начин ствара смештине, тешкој трошким, забуне око стварних вриједности у нашој савременој књижевној продукцији.

Не Ђорићи, наравно, стваралачке досете овојодишињу лауреата „Љубишне најrade“ морамо признајти да он, ни изблиза, није писац из прве тарнице којој припадају писци волумена Ериха Коша, Александра Тишме, Чеда Вуковића, Павла Ујтинова, Видосава Стевановића, Срећана Асановића, Светислава Басара, Миодрага Павловића, Стевана Раичковића, Војислава Вујановића... Снагом своје књижевне ријечи, они својим коријенjem ураспјају у вријеме, разбијајући ћа као најјављује стијене. Новитечни писци, међу њима, постапају лауреати, разбијајући кесе наших ионако мршавих фондова намјењених култури и умјетностима. Руку на срце - данас је то много већи усјај!

Ми смо поштавили оној Дијдроовој баснословно бојаћото сељака који је једног дана одлучио да напуни златитом десет малих бачава. Златито је тешко и бачве су имале тује предност да су их носачи који су бачве умјесто да их носе на раменима. Као тог би то сељаку дошли ћести, он би их посјео на бачвице које би умјесто сјалица ставио око сјобла. Наравно, ријеч је о поштавију скоројевићком размештању. За разлику од Дијдроовој сељака ми смо (ве)сељачине који који су разне умјесто да на раменима носимо бачве пуне сувога златити.

Ми најрађујемо и чијамо простије умјесто великих, лошије ог больших. Ова помодна заблуда, разумије се, нема никакав лојични, разумни повод: ради се само о томе да је „Љубишну најраду“ узела посве окриље (или се они нашли у њеном окриљу) једна група хировитих људи која естетику претпоставља - моги! Нове сорти књига које уздајају и најрађују ту нацији књижевни вртлари постапају тражене и чијане и сваки нацији аристократи и ботаници, (ве)сезак и сиромах, сматрају да најјачији мора да их пропиши.

Све ово било би посве беззначајно да посредно не оставља поље за чије. Цијена лауреата међеорски распите и, за наше прилике, дуже се до фантастичних висина док знаменити писци остављају неће на маргини и у прашини дана, тешко непознати широј чијалачкој публици. Помодна бујица односи њихове књиге са својим муљем. Не чијају их обраници, штитови, морнари, (ве)сезачи, интелектуалци јер не чијају их ни вртлари од заната.

Али је зато један млинар већ донио роман овојодишињу „Љубишниот“ лауреата у свој млин. Али ћа је зато један пивар замолио да му свакако појазми ту књигу. Али, али... зато ми се жалио један наш значајни писац (који још није имао срећу да постапа лауреат) како је, небрићом библиотекара, тешко да ће његов најдражи роман појео мши. Скренуо сам му, пријом, пажњу да води рачуна о једној околности - да хировитост може пролази и да ће се једног дана додати оно што се мора додати. Површине, и све што их условљава, изаћи ће на Јовишину, изаћи ће из моде. Свеједно што смо ми (ве)сезачине.

Бошко БОГЕТИЋ

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“
РАДЕ ГРЕГОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БУДВА

ТЕШКОЋЕ И ИСКУШЕЊА

Љето 1999. године је у нашој општини другачије од свих претходних година када је туристичка метропола живјела пуним туристичким животом. Овогодишња туристичка сезона није ни налик на претходне. Број туриста средином јула може се упоредити са бројем који је протеклих година регистрован на само почетку, или на крају туристичке сезоне. Многи хотели су главну сезону дочекали затворени, а многи су отворени иако није била знатнија потражња туриста.

Неизвесност туристичке сезоне производи општу неизвесност у нашој општини која све приходе, директно или индиректно, остварује од туризма. Како у тим условима организовати рад и живот у нашој општини и како изаћи из садашње ситуације, био је повод за разговор са предсједником општине Будва Радом Греговићем.

■ **Туристичка предсезона и посљедње припреме за главну сезону су протекле у знаку напада на нашу земљу. По престанку бомбардовања почеле су или настављене раније започете припреме сезоне, што је у нашој општини један од најважнијих послова. Како је наша општина прошла кроз тај период, како је у тим условима функционисала општинска власт и управа?**

- Ми смо као и сваке године туристичкој сезони примили врло озбиљно и врло амбициозно. Жеља нам је била, што за Будву није новина, да дамо свој максимални допринос години ква-

литета коју је на предлог Министарства туризма прогласила Влада Црне Горе. Цијенили смо и сматрали да је обавезно да се ураде додатни напори и активности да се подигне квалитет туристичко-угоститељске понуде. У том дијелу ми смо кроз много сегмената захватили те своје активности,

ног новог квалитета који смо ту хтјели увести, до увођења реда у туристичко-угоститељској дјелатности где смо били предузели одређене мјере. Међутим, НАТО напади који су почели 24. марта одразили су се крајње негативно на сву ту нашу активност, па не можемо говорити о туристичкој сезони

брзо престројавање на новонасталу ситуацију. Нормално, у тим условима било је најважније да се у општини, и Црној Гори, сачува мир. Мислим да је најважнија ствар коју смо урадили одмах послиje отпочињања НАТО напада договором са свим странкама које партципирају у Скупштини општине послиje кога смо дали једно заједничко саопштење зајавност у коме смо се, практично, сви обавезали да док трају НАТО напади, а било је проглашено и ратно стање, да у Будви кроз један коректан однос, међупартијски, међујудски, комшијски, братственички и било какав други, дамо допринос да не дође до одређених проблема који би могли битније да утичу на очување мира. Ми смо то урадили прије доношења резолуције у Скупштини Црне Горе.

Тај период је, ево, на срећу превазиђен без инциденте и неких тежких проблема на подручју наше општине.

■ **Превладава опција да је најгоре прошло, да се сада треба напово организовати за решавање свих проблема изазваних НАТО нападима на нашу земљу. Шта је у том смислу најважније да се уради у нашој општини?**

За Будву је ово посебно тешка година, ако се има у виду да је раније веома ефикасно остваривала свој буџет. Прошле године је, тако, планирано 45 милиона, а остварено 65 милиона динара. Међутим, та Будва ће ове године бити општина која ће драстично смањити свој планирани буџетски прилив. Ово је стварно година превијавања, година у којој треба обезбедити најосновније функције и потребе грађана, и ако то, морам признати, иде изузетно тешко. Јер, Будва нема ни комбинат, ни бродоградилиште, ни жељезару, нити луку. Будва има будванску ривијеру и туризам.

Доћи ће и до проблематизације личног стандарда. Јер и да су у овом тренутку пуни сви хотели „Будванске ривијере“ то не би значило неку већу потпору, ако нема домаће радиности која доприноси том личном, индивидуалном стандарду. Хоћу да вјеријем да једно такво стање неће трајати дugo. Пред нама је идућа сезона, 2000. година, почетак новог миленијума и под условом да ова година протече у миру, пошто је најгоре прошло, надамо се да ће бити бар на нивоу 1998. године. То ће за Будву значити побољшање остваривања основних функција града.

Page Греговић: обезбиједиши основне функције и поштрећи грађана

почев од јејштог изгледа

нега само о јејшњим мјесецима. За тај период је било привремених објеката и јед-

● СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ПОЛИТИЗАЦИЈА МНОГИХ ОДЛУКА И РЈЕШЕЊА

(2. и 3. страна)

● ИЗ НАШЕГ УГЛА

САВО ГРЕГОВИЋ: ГОСТИ НАШИ (НЕ)СУЂЕНИ

(5. страна)

● ФЕСТИВАЛСКИ ДНЕВНИК

ДОСТА ВЕЋ ВИЋЕНОГ

(14. страна)

● ВУК КРЊЕВИЋ:

ФРАГМЕНТИ О ЂОПИЋУ

(12. и 13. страна)

у
ОВОМ
БРОЈУ

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Осма сједница Скупштине овогашине трајала је шест дана: послије одлажања (првобитно је била заказана за 24. јун) почела је 1. јула, настављена 5. и 6. јула када је прекинула збојнишка кворума, да би се поново наставила 15. и 16. јула и (конечно) завршила 20. јула. Сједницу су, што се може и претпоставиши према броју дана који су одборници поштарили за 25 тачака дневног реда, обилежиле политизација мноштвом одлука и рјешења и бројне спораначки обожене болемике и рејлике. Одлучивање је било уједином већином гласова, што је и карактеристика вишеспратничке скупштине, с тим што на овој сједници одборници коалиције „Да живимо боље - Мило Ђукановић и Светозар Марковић“ у неколико случајева нијесу били јединствени, па су одборници Демократске партије социјалиста збојници осудили у мањини. То су, истовремено, и први резултати гласања у вишеспратничкој скупштини наше овогашине који се не поклапају са одлуком већинске партије - Демократске партије социјалиста.

Разлике између странака су дошли до изражавања записника с претходне сједнице. Одборници Социјалистичке народне партије који нијесу присуствовали сједници СО одржаној 20. априла сматрају да се, док траје ратно стање, не могу одржавати скупштинске сједнице, тражили су да се у записнику нагласи да они, пошто нијесу били присуствни, нијесу ни усвојили саопштење о политичкој ситуацији у општини и земљи, а у записнику стоји да су га усвојили одборници странака заступљених у општинском парламенту. Послије образложења секретара Скупштине општине Горана Орлића да у записнику пише и који су одборници присуствовали тој сједници, Скупштина је већином гласова усвојила записник (против су били одборници СНП).

Разматрање предлога одлуке о завршном рачуну буџета Општине за 1998. годину одложено је послије образложења секретара Секретаријата за привреду и финансије Предрага Јелушића. Предсједник Клуба одборника СНП Станко Асановић је захтијевao да се о завршном рачуну не расправља јер Скупштина општине није достављен извештај Комисије за друштвени надзор што је обавеза по Пословнику о раду СО. У расправи која је усlijedila подржан је предлог да се о завршном рачуну општинског буџета не расправља без извештаја Комисије, или и постављено питање зашто Комисија није обавила тај посао. Разматрање предлога одлуке о завршном рачуну буџета за прошлу и измјенама и допунама одлуке о буџету за 1999. годину (из истих разлога) одложена је за неколико дана док Комисија припреми извештај и поднесе га Скупштини општине.

ПОЈЕФТИНИЛЕ ПРИВРЕМЕНЕ ЛОКАЦИЈЕ

Накнада за привремено коришћење неизграђеног градског грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општији употреби умањене су за 50 одсто по свим ставкама. Исто смањење се односи и на коришћење платоа и терета у заштићеним градским језгрима и простору уз зидине Старог града као и за постављање столова за угоститељство на јавним површинама. Одлука је донијета већином

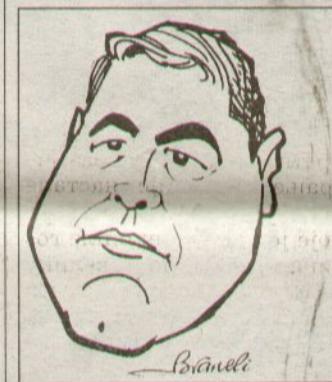
СПОРНЕ ГРАНИЦЕ ПРОЈЕКТА

У складу с овлашћењима по Закону о локалној

гласова (одборници СНП су били уздржани) а током расправе одборници су изнијели више примједби на наплату привремених локација у првобитој години. Постављена су питања јесу ли сви платили, колика је наплативост и изнесени подаци да су поједини корисници користили више простора него што су плаћали. Превладала је подршка смањењу накнада за привремене локације као покушај да се повећа интерес закупца и остваре повољнији економски резултати, а учествујући у расправи предсједник општине Раде Грегорић је нагласио да ће сваки корисник платити накнаду за онолико простора колико буде користио и да ту неће бити никаквих попуста.

ОДБИЈЕН НАЦРТ УП „СВЕТИ СТЕФАН - ШУМЕТ“

Нацрт урбанистичког пројекта зоне ексклузивног туризма „Свети Стефан - Шумет“ изазвао је примједбе и дискусије одборника. Уз навођење општих примједби на ток урбанизације у нашој општини критикована су поједина рјешења у урбанистичком пројекту, али и изношени предлози да треба дати визу нацрту пројекта како би се исти нашао на јавној расправи која ће помоћи да се утврди што бољи предлог и коначни план ексклузивне зоне. Прије одлучивања предсједник општине Раде Грегорић је подсјетио одборнике да је Скупштина општине недавно донијела одлуку о забрани издавања дозвола за градњу на подручју за које се доноси урбанистички пројекат док се не заврши израда тог пројекта и да би сходно томе требало усвојити нацрт урбанистичког пројекта како би се наставила даља процедура за његово доношење. Било је још предлога да се пројекат усвоји као нацрт, да иде у даљу процедуру, да се послиje јавне расправе анализирају примједбе и могућност њихове реализације, али већина одборника није тако мислила и одлучivala. Нацрт урбанистичког пројекта зоне ексклузивног туризма „Свети Стефан - Шумет“ добио је само 11 гласова одборника ДПС, док је 15 одборника било против (СНП, СДП и НС).

Станко Асановић

се споре Општина Будва и „Меркур“. По тврђењу Миковића нечијом грешком аутобуској станици су приписане читаве парцеле осим њихових дјелова па је тако Општине одузето око 6.500 квадратних метара. О томе су доношene различите судске пресуде и, по његовом предлогу, док се спор не решије не могу се проширити границе.

У име обрађивача овог урбанистичког пројекта, Завода за изградњу „Будва“, архитекта Миланка Вуковић је нагласила да је стварни разлог проширења граница захвата пројекта могућност бољих саобраћајних рјешења, а да власништво над одређеним земљиштем уопште није битно за урбанистичко регулисање. На земљишту око кога се споре Општина и „Меркур“ новим планом се ништа не мијења већ се задржава рјешење из ранијег плана.

У расправи која је усlijedila изношени су, готово наизмјенично, аргументи за и против проширења граница урбанистичког пројекта зоне „Розино“, а највише примједби је било на фаворизовање „Меркура“ чији је радник и предсједник рецензионе комисије за овај пројекат.

ПОЛИТИЗАЦИЈА

Образложено је да нема ничег ненормалног у томе што је Зоран Кукуровић предсједник рецензионе комисије јер је он и предсједник удружења архитеката и техничара наше општине, а „Меркур“ је појединачно највећи власник земљишта на подручју које обухвата овај пројекат.

Предсједник општине Раде Грегорић је изразио спремност да одустане од предлога за измјену границе урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ ако се сматра да тиме хоће да се учини неки уступак „Меркур“. Било је предлога да се формира комисија која ће припремити информацију о спору Општине и „Меркура“ око конкретног земљишта, али пошто одборници СНП нијесу хтјели да буду у тој комисији, Скупштина је закључила да о том спору информацију припреми Секретаријат за правну заштиту.

Подијељеност одборника око проширења границе урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ одразила се и на резултат гласања: 13 одборника је било за проширење граница, 13 против, а два уздржана, тако да није усвојен предлог предсједника општине за измјену границе урбанистичког пројекта „Розино“.

ДВИЈЕ ОДЛУКЕ О „РОЗИНО“ - ОДБИЈЕН ПРОЈЕКАТ, РАДИЋЕ СЕ РЕВИЗИЈА ПЛАНА

Нацрт урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ предвидио је насеље велике густине и високих стандарда, посебно у јавним садржајима који недостају околним насељима. Планирани су мањи хотели и више стамбених јединица у којима може да се смести од 2.650 становника током године до око 5.000 током љета.

Пројекат није нашао на одобравање одборника и ако су стручне оцјене о њему биле изузетно повољне. Одборници СНП су инсистирали да се нацрту овог пројекта не може расправљати јер за то не морају бити узети у обухвата простор у гањицама које није утврдила Скупштина општине, а предлог да се накнадно промени границе (у оквиру којих је урађен нацрт пројекта) није прихваћен.

Одговарајући на примједбе одборника секретар Секретаријата за урбанизам Нада Кривокапић је рекла да је пројекат рађен према одлуци из 1995. године и да се може разматрати и усвојити у оквиру којих је урађен нацрт пројекта.

Одборници СНП су узимали да је нацрт урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ који се приступило на основу захтјева Дирекције јавних прихода која је тражила уцртавање стамбене зграде за раднике ХТП „Будванска ривијера“. Послије дуге расправе усlijedilo је гласање у коме одборници нијесу дали визу за усвајање нацрта урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ - 13 одборника је било за усвајање нацрта пројекта, док су два одборника била уздржана.

На послиједњих неколико година у Будви није било бољег пројекта од овога и да то говори да наши архитекти могу добро да ради. Пројекат се, међутим, не може прихватити јер се овде ради о читавом градићу, а питање је да ли је то Будви потребно. Он се заложио за формирање стручних тимова који ће оцијенити и предложити доношење само оних урбанистичких планова који су на линији развоја наше општине.

У расправи је више одборника указало на штетност даље градње у нашој општини јер се тиме још више угрожава и онако оптерећена инфраструктура (саобраћај, вода, канализација, струја).

Посебно је било ријечи о изградњи стамбеног објекта за потребе радника ХТП „Будванска ривијера“ који је предвиђен у оквиру овог пројекта и чијом је реализацијом преко стотину радника овог предузећа требало да ријеши стамбено питање. Изградњу тог објекта подржали су сви одборници

Нада Кривокапић

па је закључено да се, не зависно од тога каква ће се одлука донијети о урбанистичком пројекту „Розино“, покуша урбанистички ријешити питање изградње стамбене зграде за раднике ХТП „Будванска ривијера“.

Послије дуге расправе усlijedilo је гласање у коме одборници нијесу дали визу за усвајање нацрта урбанистичког пројекта стамбено-пословно-туристичке зоне „Розино“ - 13 одборника је било за усвајање нацрта пројекта, док су два одборника била уздржана.

За разлику од урбанистичког пројекта зоне „Розино“ много брже је завршена расправа о приступању изради измјена и допуна детаљног урбанистичког плана „Розино“ који се приступило на основу захтјева Дирекције јавних прихода која је тражила уцртавање стамбене зграде за раднике ХТП „Будванска ривијера“. С обзиром да њиховим одласком Скупштина општине није више имала кворум, а потребан број одборника није обезбјеђен ни послије дате паузе, предсједник Општине Раде Грегорић је објавио прекид сједнице с тим да ће о њему наставку на кнадно одлучити.

ВЕЋИНОМ ГЛАСОВА: ПОСЛОВНИК НИЈЕ ПОВРИЈЕЂЕН

Чили да се приступи ревизији ДУП „Розино“.

ПРЕКИД СЈЕДНИЦЕ ЗБОГ ГУБИТКА КВОРУМА

Трећи дан засиједања Скупштине општине трајао је најкраће и завршио без доношења било какве одлуке. На дневном реду је била расправа о завршном рачуну буџета општине за 1998. годину о коме су образложења дали секретар Секретаријата за привреду и финансије Предраг Јелушић и предсједник комисије за друштвени надзор Бранко Ђоковић. Комисија је претходно већином гласом одлучила да предложи Скупштини општине да усвоји завршни рачун буџета за прошлу годину.

Одборник Жарко Миковић је инсистирао да се сагласно Закону у буџету морају исказати и остали приходи јавних установа и служби које се финансирају из општинског буџета, као и да подаци о приходима из буџета морају бити истоветни у буџету и у извештајима тих јавних установа и служби. Он је ту посебно поменуо разлике код неких установа културе и код инвестиционих активности.

Послије завршне ријечи секретара Секретаријата за привреду и финансије Предрага Јелушића секретар Секретаријата за инвестиције и развој Вукица Ненадовић је одговорио на примједбе одборника Жарка Миковића. Миковић је тражио право на реплику што му није дато право с образложењем да нема реплике послије завршне ријечи предлогача, а предсједник Клуба одборника СНП Станко Асановић је тражио ријеч да би указао на повреду Пословника, што му такође није дозвољено.

Незадовољни што им није дата ријеч одборници СНП су напустили сједницу. С обзиром да њиховим одласком Скупштина општине није више имала кворум, а потребан број одборника није обезбјеђен ни послије дате паузе, предсједник Општине Раде Грегорић је објавио прекид сједнице с тим да ће о њему наставку на кнадно одлучити.

ВЕЋИНОМ ГЛАСОВА: ПОСЛОВНИК НИЈЕ ПОВРИЈЕЂЕН

На почетку наставка сједнице Скупштине општине 15. јула предсједник Клуба одборника СНП Станко Асановић је образложио зашто су одборници СНП напустили сједницу 6. јула. Секретар Секретаријата за инвестиције и развој Вукица Ненадовић није могао доби-

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

МНОГИХ ОДЛУКА И РЈЕШЕЊА

ти ријеч послије завршне ријечи предлагача одлуке, а кад је то већ урађено требало је дати ријеч и одборнику Жарку Миковићу који је тражио реплику, рекао је Асановић.

Предсједник Општине Раде Грегорић, одговарајући на примједбе Клуба одборника СНП, рекао је да су инвестиционе активности значајна ставка у будућству и да је секретар Секретаријата за инвестиције могао добити ријеч као предлагач одлуке о завршном рачуну будета.

Већином гласова (18 за и 11 против) одборници су одлучили да у конкретном случају није било повреде пословника о раду Скупштине општине.

Послије тога одборници су већински гласови усвојили Одлуку о завршном рачуну будета општине за 1998. годину.

СМАЊЕН БУЏЕТ - ВИШЕ РЕАЛНО НЕГО НОМИНАЛНО

Расправа о предлогу за смањење општинског будета за 1999. годину претворила се у политичке полемике и реплике између одборника Демократске партије социјалиста и Социјалистичке народне партије о разлогима због којих се мора смањивати општински будет. По једнима криви су Косово и политика која је довела до рата и садашње сложене економске ситуације, а по другима и кад се доносио будет почетком године била је сложена ситуација, па је требало реалније планирати.

Образложаки предлог ребаланса будета општине за 1999. годину секретар Секретаријата за привреду и финансије Предраг Јелушић да се због смањења прихода морају смањити и сви расходи, а то ће се неповољно одразити на све кориснике будета. На почетку године планирани приходи будета су били 85 милиона динара (курс марке је био 1:7,50 динара) а по ребалансу будета планирани приходи су 70 милиона динара (курс марке је 1:11 динара) што значи да је реално смањење будета знатно више од номиналног.

Комисија СО за друштвени надзор је већином гласова предложила Скупштини општине да усвоји Одлуку о измјенама и допунама будета за 1999. годину што су одборници и урадили, такође, већином гласова.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ “СТАРИ ГРАД” НА ЈАВНОЈ РАСПРАВИ

Једини нацрт урбанистичког пројекта који су одборници прихватили на овој сједници био је нацрт УП “Стари град” који, углавном, представља легализацију разлика у односу на урбанистички пројекат из 1982. године које је одобрио Републички завод за заштиту спо-

меника културе. У расправи је било мање ријечи о самим рјешењима која нуди пројекат, а више о урбанистичком концепту Старог града. Било је приједби на пренаглашено угоститељство и, с друге стране, неријешено питање простора за установа културе, посебно музеје.

Јавна расправа о нацрту урбанистичког пројекта Стари град трајаће месец дана.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОДЛАЖЕ ВРАЋАЊЕ ЗАМЉИШТА

Предлог одлуке о стављању ван снаге Одлуке о одређивању градског грађевинског земљишта којом се омогућује враћање једне парцеле која није приведена намјени у оквиру ДУП “Словенска плажа” био је повод за општу расправу о враћању градског грађевинског земљишта које није изграђено или уређено у законом прописаном року.

Секретар Секретаријата за урбанизам Нада Кривокапић је, образложаки ову одлуку, говорила и о активностима Секретаријата на спровођењу Одлуке Скупштине општине од 2. марта о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта у дијелу који се односи на земљиште које није изграђено или уређено у складу са урбанистичким планом. Секретаријат за урбанизам је у међувремену формирао комисију, а грађани су поднијели 24 захтјева. Од тих захтјева

Рајко Бујковић

комисија је разматрала 15 од којих су осам ријешени повољно, а седам негativno. Комисија је по својој иницијативи прегледала реализацију детаљних урбанистичких планова “Словенска плаја” и “Под магистралом” и одјемила да се за 40 од 140 парцела може донијети рјешење о стављању ван снаге. Секретаријат за урбанизам је припремио укупно 53 одлуке о стављању ван снаге, али се чека идентификација парцела коју треба да изврши Дирекција за некретнине. Идентификација касни због конзервације карата (која је у међувремену завршена) па се очекује да ће Дирекција за некретнине убрзо завршити идентификацију и да ће се на наредној сједници Скупштине општине наћи више одлука којима се омогућава враћање земљишта.

Закључујући расправу предсједник општине Раде Грегорић је рекао да Општина ради највише што може на враћању земљишта, да је тај процес већ почeo и да се нада да ће до наредне сједнице СО Дирекција за некретнине извршити идентификацију свих парцела према поднијетим захтјевима. Закључено је да се инсистира код Дирекције за некретнине да се максимално ангажује на идентификацији, а одборници су већином гласова (један уздржан) прихватили одлуку којом је почело враћање земљишта ранијим власницима.

од 2. марта, сматрајући да је требало већ завршити цјеловиту информацију о реализацији свих урбанистичких планова да би се што прије утврдило које земљиште није приведено намјени и због тога се може вратити ранијим власницима. Одборник Жарко Миковић је инсистирао на већој активности надлежних органа по службеној дужности, јер ако се не убрзајути послови и заврше прије доношења најављеног Закона о имовини Републике Црне Горе, могуће је да све земљиште које је проглашено за градско грађевинско, без обзира да ли је или није у предвиђеном року приведено намјени, постане државна имовина. Тиме ће се, нагласио је Миковић, онемогућити враћање замљишта ранијим власницима које омогућава садашњи Закон о грађевинском земљишту.

Предсједник Клуба одборника коалиције “Да живимо боље” Владимир Тичић је нагласио да су и одборници ДПС за спровођење Одлуке о стављању ван снаге аката о одређивању градског грађевинског земљишта које није приведено намјени, или да се морају уважавати реалне околности због којих се тај посао не може одвијати брзо како се очекивало приликом доношења одлуке.

Одборник Далибор Антониoli је истакао да је враћање земљишта предуслов праведне и поштене приватизације и да томе треба приступити са пуно озбиљности.

Драган Лијешевић сматра да треба инсистирати код Дирекције за некретнине да се брже ради на идентификацији земљишта како би се сви ти послови завршили прије доношења новог закона.

Одборник Владо Дапчевић је указао на сложеност процеса враћања земљишта који не може ини тако брзо како неки очекују, а при томе се не могу исправити све неправде које су учињене одузимањем земљишта.

Закључујући расправу предсједник општине Раде Грегорић је рекао да Општина ради највише што може на враћању земљишта, да је тај процес већ почeo и да се нада да ће до наредне сједнице СО Дирекција за некретнине извршити идентификацију свих парцела према поднијетим захтјевима. Закључено је да се инсистира код Дирекције за некретнине да се максимално ангажује на идентификацији, а одборници су већином гласова (један уздржан) прихватили одлуку којом је почело враћање земљишта ранијим власницима.

Комисија је разматрала 15 од којих су осам ријешени повољно, а седам негativno. Комисија је по својој иницијативи прегледала реализацију детаљних урбанистичких планова “Словенска плаја” и “Под магистралом” и одјемила да се за 40 од 140 парцела може донијети рјешење о стављању ван снаге. Секретаријат за урбанизам је припремио укупно 53 одлуке о стављању ван снаге, али се чека идентификација парцела коју треба да изврши Дирекција за некретнине. Идентификација касни због конзервације карата (која је у међувремену завршена) па се очекује да ће Дирекција за некретнине убрзо завршити идентификацију и да ће се на наредној сједници Скупштине општине наћи више одлука којима се омогућава враћање земљишта.

Закључујући расправу предсједник општине Раде Грегорић је рекао да Општина ради највише што може на враћању земљишта, да је тај процес већ почeo и да се нада да ће до наредне сједнице СО Дирекција за некретнине извршити идентификацију свих парцела према поднијетим захтјевима. Закључено је да се инсистира код Дирекције за некретнине да се максимално ангажује на идентификацији, а одборници су већином гласова (један уздржан) прихватили одлуку којом је почело враћање земљишта ранијим власницима.

Без расправе одборници су већином гласова (један уздржан) усвојили измјене Програма одржавања градског грађевинског земљишта на подручју општине Будва за 1999. године.

КРАЋИ БУЏЕТ, КРАЋИ ПРОГРАМ ОДРЖАВАЊА ЗЕМЉИШТА

дину којим се планирана средства смањују за 41 одсто, колико је и смањење општинског будета у дијелу који се издваја за ове намјене. Предвиђена средства за одржавање комуналних објеката се умањују за 19,9 одсто, и сада износе 1.655.320,20 динара, за одржавање јавних зелених површина и шумског фонда 24,6 одсто (966.254,98 динара), за одржавање локалних путева 73,4 одсто (101.142,86 динара), за одржавање атмосферских канала 66,3 одсто (40.428,57 динара), за одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације 74,6 одсто (76.071,43 динара), за унапређивање комараца, паса и мачака луталица 79,9 одсто (46.210,53 динара), за одржавање градских саобраћајница и пешачких стаза 74,6 одсто (45.624,86 динара) и за одржавање јавне расvjete 66,5 одсто (368.928,57).

ПОЖАР УГАШЕН, ТИЊА НЕЗАДОВОЉСТВО

Расправа о усвајању Програма превентивних мјера и активности за заштиту од пожара за љетњи период 1999. године претворила се у разматрање ситуације настале послиje доношења великог пожара које је августа прошле године начинио велику штету на боровој шуми изнад Лапчића. Одборник Блажко Мартиновић је поставио питање продаје изгорјелих борових стабала по јефтиној цијени, а Нико Радуловић изразио сумњу да је то намјерно запаљено да би неко зарадио на продаји борове грађе. Поред државне посјечена је и приватна шума и неко од тога зарађује паре, а појединачне породице којима је нанијета штета немају основних средстава за живот и, како је нагласио одборник Радуловић, општина је дужна да помогне тим самохраним женама.

Нико Радуловић је поставио питање које је до

зволио да се та грађа прода за мале паре, а одборник Владо Кажанегра предложио да се о закупу површине коју је захвatio пожар и продаји грађе припреми информација за Скупштину општине.

Одговарајући на примиједбе и питања одборника из КСЈП „Будва“ Рајко Бујковић је рекао да је предузете по налогу надлежног министарства задужено да очисти површину коју је захвatio пожар. Расписан је јавни оглас, прикупљене понуде и одабран извођач радова.

На крају расправе закључено је да се за прву наредну сједницу Скупштине општине припреми информација о свим проблемима насталим послиje пожара изнад Лапчића, а одборници су већином гласова (уздржани су били одборници СНП) усвојили и Програм превентивних мјера активности за заштиту од пожара за љетњи период 1999. године.

ИЗЛАЗ ИЗ ГУЖВИ - ЈЕДНОСМЈЕРНИ САОБРАЋАЈ

Скупштина општине је усвојила Одлуку о превозу у градском и приградском линијском друмском саобраћају и Одлуку о допуну Одлуке о регулисању саобраћаја. У расправи о регулисању локалног саобраћаја одборници су инсистирали на увођењу више реда и поштовању реда вожње. Гојко Љубановић је тражио да надлежни општински органи приликом издавања одлуке обавежу превознике да одржавају линије на подручју читаве општине, а не само између Будве и Бечића. Васо Шољага је нагласио проблем неповезаности Петровца са околним мјестима, посебно са Подгорицом, због неодржавања редовних аутобуских линија, а Саво Медин поставио питање како да туристи уопште дођу у Петровац, овим приватним аутомобилима, кад нема жељевнице нити редовних аутобуских линија. Одговарајући на питања и примиједбе одборника из Петровца предсједник општине Раде Грегорић је рекао да је тешко обезбедити аутобуску везу из Петровца до Подгорице јер се прошле године покушало са „Аутобоком“, или овај превозник због малог броја путника није имао интерес да држава ту линiju.

Допуном Одлуке о регулисању саобраћаја уведен је једносмјерни саобраћај који ће се из правца Котор-Бар одвијати улицом Јадрански пут (магистралом) од семафора до раскрснице у Подкошљуну, а из правца Бар-Котор заobilaznim путем до раскрснице у Подкошљуну до семафора. У обrazloženju ове одлуке наведено је да ће се тиме растеретити саобраћај главном саобраћајницом кроз Будву којом током највећих гужви пролази и до седам пута више возила него заobilaznim путем.

ЖИРИ ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

Скупштина општине је именовала жири за додјељивање Новембарске награде од девет чланова. Предсједник жирија је Драг

АКТУЕЛНОСТИ

ИЗБОРНА КОНВЕНЦИЈА СДП ЦРНЕ ГОРЕ

СПРЕМНИ ДА ГРАДИМО СРЕЋНИЈУ БУДВУ

• У ВЕЛИКОЈ САЛИ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА, 10. ЈУЛА ОДРЖАНА СЛЕДНИЦА ОПШТИНСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ СОЦИЈАЛ-ДЕМОКРАТСКЕ ПАРТИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ
• ПОРЕД ЧЛАНОВА ПАРТИЈЕ ПРИСУТВОВАЛИ СИМПАТИЗЕРИ И ГОСТИ, КАО И ПРЕДСЛЕДНИК СДП ЦРНЕ ГОРЕ ЖАРКО РАКЧЕВИЋ СА САРАДНИЦАМА

Поздрављајући присутне, предсједник партије Жарко Ракчевић је истакао да, уколико Црна Гора не буде одлучивала о себи и својим грађанима, неће бити бољитка:

- Ми такав захтјев испостављамо свих ових година јер без такве нове Црне Горе, која ће бити отворена, која је већ препозната по добру, као приједац примјер хармоније, добрих односа различитих људи, нација и вјера. Таква Црна Гора, данас је подржавана од читавог свијета и имала је то задовољство да њени највиши представници буду драги гости предсједника данас најразвијенијих држава свијета. Такву шансу Црна Гора мора испористити јер нам се пружа шанса да по скраћеном поступку будемо дио Европе и да имамо достојанствен живот. За такву Црну Гору смо се борили свих ових година. Данас је та идеја у Црној Гори доминантна и њу више нико не може зауставити.

О раду Општинског одбора СДП у Будви говорио је његов предсједник Драган-Пурко Иванчевић, истичући да идеја ове партије у Будви има своје право грађанства и свој дом, а то је идеја слободне европске и демократске Црне Горе.

Говорећи о учешћу партије у општинској коалицији власти, Иванчевић је рекао „да се не може бити задовољно кољачем“ који им је припао у подјели и учешћу у власти на нивоу Општине Будва. „Али смо и поред свега - рекао је Иванчевић - дали допри-

нос да негативних појава у општини буде што мање. Посебну активност имали смо на заштити животног простора који је знатно деградиран, да бисмо, његовом заштитом, убудуће створили претпоставке за високи туризам на овом подручју. Ми смо спремни да са коалицијом градимо срећнију Будву, богату и просперитетну Црну Гору, али смо - нагласио је

тао је Митровић и нагласио да лична корист и колективна штета доминирају. То никоме не доноси, добро.

Митровић је такође констатовао да је Будва један од најстаријих градова на Јадрану и једини град у Црној Гори који нема музеј и на тај начин нема срећања на прошлост. То се посебно лоше одражава на најмлађе становнике који све мање знају о историјској и културној прошlosti свога града.

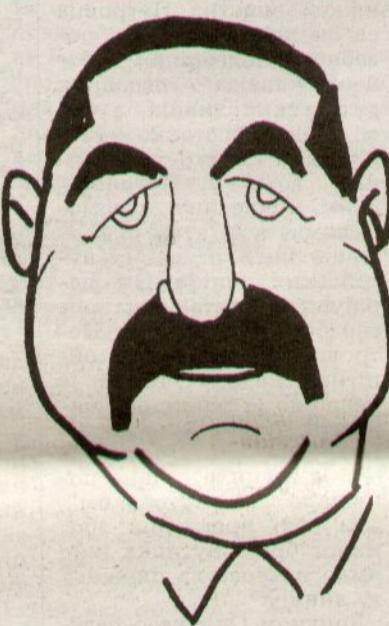
На изборној конвенцији СДП о станију и развоју спорта, туризма и културе, говорили су чланови партије: Станко Думнић, Сулејман Шундић, Марко Ђурић, Далибор Антонијоли и Мишко Гогић.

Учеснице скупа су као гости поздравији: предсједник Општине Будва Раде Грегорић, предсједник ДПС у Будви Ђорђије Приболовић, предсједник Општинског одбора Народне странке Драган Лијешевић, предсједник ОО Српске народне странке Лука Баљевић, у име

Банкаде - Збора Паштровића Бранко - Дики Кажанегра, у име Одбора грађана за повраћај имовине бившим власницима Лазар Борета, као и један број гостију из Бара и Цетиња.

За предсједника Општинског одбора СДП, поново је једногласно изабран Драган - Пурко Иванчевић. Изабрана су и два кандидата за Главни одбор партије, седам кандидата за IV Конгрес СДП Црне Горе и 25 чланица Општинског одбора у Будви.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

Драђан Иванчевић

Иванчевић - незадовољни нашим процентом учешћа у власти у Скупштини општине. Или ћemo бити у власти, или у њој нећemo бити!

Члан ООСДП Слободан Митровић је истакао да је највећи недостатак Будве посљедњих година њено просторно планирање, а наглашена економска логика о сезонском животу града, не може бити оправдана. - Која демократична свијест и цивилизацијски развој могу да се формирају у овако судженом урbanom простору? - запи-

мирају у станицама, док уз порушену пругу која спаја Бар и Београд расту коров и драча, стотине хиљада оних који су изгубили посао или продају цигарете по улицама или се хватају за неку другу сламку, свеједно да ли легалну или не, да би прехранили нејач. Динар је највећем дијелу становништва недоступнији него било када раније.

И послије биланса који је условио себе, почеле су и - диобе. Србија је на ногама: митинзи, протести, штрајкови на којима се тражи одлазак са политичке сцене једног режима, чији је резултат дјеловања - катастрофалан. Уз све то иду и петиције за одлазак с власти првог војевака ове земље, за којега сада масе у Србији кажу да је главни кривац са све. Ту је, истина, и мањи број оних који би и даље на челу државе да виде баш ЊЕГА, који се не мire ни са протестима ни са захтјевима да вођа оде. Зашто тако мисле (бар они који живе у биједи) знају само они. Не би једино било добро да та своја убеђења (засад то чине јајима и по којом каменицом) бране још чиме осим ријечима. Не дај, Боже, да то покушају да учине оружјем.

На јужној обали, нормално, рефлекси свега што се догађа у Србији. Аналитичара, као и увијек досад, је дosta, различитих погледа на стварност и будућност - такође. И даље се у кафанама, али и другдје, укрупштају аргументи, изводе докази ЗА и ПРОТИВ.

• ПОВОДОМ 58. ГОДИШЊИЦЕ ТРИНАЕСТОУЛСКОГ УСТАНКА ЦРНОГОРСКОГ НАРОДА ПРОТИВ ОКУПATORA, У ОРГАНИЗАЦИЈИ СУБНОР-А БУДВЕ, 12. ЈУЛА НА ЧЕЛОБРДУ ИZNAD СВЕТОГ СТЕФАНА ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО ПАРТИЗАНСКО ВЕЧЕ УЗ ПРИГОДАН ПРОГРАМ

У име борачке организације Паштровића, скуп је отворио Илија Митровић, борац овога краја, док је присутнима говорио Мило Марковић, предсједник СУБНОР-а Југославије.

Марковић је рекао да је 13. јул најsvjetliji dan u историји народа Црне Горе, dan kada је пукла прва устаничка пушка у Црној Гори у борби против окупатора. - Посебно нам је драго - рекао је Марковић - што велике идеје ослободилачког рата црногорског и српског народа прихватала млада генерација. Она ће сигурно знати да чува тековине за које је проливено много крви на подручју наше свете земље".

На платоу испред Спомен дома на Чојковој главици је у име Војске Југославије поздравио пуковник Јанко Ђурица са сарадницима и изразио захвалност борцима и грађанима због традиционално коректног односа према припадницима Војске Југославије.

У јутарњим сатима 13. јула, делегације мјесних удружења СУБНОР-а положиле су цвијеће на спомен обиљежја палих бораца за слободу на подручју будванске општине.

Исте вечери, у спомен дому „Црвена комуна“ у Петровцу промовисана је књига публицисте Станка Паповића „Спомен обиљежја радничког покрета и НОБ на подручју општине Будва“, о којој су говорили секретар Општинског одбора СУБНОР-а Чедо Јелушић и Панто Марковић, првоборац.

Поводом битке на Брајићима, код споменика палим борцима овога краја, 18. јула је уприличен традиционални сусрет бораца и грађана.

Поводом 58. годишњице битке на Брајићима 18. јула, пред спомеником палих бораца у овом мјесту изнад Будве, одржан је традиционални сусрет бораца и грађана.

Минутом ћутања одата је пошта погинулима, а делегација бораца, омладине и грађана положила је вијенац на споменик. Успомене на славну битку на Брајићима евоцирао је Томо Мартиновић.

Р.П.

КОМЕНТАР

ОВА СИТУАЦИЈА (IV)

Рат је за нама, Косово - гори. У пламену су сада српска села; готово да сире било дана током јула да нису у новинама осваниле вијести о убиству једног, тројице или пет Срба, киднаповању љекара, директора, инжењера и људи других професија српске националности, силованима њихових жења и сестара, КФОР кука да има мало људи и да није у стању да његови војници буду на сваком дијелу косовско-метохијске земље. Стога су кренуле себе Срба - у ужу Србију и Црну Гору. Али и преко границе. С Космета је избјегло више од 130.000 Срба и Црногора-

мирују у станицама, док уз порушену прругу која спаја Бар и Београд расту коров и драча, стотине хиљада оних који су изгубили посао или продају цигарете по улицама или се хватају за неку другу сламку, свеједно да ли легалну или не, да би прехранили нејач. Динар је највећем дијелу становништва недоступнији него било када раније.

И послије биланса који је условио себе, почеле су и - диобе. Србија је на ногама: митинзи, протести, штрајкови на којима се тражи одлазак са политичке сцене једног режима, чији је резултат дјеловања - катастрофалан. Уз све то иду и петиције за одлазак с власти првог војевака ове земље, за којега сада масе у Србији кажу да је главни кривац са све. Ту је, истина, и мањи број оних који би и даље на челу државе да виде баш ЊЕГА, који се не мire ни са протестима ни са захтјевима да вођа оде. Зашто тако мисле (бар они који живе у биједи) знају само они. Не би једино било добро да та своја убеђења (засад то чине јајима и по којом каменицом) бране још чиме осим ријечима. Не дај, Боже, да то покушају да учине оружјем.

На јужној обали, нормално, рефлекси свега што се догађа у Србији. Аналитичара, као и увијек досад, је дosta, различитих погледа на стварност и будућност - такође. И даље се у кафанама, али и другдје, укрупштају аргументи, изводе докази ЗА и ПРОТИВ.

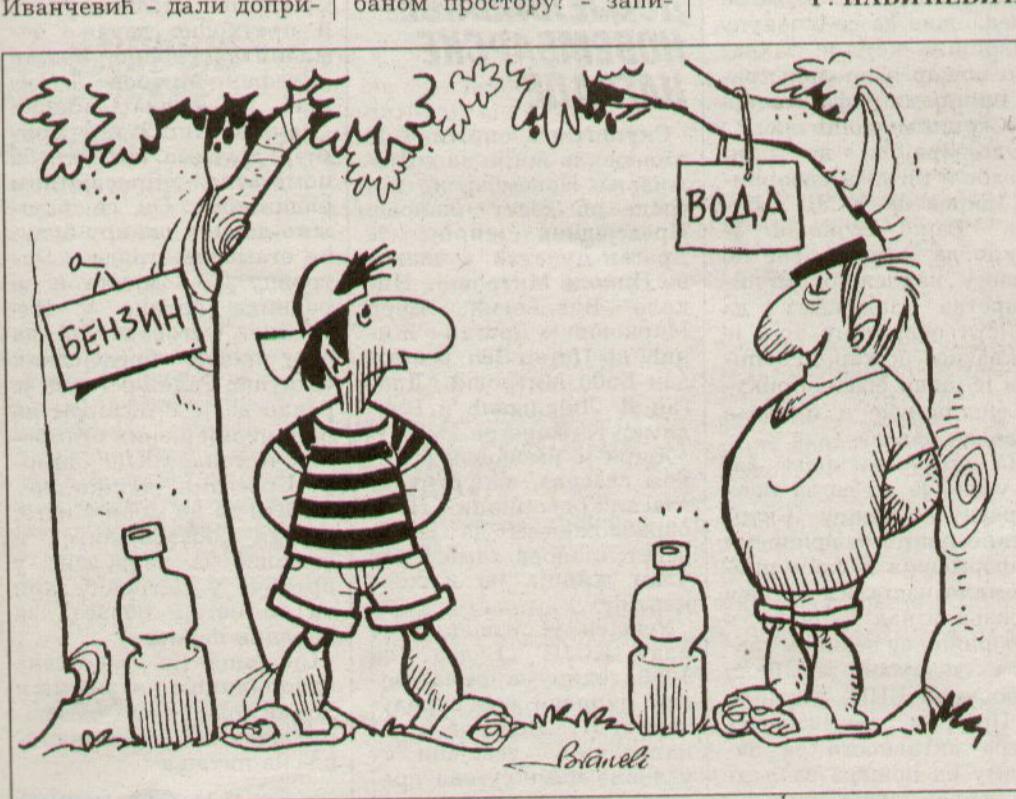
Чини се то МИРНО и са мање страсти него прије коју недеље. Гостију нема или не у очекиваној мјери и многи то схватају. ИЗ Србије која је у превирању, рањена и у беспарици, нереално је и очекивати већи број гостију. Странаца нема, па је јул протека углавном у ишчекивању. МИРНО. Август остаје као нада, па и дио септембра. Биће што ће бити само нека будна љето. Јер, биће и других бољих љета.

Почело је и редефинисање односа у Федерацији. Док ови радови настављају, резултат се не знају. Остаје нада да има паметних и ТАМО и ОВАМО, који желе Југославију, признату прије свега од оних који живе у њој, одмах потом и од свијета, богатију и снажнију, поштовану и потребну Европи и другим континентима. Државу коју ће изграјивати заједно с њеним ипак вриједним и паметним људима једно за то способно руководство. Које ће, без реваншизма и освете, не губећи вријеме у анализама онога што је било, ставити „ад акта“ вријеме зла и отворити нову страницу земљи и њеним народима, које је не тако давно поштовао и веомауважавао свијет. Онај свијет за који често кажемо цивилизовани и онај који то је мање. Свијет који нас је рушио и који треба да гради порушено, исправи тако дио сопствене неправде и помогне нам да се вратимо тамо где смо дуго вријеме комотно становали.

С. ГРЕГОВИЋ

ЈУЛСКЕ СВЕЧАНОСТИ

СЈЕЋАЊЕ НА ХЕРОЈСКЕ ДАНЕ

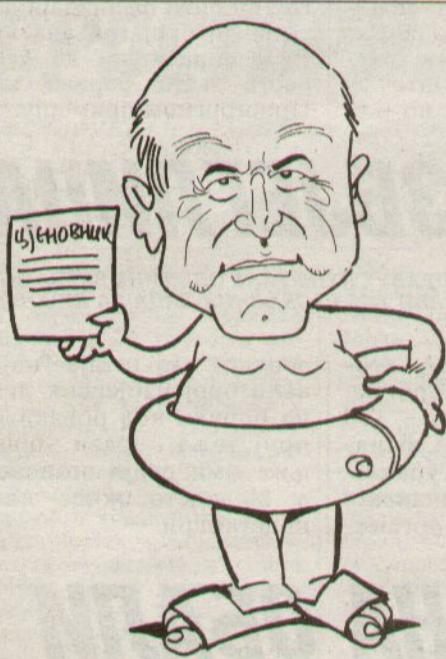

АКТУЕЛНОСТИ

УПРАВНИ ОДБОР ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

ЛОША ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА

• УПРАВНИ ОДБОР ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ РАЗМАТРАО, НА СЛЕДНИЦИ ОД 24. ЈУЛА И АКТУЕЛНУ СИТУАЦИЈУ У ОВОМ НАЈВЕЋЕМ ТУРИСТИЧКОМ КОЛЕКТИВУ У ПОСТОЈЕЋИМ УСЛОВИМА. КОНСТАТОВАО је да ће ОВОГОДИШЊА ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА, ПРЕМА САДАШЊИМ ПОКАЗАТЕЉИМА, БИТИ ВЕОМА ЛОША.

Хотели, од којих два нијесу ни отворени ("Спленди" у Бечићима и "Кастел Ластва" у Петровцу) попуњени су само 43 одсто. Тиме се, ни издаље, не може бити задовољан.

На овако лош резултат, по оцјенама Арменка, највише су утицали економски и политички фактори у земљи, поготово када је ријеч о иностраним гостима. Он је истакао и проблеме у превозу који су та-које утицали на обим тури-

стичке тражње домаћих туриста, затим и на писање једног броја медија о сигурности и загађености мора код нас.

Генерални директор „Будванске ривијере“ је саопштио податак да у њиховим хотелима борави нешто ви-

ше од 2000 гостију. 60 одсто мање у односу на исти период прошле године. Карактеристично је да су попуњени скupљи хотели "A" и "LUH" категорије.

Да би се постојећа ситуација којико толико поправила на сједници Управног одбора је потврђена одлука пословодства „Будванске ривијере“ да од 26. јула цијене полупансиона агенцијских гостију буду ниže за 20 одсто у хотелима "B" категорије. Полупансион сада износи 270 динара.

На сједници је констатовано да се, поред интерних мјера у предузећу, постојећи проблеми морају представити Влади Републике Црне Горе и републичким фондовима да би се путем кредита премостије евидентне тешкоће и дочекала што спремније идућа година.

По ријечима Иве Арменка средином јула је направљено неколико туристичких презентација у Љубљани, Бањалуци, Сарајеву и Београду. Међутим ни то није дало неке значајније резултат. На крају је закључио да се не очекује неко битније побољшање туристичке посјете јер је велики дио сезоне већ потрошшен.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

Након завршене сједнице Управног одбора, Иво Арменко, генерални директор „Будванске ривијере“, објавио је новинаре да је, мада је крај јула, у овом предузећу остварено само 16 одсто прошлогодишњег промета у истом периоду.

Генерални директор „Будванске ривијере“ је саопштио податак да у њиховим хотелима борави нешто ви-

ше од 2000 гостију. 60 одсто мање у односу на исти период прошле године. Карактеристично је да су попуњени скupљи хотели "A" и "LUH" категорије.

Да би се постојећа ситуација којико толико поправила на сједници Управног одбора је потврђена одлука пословодства „Будванске ривијере“ да од 26. јула цијене полупансиона агенцијских гостију буду ниže за 20 одсто у хотелима "B" категорије. Полупансион сада износи 270 динара.

На сједници је констатовано да се, поред интерних мјера у предузећу, постојећи проблеми морају представити Влади Републике Црне Горе и републичким фондовима да би се путем кредита премостије евидентне тешкоће и дочекала што спремније идућа година.

По ријечима Иве Арменка средином јула је направљено неколико туристичких презентација у Љубљани, Бањалуци, Сарајеву и Београду. Међутим ни то није дало неке значајније резултат. На крају је закључио да се не очекује неко битније побољшање туристичке посјете јер је велики дио сезоне већ потрошшен.

Р. ПАВИЋЕВИЋ

МАЊЕ БУКЕ ТОКОМ ЉЕТА

И ове године ступила је на снагу забрана за отпочињање извођења грађевинских радова на објектима без претходне сагласности Секретаријата за урбанизам.

По чл. 16. Општинске одлуке, од 1. јуна до 15. септембра, у периоду тури-

стичке сезоне, строго су забрањени било какви грађевински радови на објектима, због ремења мира и тишине гостију.

Ове године, због слабе туристичке сезоне, спровођење ове одлуке отпушчено је крајем јуна. Али, и поред забране постоји кршење за-

стичке сезоне, строго су забрањени било какви грађевински радови на објектима, због ремења мира и тишине гостију.

Ове године, због слабе туристичке сезоне, спровођење ове одлуке отпушчено је крајем јуна. Али, и поред забране постоји кршење за-

С. Г.

У ЈЕКУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

• У ЈЕКУ ОВОГОДИШЊЕ СЕЗОНЕ ХОТЕЛИ НА БУДВАНСКОЈ ОБАЛИ ВИДЉИВО ПРАЗНИЛИ НЕГО РАНИЈИХ ГОДИНА У ИСТОМ ВРЕМЕНСКОМ ПЕРИОДУ.

Из туристичког центра на дан 16. јула било је 7712 гостију, од чега 3253 домаћа и 32 страна у хотелима, 250 домаћих у камповима, 2640 домаћих у одмаралиштима, 1500 домаћих и 35 страних у приватном смјештају, а процјењено је да је још 5500 непријављених гостију боравило на нашој ривијери.

Сви хотели ХТП „Будванска ривијера“ отворени су кашије у односу на претходне сезоне, па су важеће цијене боравка у овим хотелима оне које су предвиђене од 11. јула до 25. августа.

У „Словенској плажи“ полупансион у двокреветној соби са балконом кошта 750 динара по особи, док се дневни најам за апартмане креће од 880 до 1870 динара по особи, зависно од опремљености и локације апартмана. 16. јула у овом насељу боравило је 414, углавном агенцијских гостију, од којих троје из Хрватске и тридесет индивидуалних гостију. „Словенска плажа“ је ове године отворена 1. јула.

У хотелима „Авале“ и „Палас“ цијена полупансиона у двокреветној соби са погледом на море износи 950 динара по особи, а дневни најам апартмана кошта 3300 динара по особи. На дан 15. јула у „Ава-

ЦИЈЕНЕ У ПОЛУПРАЗНИМ ХОТЕЛИМА

ли“ је било 100 домаћих туриста, у агенцијском аранжману.

На Бечићкој плажи, у хотелима „Монтенегро“ и „Спленди“, као и у хотелу „4. јул“ у Петровцу за полупансион у двокреветној соби са погледом на море треба издвојити 750 динара по особи. У хотелу „Монтенегро“ борави 200 гостију, нема странаца, нити индивидуалаца. Отворен је 13. јула, док је хотел „Спленди“ отворен 17. јула.

У хотелу „Свети Стефан“ (отвореном од 4. јула до 10. октобра) било је 60 туриста: 13 странаца (Словенија, САД, Јединство Нације, Египат, Шведска, Француска...) и углавном индивидуалаца. Цијена полупансиона у двокреветној соби, као и у овом хотелу тако и у хотелу „Милочер“ износи 1300 динара по особи за домаће, за странце 150 њемачких марака, а за апартман 2145 динара по особи. У хотелу „Маестрал“ боравак са полупансионом у двокреветној соби са погледом на море кошта 1100 динара по особи, а у апартма-

ну 1410 динара.

Хотел „Панорама“ ради преко цијеле године дјелимично и константно је закупљен од стране МУП-а Црне Горе. На дан 16. јула било је 58 ноћења, а цијена полупансиона у двокреветној соби са погледом на море износи 630, док је апартмански најам 660 динара по особи.

У хотелу „Краљичина плажа“ полупансион у двокреветној соби кошта 1140 динара, а за апартмански смјештај треба издвојити 1210 динара по особи. Боравак у „Екстра вилама“ овог хотела је скупљи: полупансион у двокреветној соби износи 1380, а у апартману 1650 динара по особи.

У хотелу „Краљичина плажа“ полупансион у двокреветној соби кошта 1140 динара, а за апартмански смјештај треба издвојити 1210 динара по особи. Боравак у „Екстра вилама“ овог хотела је скупљи: полупансион у двокреветној соби износи 1380, а у апартману 1650 динара по особи.

Дедини хотел у Будви који

нара, у апартману 1800 динара по особи.

Од 1. јула ради у хотелу „Медитеран“, 16. јула било је 60 гостију, сви индивидуалаци, без странаца. Полупансион у двокреветној соби у овом хотелу износи 280 динара по особи, исто као и у „Белвију“ у којему је боравило 240 домаћих гостију.

Хотел „Парк“ је 16. јула имао попуњеност капаците-

та пуних 85 процената, односно 760 гостију - индивидуалаца, спортских екипа и радника Електропривреде Србије. Цијена полупансиона у двокреветној соби је 280 динара по особи.

Овог лета агенцијске цијене приватног смјештаја су нешто ниже него ранијих година. Боравак у двокреветној или трокреветној соби прве категорије кошта 15, у соби друге категорије

12, а треће 8 њемачких марака по особи. У двокреветном апартману боравак је 40, у трокреветном 52, у четврокреветном 70, у петокреветном 84 њемачке мараке по апартману. Што се тиче исхране, полупансион износи 14, а пансиони 17 њемачких марака по особи. Агенцијска провизија на наведене услуге је 10 процената.

Ана КОСТОВИЋ

ИЗ НАШЕГ УГЛА

ГОСТИ, НАШИ, (НЕ)СУЂЕНИ

Средином јула на Будванској ривијери, према евидентији Туристичког центра, рејистровано је око 15.000 гостију, од чега је било пријављено њих 7.712. У хотелима је боравило 3.287, одмаралиштима 2.640, камповима 250, приватним кућама 1535... У односу на истијерија је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Да ли ће крај јула и августишти бити бољи, у којој мјери, хоће ли се за прегеси-чешаресен да се моћи бар у неколико „извадиши“ изгубљено - осијаје да се види. Тако је је у првом јулу било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са малим бројем гостију, хотелима су отварани један за другим шек овог месеца, својијем су били више нешто пошто је било 14 окоји! Мало, дакле, премало.

Из поznатих разоја овогодишња туристичка сезона је пријилично закаснила. Боље речи прегесону је „појео“ рат, а главна је почела стапљавањем са

АКТУЕЛНОСТИ

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

ОТКАЗАН МЕДИТЕРАНСКИ ФЕСТИВАЛ

- И ПОРЕД ТОГА ШТО ЈЕ И ОВОГА ЈЕТА ПЛАНИРАНО ОДРЖАВАЊЕ ОСМОГ ПО РЕДУ ТРАДИЦИОНАЛНОГ МЕДИТЕРАНСКОГ МУЗИЧКОГ ФЕСТИВАЛА „БУДВА '99”, ЗВОГ ПОЗНАТИХ ДОГАЂАЈА И ЊИХОВИХ ПОСЉЕДИЦА ОВОГОДИШЊИ ФЕСТИВАЛ ОТКАЗАН.

Како није било могуће обезбиједити све неопходне предуслове, а са жељом да ова манифестација одржи свој ниво, углед и препознатљивост, одлучено је да се откаже, са увјерењем да ће боље

околности и вријеме пред нама дати и начина и простора да се Медитерански музички фестивал „Будва 2000“ ваљано припреми и тако на квалитетан и препознатљив начин одржи свој квалитет,

стоји у саопштењу које је достављено новинарима од стране предсједника општине Будва Рада Грговића, у својству предсједника Управног одбора Медитеранског музичког фестивала.

СЛОВЕНЦИ У БУДВИ

- ОД 9. ДО 14. ЈУЛА, ГОСТ БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ БИЛА СТУДИЈСКА ДЕЛЕГАЦИЈА САСТАВЉЕНА ОД 28 ТУРИСТИЧКИХ РАДНИКА И НОВИНАРА ИЗ ЈУВЉАНЕ
- МЕЂУ 15 НОВИНАРА НАЛАЗИЛИ СЕ ПРЕДСТАВНИЦИ ТВ СЛОВЕНИЈЕ, РАДИЈА ЈУВЉАНЕ, РАДИЈА „СИТИ“, РАДИЈА „ВАЛА“, ДНЕВНОГ ЛИСТА „ВЕЧЕР“ И ЧАСОПИСА „АНДРЕАЛИН“

Циљ посјете која је услиједила након успјешне презентације црногорске туристичке понуде у Јубљани, а у организацији Министарства туризма у Влади Црне Горе и Републичке туристичке организације, био је упознавање са туристичком понудом на Црногорском приморју и квалитетнији пласман нашег туристичког производа на тржиште Словеније.

По ријечима Мире Радуловић, директора Тури-

стичког центра у Будви, прва два дана гости из Словеније су обишли Будванску ривијеру и хотелске капаците.

Разговарали су са туристичким посленицима, а новинари из електронских медија и дневних листова редовно су извјештавали о боравку на Будванској ривијери.

Гости из Словеније су занимали многа питања. Изразили су задовољство вијеним, посебно Милочером

и Светим Стефаном.

Поред Будванске ривијере, делегација је обишла Бококоторски залив, Улцињ, Цетиње, Скадарско језеро и Подгорицу.

Њихова посјета, по мишљењу Мире Радуловић, као и презентација црногорске туристичке понуде у Јубљани, даје позитивне резултате већ ове године. Очекује се да ће током августа на Будванској ривијери боравити и један број туриста из Словеније.

ЧЕСИ ПОНОВО

- ЧЕХ ЈУРИ ХАЈЕК, ДИРЕКТОР АГЕНЦИЈЕ „КОВОТУР ПЛУС“ ИЗ ОСТРАВЕ, ПРВИ ПРЕДСТАВНИК НЕКОГ ИНОСТРАНОГ ТУРОПЕРАТОРА КОЈИ ЈЕ ДОШАО У ЦРНУ ГОРУ, ДА БИ ОВАВИО ДОГОВОР ОКО ЗАКУПА ТУРИСТИЧКИХ КАПАЦИТЕТА ЗА ИДУЋУ 2000-ТУ ГОДИНУ.

Циљ моје посјете је прецизан договор око послана за идућу годину. Ви имате дивне плаже, повољне цијене боравка и квалитетне туристичке садржаје. Планирамо да идуће године у Црну Гору доведемо 5000 чешких

туриста на период од 150 дана, а не само период главне туристичке сезоне - рекао је господин Хајек.

Од господина Хајека смо сазнали да ће у септембру у Црну Гору допутовати студијска група из Чешке, са-

стављена од представника туристичких агенција и једног броја чешких новинара да би се упознали са понудом на Црногорском приморју, што би значајно утицало на анимирање чешких туриста.

НОВИНАРСКА ИЗВИДНИЦА

- У ОРГАНИЗАЦИЈИ МИНИСТАРСТВА ТУРИЗМА И ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ, ОД 16. ДО 19. ЈУЛА, У ЦРНОЈ ГОРИ БОРАВИЛА СТУДИЈСКА ГРУПА ПРЕДСТАВНИКА МЕДИЈА БОСАНСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ.
- СТУДИЈСКУ ГРУПУ НОВИНАРА, САЧИЊАВАЛИ ПРЕДСТАВНИЦИ „ВИХ ПРЕССА“, „ТВ БИХ“, „ТВ КАНТОНА“, ОВН ТВ И „ВЕЧЕРЊИХ НОВИНА“.

Првог дана боравка гости су обишли Будванску ривијеру да би се упознали са овогодишњом туристичком понудом, а наредних дана су боравили у Улцињу, Котору, Бару и Херцег

Новом. Након обиласка Будванске ривијере, посебно Светог Стефана и Милочера, екипа новинара и сниматеља из Сарајева изразила је одушевљење оним што су видели. Судећи по њи-

ховим утисцима, њихови прилози о туристичкој понуди у Црној Гори могли би бити од значаја да се један број грађана из БиХ опредијели да већ овога јета борави на Црногорском приморју.

СВЕ ВИШЕ ИЗБЈЕГЛИЦА

- ПРЕМА ПОДАЦИМА СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА ОПШТУ УПРАВУ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА, НА ПОДРУЦЈУ БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ ТРЕНУТНО БОРАВИ 1215 РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА СА КОСОВА, А ЊИХОВ БРОЈ СЕ СВАКОДНЕВНО ПОВЕЋАВА.

Судећи по старосној структури, 718 избеглих лица је између 18 и 65 година, 252 од 5 до 14 година, 109 је до 5 година, 70 од 14 до 18 и 64 преко 65 година.

По националној структури је: 633 Србина, 400 Црногорца, 100 Муслимана, 52 Албанаца, 13 Рома и 6 Турака.

Пошто на Будванској ривијери нема органи-

зованог смјештаја, највећи број избеглих лица борави код рођака и пријатеља, један број њих има своје станове, а 20 одсто живе као подстанари.

ВИШЕ РЕДА НА ОБАЛИ

- ОД 21. ЈУЛА НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ, НАДЛЕЖНЕ ОПШТИНСКЕ ИНСПЕКЦИЈЕ И ПОЛИЦИЈА, ПОЧЕЛЕ РИГОРОЗНУ КОНТРОЛУ ВОЗАЧА И ВЛАСНИКА СКУТЕРА, А ПО НАЛОГУ ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ БУДВА.

Како је договорено, пловна јединица МУПа Црне Горе патролираће у приобалном појасу и кажњавати све оне који скутере не буду возили на дозвољеном одстојању - 200 метара од обале, а биће санкционисани и они који скутером управљају без дозволе. Поред тога, општинска инспекција контролисаће свакодневно власни-

ке скутера, као и оне који их изнајмљују. Ко нема дозволу за рад та које ће бити кажњен. У

овој акцији провјера веће се и техничка исправност моторних плочила.

СВАКИ ДРУГИ БЕЗ ДОЗВОЛЕ

Врше контролу 30 угоштитељских и трговинских објеката на подручју Будве и Бечића у периоду од 14. до 21. јула. Републич-

ка тржишна инспекција је утврдила да половина ради без дозволе.

Инспектори су оставили рок власницима објеката да прибаве дозволе, док је један број фирми кажњен.

Изречен је пет манданских казни и поднесено шест пријава за привредни преступ.

ПОЗАЈМИЦА
ЛЕСКОВАЧКОМ
САЈМУ

На захтјев Лесковачког сајма, Јадрански сајам из Будве укључио се у санацију штете настале током НАТО бомбардовања наше земље.

Том приликом Лесковачком сајму је одобрена позајмица у износу од 50.000 динара као прилог акцији за санирање штете коју је овај сајам претрпио.

Браћа Мирољуб и Дејан Пајковић власници су овог архитектонски савремено урађеног хотела који има 28 соба и апартмана. Опремљен је према најсавременијим стандардима хотелијерства и може да прими 80 гостију.

Свака соба има климатрејај, телефон са директном везом, кабловску телевизију, а готово све собе балкон.

Свечаности отварања хотела, поред бројних гостију, присуствовали су Владимира Митровић, министар туризма у Влади Црне Горе, Велибор Золак, директор Туристичке организације Црне Горе, Драган Иванчевић, савјетник за инострани туризам у Министарству туризма и Иво Арменко, генерални директор ХТП „Будванскога ривијера“.

Припремио:
Ранко ПАВИЋЕВИЋ

ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА

У ИГАЛУ
ЛИЈЕЧЕ
ТРАУМЕ

Почетком јула почела је реализација хуманитарног пројекта „Дјечја лагуна“ који финансира Влада Црне Горе. Пројекат се реализује у објектима института „Др Симо Милошевић“ у Игалу. У првој групи стигло је стотину дјеце (по 50 из Чачка и Мурине из подручја која су тешко погођена НАТО бомбама).

О дјеци брине мултидисциплинарни терапеутски тим, а циљ доктора је да ублаже пси-

хотрауматски стрес настao током и за вријеме бомбардовања Југославије.

Послије ове групе у Игало стижу дјеца из Новог Сада и поново Мурине, затим из Ниша и Алексинца. Најављен је и долазак посебне групе дјечака и дјевојчица из тешко страдалог насеља Шангја у Новом Саду.

И ЊЕМЦИ
НА АДИ

Првих дана овог мјесеца своје капије је отворило и нудистичко насеље „Бојана“ на острву Ада код Улциња. Интересовање дома-

них гостију за одмор на „голом“ острву је прилично и први гости су стигли из Војводине.

У ХТП „Улцињска ривијера“ којој припада Ада, кажу да ће овога јета стићи и мањи број натуриста из Њемачке, иначе сталних гостију бунгалова „Бојана“. И цијене су доста приступачне. Полупансион до 25. августа кошта од 310 до 440 динара, зависно од тога да ли је гост смјештен у објектима Б или А категорије.

„БАРТРАНЗИТ“
НЕЋЕ У
СТЕЧАЈ

Барски „Бартиранзит“ неће у стечај. Руководство овог некада углед-

ног колектива тражи од надлежних судских органа и Владе Црне Горе да се што прије поступи по њиховим захтјевима. Они су, наиме, поднijeli четири кривичне пријаве против бившег руководства фирме које је незаконито отуђило вриједну имовину: станове, грађевинско земљиште, аутомобиле и друго. Директор „Бартиранзита“ Слободан Лековић, каже да уколико би им се вратила имовина, предузеће би стапило на своје ноге.

„Бартиранзит“ има 68 радника. Задњу плату су примили у јануару 1997. године. Њих 24 су поднijeli захтјев за докуп радног стажа или исплату 24 лична дохотка, али се то не мо-

же реализовати без помоћи Владе Црне Горе.

СТОП ЗА
СКУТЕРЕ

Лучке капетаније Бара и Котора затражиле су доношење уредбе о одређивању мјesta за вожњу скутера са казненим одредбама за њено непримјењивање. Писмо је упућено и Министарству за поморство и саобраћај са захтјевом да се одреде полигони (ограђени) за скутере и забрани њихов улаз на плаже које припадају хотелима или које су закупили приватници. Припрема: С. Ш. Г.

АКТУЕЛНОСТИ

ЗАВРШЕНА РЕКОНСТРУКЦИЈА ЗГРАДЕ ДОМА ЗДРАВЉА „БУДВА“

ХИТНА СЛУЖБА У НОВИМ ПРОСТОРИЈАМА

- ЗАПОЧЕТИ И ПЛАНИРАНИ РАДОВИ НА ОБЈЕКТИМА У СВЕТОМ СТЕФАНУ И ПЕТРОВЦУ И У ДЈЕЧИЈОЈ СТОМАТОЛОШКОЈ АМБУЛАНТИ
- ОТВОРЕНА ТУРИСТИЧКА АМБУЛАНТА ОЧЕКУЈЕ СЕ ПОМОЋ ПРИВРЕДЕ

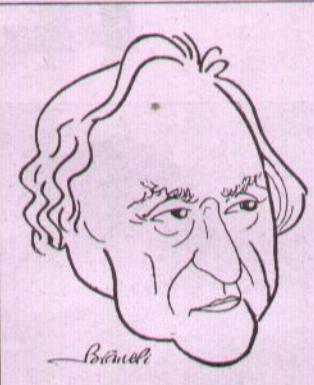
Средином јула завршени су радови на реконструкцији зграде дома здравља „Будва“ и 20. јула је у новим модерно опремљеним просторијама почела да ради служба хитне помоћи и туристичка амбуланта. Служба хитне помоћи радиће непрекидно 24 часа са једним или два љекара у смјени, а туристичка амбуланта пружа ће здравствене услуге туристима и свима који у Будви бораве пријевремено чиме ће се растерети служба оштре практике.

Бриједност изведеног рада је 450.000 динара, а за започете и планиране радове на објектима ове здравствене установе у Будви, Светом Стефану и Петровцу и у дјечијој стоматолошкој амбуланти у ОШ „Стефан Митров Љубишић“ пла-нирано је још 750.000 динара.

- Реконструкцијом службе хитне помоћи и управног дијела зграде дома здравља „Будва“ која је завршена и радовима који су у току, или ће ускоро почети створени су оптимални услови за рад наше здравствене установе. Тиме се постепено отварају наши планови на

РЕАГОВАЊА

ШТО ВИШЕ ИЗВОРНОГ

Рајешко виђење
приморски пејзаж
Јово Ивановић

ОСТРВО ЈЕ ЈЕДАН МАЛИ ДРАГУЉ СВАКОГ ДИЈЕЛА ОБАЛЕ. Посебно је величанствени украс будванског поднебља. Река бих, љепше било када би имали више сличних острва. Али, створено је и остало једно које овај наш приморски

побољшању услова рада и побољшању нивоа здравствене заштите - рекао је Зоран Штадијер, директор дома здравља „Будва“, напомињући да је ова здравствена установа кадровски ојачана са више љекара, да су побољшани материјално-технички услови и да предстоји набавка нове опреме и обнављање возног парка. - Средства за све ове активности су обезбједили Министарство здравља и Фонд здравства, а још су помогли и Општина Будва и Монтенегробанка Будва. С обзиром да је побољшање здравствене заштите у интересу свих грађана наше општине, очекујемо помоћ и осталих привредних организација у наредном периоду пошто нису завршени сви потребни радови.

Помоћник директора дома здравља „Будва“ др Ранко Лакић је истакао да је служба хитне помоћи модерно опремљена и да сада треба обућити обобље. Између осталог хитна служба је опремљена дефибрилататором, који је раније набављен или се није користио, и АМБУ системом за кардио-пулмоналну анимацију.

В.М.С.

крај чини великим пејсажом. То је острво Св. Никола (Шкољ).

Овај запис био је сигурно другачији да је писан прије овога што се дешава на Острву. Али, ипак дугујем нешто рећи.

Прво. Острво Св. Никола не би смјело да буде стјепиште масовног туризма. Не смје да буде место ни за оне „новопечење“ богаташе који у жељи неког доказивања, а из незнана (нормално) запостављају љепоту природе. Не дозволимо да нам неко докаже да хоћемо баш такав туризам.

То је дио наше природе - обале створене за оне посједиоце који су сити такозваног комфора.

Једно тако мало, али за љепоту овога поднебља значајно Острво, не може, рецимо, да има пристаниште за јахте и бродове, грађевине (бетон,

гвожђе), каскаде, велику расвијетљеност и сл.

Друго, Ако је „морало“ Острво да се „украси“ (понављам МОРАЛО), онда је за једну такву најмену (пројекат) требао бити написан конкурс. Још сигурије: конкурс по позиву. Могла су се наћи имена архитекта-естета чија досадашња доказивања за „морску архитектуру“ су уочљива.

Поред њих, могли су бити позвани и људи који воде природу и живот морски. Не би чак ни сметало да у једном таквом значајном пројекту учествују и стручњаци са ширег дијела Јадрана. Једноставно, препустити да о једном таквом или сличном амбијенту мисле они који су рођени поред или уз море. Али, шта је сада чињети?

Овом некада, могло би се рећи, Острву са својом природном душом, треба помоћи да задржи што више од свог изворног - еколошког.

Вода, струја, санитарије, мало пристаниште (само за барке), мале камене међе (само близу или уз море), путеви до врха Острва, дрвене клупе, столови, граделе, риба, школјке на паластурама.. све су то елементи који доприносе природнијем изгледу Острва.

Као сликар и естета потручујем: НЕ НАРУШИТЕ ОВАЈ БИСЕР ПРИРОДЕ - БУДВАНСКИ ДРАГУЉ! Не скидајте боју са сликарских платна! Не уништите један ријетко виђен приморски пејзаж Медитерана!

П.С. Шта све треба прећи? Од оних који мисле да могу (а то и требају), очекујемо хитну интервенцију.

Јово ИВАНОВИЋ

ДА ЛИ ЈЕ НАЈВЕЋИ СВЕТАЦ МЕЂУ ОСТРВИМА У ОПАСНОСТИ

Засијареље концепције:
Рајко Миховић

КАДА СЕ НЕКА ВАЖНА СТВАР ПОЧНЕ ШТИТИТИ ВАН ИНСТИТУЦИЈА, ОНДА ЈЕ ТО ОЗБИЉНО УПОЗОРЕЊЕ ДА СЕ РАДИ О ВЕЛИКОЈ ОПАСНОСТИ, АЛИ НЕ САМО ТО, ВЕЋ И ОЗБИЉНО УПОЗОРЕЊЕ ДА ИНСТИТУЦИЈЕ ЗАШТИТЕ НЕ ФУНКЦИОНИШУ НА ПОТРЕБНОМ НИВОУ.

њихову реализацију и заштиту темељни су фактор сваког развоја. Уколико су наведени фактори коректно дефинисани и динамички синхронизовани онда су одступања ријетка и тајвим појавама је релативно лако управљати.

Наша збиља, нажалост, није таква, и цијеним да је веома значајно указати на улогу урбанистичких планова као једног од узрочника „дивље“ градње.

Развојни или урбанистички планови нуде концепте развоја из прошлог система и као тајвим нијесу у могућности да прихвате савремене захтјеве инвеститора.

Примјера ради на читавом црногорском пријору не постоји ни једна урбанистичка могућност за изградњу мањег хотела, мотела ресторана, самопослуга, уређења или изградње нове плаже, мини марине, пристаништа и слично. Планови углавном нуде мегаломанска туристичка насеља соцреалистичког типа и стамбену изградњу социјалног или викендашког типа. Овај застарјеле планске концепције уз круто-бијрократско тумачење актuelне администрације, може се слободно рећи, прави су генератор обиља манипулативно-шпекултивних активности у овој сferi. У таквом инвестиционом амбијенту озбиљни инвеститори селе свој капитал на друга подручја, а множе се и привлаче инвеститори са сумњивим поријеклом капитала и амбицијама за брзом једнократном зарадом.

Један од одговора на ово питање може се наћи у квалитету урбанистичких планова. Добро осмишљени планови, механизми и технике за

мљишта преузму активну улогу у реализацији развојних пројеката.

Оно што урбанистички планови омогућавају јесте, екстезивна градња становиšа која се са сигурношћу може окарактерисати као малигна урбана структура.

Овако конципирани планови престају да буду усмјеривачи развоја. Та чињеница упућује на постављање озбиљног питања: како даље?

Поводом јавне расправе о ГУП-у приобалног дијела Будве средином 1994. године између осталог написао сам Општини Будва следеће:

„Измјеном и допуном планова не смије се до- зволити:

амнистија укупне не- планске градње,

поготово не тако нешто прогласити за метод и принцип рада, планом, напротив, треба санкционисати урбанистички „тероризам“ у задњих неколико годи- на”

Наведена упозорења посебно су наглашена са становишта односа капацитета плажа и обале у односу на до тада изграђене укупне смјештајне капацитете.

Умјесто да се већ тада уочени проблеми почну рјешавати они су се најжалост из године у годину повећавали и објективно речено изгубила се већина друштвена контрола над том ситуацијом. У периоду од 1994. године изграђено је у Будви нових јца 250.000m² стамбеног про- стора. Уз сасвим реалну претпоставку да је Будва требала зарадити из овог послага бар 1000 DEM/m², рачунаши је више него импозантна. Што је Будва зарадила?

Сувишно је коментари- сати.

Оваквом изградње више од десет пута је премашио плажне капацитете и произвео енормне гужве и притисак на будванске плаже, паркинге, шеталишта и осталу градску инфраструктуру.

Ако се одговорно погледа у очи наведеним чуњеницима онда је за- кључак јасан:

Неопходно је темељно редефинисати начин планирања и организације урбанијог простора. То подразумијева радијално нов однос према урбанизму и у оквиру тога према туризму као основној привредној гра- ници у Будви.

Да би се нешто овакво десило потребно је формирати тимове људи са успјешним искуством на овом плану и са модерним схватањем савремених трендова туризмичког и сваког другог развоја у свијету. Након оваквог сагледавања стања у урбанизму Будве, могло би се по потреби и са јасним планским опредељењима приступати изјединачним и допунама појединачних урбанистичких планова.

У оквиру оваквог пријазнија овом проблему дефинисала би се и стратегија урбанијег уређења и развоја острва Свети Никола.

Сваки други прилаз у суштини би био настапак досадашње праксе која нам је свима добро позната.

Предлоге за појединачне развојне пројекте као што су марина Будва, пјешачки булевар у Будви и Петровцу и Приморско туристичко мјесто искористио бих неку другу прилику да изнесем.

Рајко МИХОВИЋ

Некада су сви корисници данас најутишени извор Калудрак

Грка. То потврђују и грчке пријери кала - добар, лијеп, драк - вода. Калудрак извире двадесет метара прије самог извора. Извориште се налази на средини села, тако да је свим сељанима увијек био доступан. Битније, можда од свега, је да је ово извориште увијек имало најкавалитетнију воду за пиће и исти, увијекjak, ток, и љети и зими.

- О историји извора нико у селу нема тачне податке - каже Подострожанин

С. ГЕРЗИЋ

ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

РАДЕ ГРЕГОВИЋ,

- НАТО НАПАДИ ПРЕКИНУЛИ АМБИЦИЈЕ И ПЛАНОВЕ
- ОПШТИНСКИ БУЏЕТ СКОРО ПРЕПОЛОВЉЕН - СМАЊЕНЕ СВЕ СТАВКЕ
- ОВОГ ЉЕТА БЕЗ МЕДИТЕРАНСКОГ МУЗИЧКОГ ФЕСТИВАЛА И ФУДБАЛА НА ПЛАЖИ
- ИЗЛАЗ ИЗ САОБРАЋАЈНИХ ГУЖВИ - ЈЕДНОСМЈЕРНИ САОБРАЋАЈ КРОЗ БУДВУ И ПРЕВОЂЕЊЕ ЈЕТЬЕГ РЕЖИМА САОБРАЋАЈА НА СТАЛНИ
- БУДВА МОРА ДА БУДЕ ПРЕПОЗНАТЉИВА ПО ЧИСТОЋИ
- ДОТРАЈАЛИ КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ ПРИЈЕТИ ЗАГАЂЕЊЕМ МОРА
- УРБАНИЗАМ СЕ СВЕО НА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПЛАНОВА ПОД ПРИТИСКОМ
- ПОЛИТИЗАЦИЈА ПРОДУЖАВА СКУПШТИНСКЕ СЛЕДНИЦЕ
- НЕМА ПОДЈЕЛА У КОАЛИЦИЈИ И ДПС
- ПРОШЛО ВРИЈЕМЕ ЈЕДНОГ ЈЕДИНОГ МИШЉЕЊА

(Наставак са 1. стране)

- Скупштина општине је донијела одлуку о смањењу општинског буџета с обзиром да се амбициозни план прихода не може остварити. Какве су ваше прописе о остваривању буџета, шта је минимум за који ће морати да се нађу средства, а на нему ће се штедети, односно за шта неће имати довољно средстава?

- Није реално очекивати остварење тог нашег амбициозног буџета од 85 милиона динара, па смо благовремено одборничкој скупштини предложили ребаланс будета како би основни, а и они други корисници будета могли да схвате у каквој се ситуацији налазе. Неће се моći остварити бројне функције, посебно у домену инвестиционих активности које представљају основну структуру будета за коју је било планирано 50 милиона динара. Смањење је са 85 на 70 милиона динара и на први поглед би се рекло да то није велико смањење будета. Међутим, овде морам да укажем да кад смо усвајали будет марка је била 7,5 а сада је око 11 динара, што је веома битно кад су у питању ин-

вестионе активности. План инвестиционих активности се не може реализовати, завршиће се само започети послови на улицама у Бечићима и Рафаиловићима. Заостале планиране послове урадићемо инвестиционо - техничку документацију. Настојаћемо да буде сигурније водоснабдевање да се не понови регистрација као што је било 12 дана у јуну, морам признати, без потребе. Водоводни систем нам је технички веома крхак. Кад то кажем мислим на техничку уловљеност система, посебно на дио који иде од Подгорских врела као највећи основни изворишта. Не би било добро да нам се деси нека хаварија, или технички квар, јер би био основни проблем како замјенити пумпе које су већ на ивици истрошеношти. Да не помињем и могуће квартове на џевоводу и проблеме који из тога произилазе.

У будету се смањују све ставке јер приходна страна не може да покрије расходне. Будва, нажалост, ове године управе због неимања могућности да се квалитетно исфинасирају одређени програми одустала од неких традиционалних манифестација по којима је

Година чију ћежину још нисмо схватили

била препознатљива. Ове године дефинитивно неће бити Медитеранског музичког фестивала нити спортско-промотивне активности „Фудбал на плажи“. И програм „Града-театра“ сведен је у најужији оквире, програмски прилагођен да не кошта много. Смањење будетских ставки ће се посебно одразити и на финансирању спорта и физичке културе. Чини ми се да ће се морати промијенити одомаћени систем финансирања спорских клубова који се налазе у високом рангу и да ће они морати да се прилагоде својим могућностима. Доћи ће и до драматичног смањења плате радника органа управе и

осталих који се финансирају из будета, а тешко је да бити маргинални ако нема туриста. Тачно је да је боравишна такса приход општине у цијелисти, да смо се за то припремили и организовали, али основни проблем је што је Будва празна. Када су у питању привремени објекти хтјели смо да направимо један радикалан потез, да Будва не буде препознатљива по тим неугледним привредним објектима, по томе што се могло видjetи на најfrekventnijim djejstvima greda, već da se tu napravi nešto novo. Ove godine interesovanje za pravremene lokacije je malo pa smo na posleđnjem sjednicu Skupštine opštine donijeli odлуčku o pedesetpostotnom smanjuju obaveza korisničke gradskog građevinskog zemljišta. To je namjerno i svjesno urađeno jer smo sa tim željeli da damo podstrek onima koji su, eto, smatrali da mogu da radе i u ovim otujem uslovima. Smaženje je višestruko i u odnosu na kurs marke i zbor fiksne smanje dinarskog iznosa za 50 odsto u odnosu na važeću odlučku. Međutim, mislim da sve to neće bitnije uticati da se po tom osnovu oствare неки значајниji prihodi.

• Од ове више струко скраћене сезоне оствариће се, ипак, неки приходи. Ту се посебно рачуна на приходе од привремених објеката, боравишицу и друге таксе. Како је за то организована општинска управа и колики се приходи очекују?

- Bojim se da su to марги-

нални приходи и морају бити маргинални ако нема туриста. Тачно је да је боравишна такса приход општине у цијелисти, да смо се за то припремили и организовали, али основни проблем је што је Будва празна. Када су у питању привремени објекти хтјели смо да направимо један радикалан потез, да Будва не буде препознатљива по тим неугледним привредним објектима, по томе што се могло видjeti на најfrekventnijim djejstvima greda, već da se tu napravi nešto novo. Ove godine interesovanje za pravremene lokacije je malo pa smo na posleđnjem sjednicu Skupštine opštine donijeli odlučku o pedesetpostotnom smanjuju obaveza korisničke gradskog građevinskog zemljišta. To je namjerno i svjesno urađeno jer smo sa tim željeli da damo podstrek onima koji su, eto, smatrali da mogu da radе i u ovim otujem uslovima. Smaženje je višestruko i u odnosu na kurs marke i zbor fiksne smanje dinarskog iznosa za 50 odsto u odnosu na važeću odlučku. Međutim, mislim da sve to neće bitnije uticati da se po tom osnovu oствare неки значајниji prihodi.

• Саобраћај је један од основних проблема у највећој општини током туристичке сезоне. Паркирање и гужве су карактеристика и овог лета иако је неупоредivo мање туриста него ранијих година. Ради квалитетнијег рашправљања тог проблема урађена је студија о саобраћају. Како ће се она реализовати, шта је најприоритетније, а шта ће се касније ради?

- Саобраћај је проблем који нас прати ево неколико година, прати нас и ове године, мада не у обиму као ранијих година, али се ипак осјећају саобраћајни проблеми. Ми смо у припреме сезоне благовремено покушали и у овом сегменту да докријемо решавајући додатни принос решавајући неких од тих проблема, јер нисмо били у могућности да урадимо све. За то треба и да се подјавимо и временом. Иако касније збор о државању саобраћаја општине

ТЕШКОЋЕ И

штине покушали смо да побољшамо проточност саобраћаја кроз Будву па смо одлучили да се интензивније користи заобилазница, односно да се успостави систем једносмјерног саобраћаја. Сва возила из правца Бечића према Котору и Тивту ће ићи заобилазницом, а с друге стране, Јадранским путем ће ићи сва возила из правца Котора према Бечићима и даље. Простор будванског поља није велики, у питању су два-три километра, или временски два-три минута, тако да губљење времена због једносмјерности није велико да то грађани и учесници у саобраћају не би прихватили. Увјерени смо да ће једно такво решење обезбедити проточност саобраћаја да се не би повијавали прави саобраћајни колапси каквих је било прошле године. Одређене ствари у послу и животу треба тестирати. Ми сматрамо да и овакво решење треба тестирати, да видимо какве ће ефекте донети. Ове године смо били ефикаснији у циљу заштите од саобраћаја одређених зона, посебно контакт зоне Старог града, приобалне улице у Петровицама и Светог Стефана. Лично мислим да такав режим саобраћаја треба задржати током читаве године, јер нама саобраћајније проблем само током туристичке сезоне него и читаве године. У питању су кратке релације и једном створене навике није добор сезонски мијењати.

• Одржавање чистоће и зелених површина је посебно важно за нашу општину током лета. Како то сада функционише и да ли ће се упркос свему, за функционисање те делатности наћи довољно средстава?

- То је једна од приоритетних дјелатности за коју се трудимо да обезбедимо средства да благовремено буду исплаћени баш они који се баве пословима чишћења улица, да се обезбедије потребне количине горива и мазива за камione који се користе. Чини ми се да је доведено до краја испорука четири нова камиона инострane производње, за то је плаћено близу милион марака, а то ће дати посебан допринос чистој граду. То је, срећом, урађено прије НАТО напада и у вријеме кад смо сматрали да ову сезону треба да припремимо на најбољи могући начин. Да то није тада урађено сумњам да би сада та средства била усмјерена за набавку тих камiona, али чини ми се да смо урадили добру ствар и да ће то бити значајно не у једној години, него у низу година које су пред нама. Очекујемо да ће се они овог лета ставити у функцију и да ће се обучити особље које са њима треба да управља. Мислим да Будва мора обезбедити све предуслоје да буде препознатљива и по чистоћи. Морам да призnam да сада то није тако. Да ћу тражити од нашег јавног предузећа да у том дјелу постигнемо пуни успех.

■ Водоснабдевање ће овог лета, збор очекивања мање потрошње, задавати мање главобоље и општинској власти и „Водоводу“. Да ли ће се, и поред тога, нешто урадити на побољшању водоснабдевања и

ШТЕТЕ ЗБОГ ОДЛАГАЊА УРБАНИЗАЦИЈЕ

План „Свети Стефан-Шумет“ је резултат првонаграђеног рада на општејусловенском конкурсу нашег Домаћег архитекте, уваженог професора архитектонског факултета Брана Митровића, тако да је сада важећи план, практично, резултат тиховремено рађене амбиције и једног плана јер се сматрало да ексклузивну зону Светог Стефана треба радити једновремено, у једном периоду, од једног инвеститора, односно једног извођача радова. Мислим да је то била једна нереална амбиција јер да би се тако нешто могло реализованим, мислимо свједоци у Будви, треба да се деси елементарна непогода као што је био земљотрес. Ми смо једино тако могли да урадимо будвански стари град. Приликом изrade овог пројекта инсистирали смо да се у једном дјелу ексклузивне зоне Свети Стефан-Шумет уради нешто што у ранијем плану није било урађено

и то је урбанистичка парцелација која је неопходна за реализацију једног плана јер никад се два власника не могу договорити да ће и хоће ли улазити у реализацију неких пројеката. Значи та урбанистичка парцелација је требала да се уради кроз овај план, да се у већој мjeri поклапају урбанистичке парцеле с власничким парцелама како би се створили услови за ефикаснију реализацију. Инсистирали смо да се колико то омогуће услови предвиди што више паркиралишта или паркинг мјеста.

Други захтјев пројектног задатка је санкционисање решења појаве активног клизишта. Од стране Грађевинског факултета из Подгорице је урађен пројекат санације клизишта који је требао да буде директно укључен у овај урбанистички пројекат као решење које стабилизује ту падину. И треће, проширење зоне урбанистичког захвата на простор

конкурсу и да га у цијелиости треба поштovati. Ја не кажем да није можда дошло до неке мање измјене габарита због формирања урбанистичких парцела, због чега би неки објекти био већи или мањи, или није било новог узртавања у нацрту није било исцртавања. Нормално, пошто је генералним планом тај простор означен као резервисани простор, мислимо да смо створили проблем за себе јер је иста ова Скупштина на претпрошloј сједnici најчешће узртавања у нацрту није било исцртавања.

О овом плану сам нашао за потребно да нешто више кажем јер мислимо да смо створили проблем за себе јер је иста ова Скупштина на претпрошloј сједnici најчешће узртавања у нацрту није било исцртавања. Ради квалитетнијег рашправљања тог проблема урађена је студија о саобраћају. Како ће се она реализовати, шта је најприоритетније, а шта ће се касније ради?

■ Саобраћај је проблем који нас прати ево неколико година, прати нас и ове године, мада не у обиму као ранијих година, али се ипак осјећају саобраћајни проблеми. Ми смо у припреме сезоне благовремено покушали и у овом сегменту да докријемо решавајући додатни принос решавајући неких од тих проблема, јер нисмо били у могућности да урадимо све. За то треба и да се подјавимо и временом. Иако касније збор о државању саобраћаја општине

ИНТЕРВЬЮ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БУДВА

ИСКУШЕЊА

бълъм одржава въу канали-
зационог система?

- Проблем водоснабдевања је изражен у Будви дуги низ година и правог рјешења нема док се за цијело Црногорско приморје не обезбиједи вода из регионалног водовода. О неком побољшању водоснабдевања и квалитетном рјешавању са позиција локалне самоуправе мислим да не може бити ријечи. Можда нам је само нека утјеха да је у Будви нешто боље него у неким другим мјестима. Тежи од проблема водоснабдевања је проблем одвођења отпадних вода, односно рјешавање канализационог система, иако Будва има, рекло би се, у том техничком дијелу квалитетно регулисан одвод воде, односно канализационе испусте кроз три система - Будва и Бечићи, Свети Стефан и Петровац. Ипак, проблем загађености мора је присутан, односно може бити присутан уколико ови системи не раде како треба. Ту прије свега мислим на рад хаваријских испуста, а у њиховом раду нешто није у реду по правилу кад нестане електрична енергија што, срећом, не траје дugo. Хаваријски испусти су тако и пројектовани да долази до непосредног изливаша фекалних вода при обали. И то се тада, нормално, примијети. Иначе, кад ти системи нормално раде фекалне воде се дистрибуирају довољно далеко и дубоко у море и тих проблема нема. Посебан проблем је застарјелост, односно дуги вијек рабање пумпи јер пумпе које су уградене на овим путоксима и канализационим испустима су већ у једном дотрајалом стању да могу сваког часа испasti из функције. То би нам изазвало велике проблеме и онда би морали да раде ти хаваријски (или резервни) испусти који стварају загађење мора. Ту нам је најви-

низацији Будве, према урбанистичким проблемима Будве, према нечemu што је већ дужи низ година у Будви присутно, оно што је агресија на простор, оно што је у Будви условило проблеме неконтролисане градње и све оно што из тих проблема неконтролисане градње и планирања простора произилази. Ревизионе комисије које су у редовној процедуре пратиле израду и једног и другог плана и Министарство уређења простора које прати усклађеност плана нижег реда са планом вишег реда, дали су овим плановима зелено свијетло. Али, десило се

проектни задатак, знали смо што треба и шта хоћемо. То је само требало да се спроведе кроз ревизију тога плана.

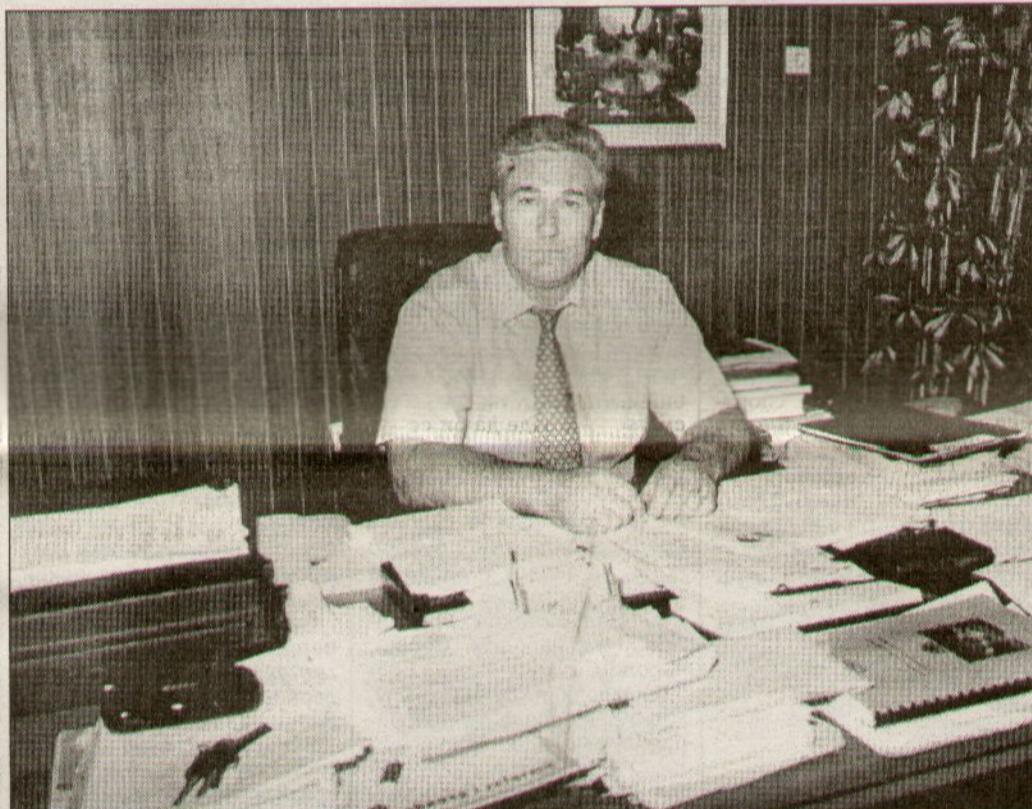
Одлуку о ревизији плана Розино донијела је одборничка скупштина ранијег сазива. Захтјеви инвеститора с тог подручја су условили да треба прићи изради урбанистичког пројекта одређене зоне. Сазнања која имамо од ревизионе комисије, а чули смо таквих прича и на самој сједници Скупштине, говоре да се ради о архитектонском рjeшењу које за Будву треба да буде препознатљиво. Ишло се са већом спратношћу објекта, али са већим зеленим површинама, пар-

то у најдрастичнијем могућем облику. Што се самог Розина тиче параметри из Генералног урбанистичког плана нису пробијени. Значи, тај простор је у нацрту овог плана био димензиониран онако како је ГУП-ом

је проистекао, напротив, из нечега што је на будванском простору већ направљено. Јер, важећи плановима мало личе на донијете планове, оно што је реализовано мало личи на оно што је планирано.

- Расправа о урбанистичким пројектима на посљедњој сједници СО била је другачија од ранијих чиму су различитим становима доприњели одборници владајуће коалиције, који су досад обично само брањили предлог извршне власти. Је ли то најава другачије урбанистичке политике или само неслагање око неких конкретних предлога?

атрактивности, односно због задовољавања интереса који су били јасно опредијељени између власника земљишта и власника капитала, данас су поједини дижелови Будве такви да се за њих тешко могу наћи нека решења. Исто тако мислим да не можемо сада да кажемо да у том даљем развоју треба stati, ставити статус

Ради читаним мишљењима до бољих рјешења

што се десило, мислим да је направљена грешка да ћемо се послије неколико мјесеци поново наћи у ситуацији да расправљамо о тим плановима. Посебан проблем је ексклузивна зона Свети Стефан - Шумет јер за тај план смо, као и за све друге, имали веома јасан

кинзима, квалитетним саобраћајним рjeшењима. И, истина, једном густином насељености која је неке, у одређеном моменту, не знам из којих разлога уплашила. Није нама пробој техничке инфраструктуре везан само за Розино, већ је то урађено много раније око Розина и

кво што се планова тиче. Треба наћи одређена рјешења која ће амортизовати притисак на будвански простор и умањити ту експанзију повећање градње. Ја нећу да кажем неконтролисане градње, јер доста тога је неконтролисано, али добар лио је и контролисан, који

- Одборници коалиције „Да живимо боље - Мило Букановић и Светозар Марковић“ на посљедњој седници СО нису били јединствени у одлучивању што је резултирало неусвајањем неких предложенih решења, а то је и први пут да коалициони партнери различито гласају.

читим посљедицама, па и
кадровским промјенама.
Било би значајно да ви
кајете своје мишљење о
тome, да ли су те приче
основане, је ли у питању
случајност, или заиста ве-
ће разлике које се (не)мо-
гу лако превазиђи?

- Ја стварно желим да мислим и да вјерујем, у том сам бар сад убијећен, да не-ма тих подела. Нема ни у коалицији, ни у партији, бар да их ја могу препознати. Зашто то кажем? Знате, Будва је један простор који је навикао на поделе у једном дужем периоду. Ми без подела, једноставно, не можемо живјети, ако их нема-ми их једноставно изми-слимо. Ми желимо да ка-жемо да их има и то у нај-драстичнијем виду и увијек су нам уста пуна коментара када су та питања у неком оптицају. Увијек се у Будви неко жели мијењати. У ку-лоарима, у причама кафан-ским итд. Значи, хоћу да разумијем да је добар дио резултата таквих прича ко-је се подгријавају, а поне-кад и од самих партија које чине ту коалицију.

чине ту коалицију.
Око поједињих питања
има другачијих мишљења,
мени је то сасвим нормал-
но, па различита мишљења
ће условити доношење бо-
љих и квалитетнијих рje-
шења. Јер, ваљда смо про-
шили то вријеме када је ми-
шљење једног или два чо-
вјека било опредјељујуће и
могло је бити тако или не-
како дргујаје.

СА ВОДОМ ДОМА ЂИНСКИ

- Проблеми^о у односима између ХТП „Будванска ривијера“ и ЈП „Водовод и канализација“ годинама изазивају ланац дугова и за посљедицу имају нестаницу воде. Можели се што урадити на решавању тог питања?

пумпа, троши се електрична енергија, тако да се са водом морамо рационалније понашати. Водовод мора обезбиједити, колико је то могуће, да до мјерних мјеста корисника нема губитка воде, а с друге стране, корисници морају водити рачуна о томе шта се дешава с водом од водомјера до непосредне потрошње, у овом случају конкретно у објектима ХТП „Будванска ривијера“. Мислим да о томе, једноставно, не треба много трошити ријечи и сваки потрошач мора да прихвати да плати оног што је потрошио, а треба да уради све да то трошење буде рационално.

Проблеми у односима између „Водовода“ и „Будванске ривијере“ нису само из једне године, него и из ранијих го-

дина када се акумулирао тај дуг. Изгледа да је ту преовладало оно да је најлакше онога свога оставити на крају да му се плати дуг, а мислим да се тако понашала „Будванска ривијера”. Могла су се наћи средства да се плате и рачуни ПТТ-а, и рачуни „Електродистрибуцији”, а Водоводу кад се буде могло. „Будванска ривијера” је у јуну када су почеле несташице воде интервенисала и уплатила извјестан износ Водоводу на име дуга са чим су се створили услови да се може укључити и извориште Подгорска врела. С тим ће се, вјерујем, превазићи овај период љетњих мјесеци, али стварно желим да упозорим и људе из јавног предузећа „Водовод и канализација” и из „Будванске

ривијере" да се у том дијелу морају поштовати нормални односи: оно што се потроши мора да се плати, а оно што се троши мора да буде рационално. Значи, „Будванска ривијера" мора преузети обавезу од мјерног мјеста па даље до потрошачких мјеста у објектима, да одржава своју мрежу, да на том дијелу има што је могуће мање расипања, да зими кад не раде хотели не иде вода према хотелима јер ће тамо, вјероватно, наићи на лошу мрежу (чесме, водокотлићи који цуре...). Нама, понављам, вода не долази слободним падом, па да кажемо може и да се расипа, него је производња воде и ван сезоне скупа, троши се електрична енергија па воду треба рационално трошити.

Разговарао
Васо М. СТАНИШИЋ

АКТУЕЛНОСТИ

СУСРЕТИ

• ХОЛАНДСКИ ТУРИСТА ДИК ДЕ ВОЛК ИЗ ГРАДА СУСТ УДАЉЕНОГ 50 КИЛОМЕТара ОД АМСТЕРДАМА, ВЕЋ 12 ГОДИНА СА СВОЈОМ ПОРОДИЦОМ РЕДОВАН ГОСТ НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ. • ЗАНИМЉИВО је да је овај холандцанин готово 40 година љетовоа дуж обале бивше Југославије.

Шта је то што породицу Волк толико дуго веже за ово поднебље - био је предмет наше приче приликом случајног сусрета у ресторану „Јадран“ у Будви, где су редовни гости.

- Као и сваког љета, већ 12 година, дошли смо поново код вас, на ваше лепо море, где се најљепше осјећамо. Наравно, ових протеклих година, стекли смо и пуно пријатеља, па је то разлог више да дођемо - прича нам господин Волк.

Овога пута смо имали и додатни мотив: бомбардовање ваше земље од стране НАТО-а и извјештавање западних медија у које ми нисмо вјеровали. Све нас је то тјерало да дођемо код својих пријатеља и да се ујвирамо у све што се десило.

Када сам рекао својим холандским пријатељима да ћемо и овога љета путовати у Црну Гору, гледали су ме са чуђењем и невјерицом.

Ја сам им појашњавао да би било најбоље да дођу са мном, гарантујући им безбедност и - уживanje. Нису ми повјеровали.

Волк нам прича како је био огорчен због бомбардовања НАТО-а СР Југославије и како је у то доба редовно био у контак-

ЗАЉУБЉЕН У БУДВАНСКУ РИВИЈЕРУ

ту са својим пријатељима у Црној Гори, нудећи им помоћ.

- Ви имате лијепу земљу, најљепше плаже, добре људе и зато долазимо толико дуго. Ми смо

одлучили да укинемо визе за иностране туристе. Морам да похвалим и вашу љубазност, квалитетну услугу и приступачне цијене. Све су то разлоги за долазак туриста из

Већ дванаест година код нас

једноставно заљубљени у вашу земљу. Када би холандски туристи знали како је лијепо код вас, сигурно би дошли, без обзира на тренутне проблеме са визама, пошто је југословенска амбасада у Холаднији тренутно затворена. Много је значајно што сте у Црној Гори

Холандије наредних година.

Што се тиче мене и моје породице, обећавам да ћемо се поново видjetи идућег љета на Будванској ривијери - рекао је у пријатном разговору Холандцанин Дик де Волк.

Р.ПАВИЋЕВИЋ

ИЗ ИЗБЕГЛИЧКОГ ЖИВОТА

ЗАШТО?

„Мама, зашто ми кажу да сам избеглица, и шта је то?“ Сакупљаш оно мало гласа и снаге у себи и покушаваш дјетету да објасниш да тај који је тако што рекао не мисли ништа лоше, само хоће да своме дјетету објасни да, СИНЕ, ми немамо више ни куће ни кућишта!

Међутим, ту није крај. Ређају се нова питања. „А зашто и због кога ја, ти, браћа и тата немамо ништа осим нас самих?“ Шта сада рећи, да ли икога кривити или покушати да се браницши због једне незапамћене голготе?

Мала је то глава, не може да схвati и, на крају крајева, зашто је оптерећивати таквим стварима. Пролијећи секунде, чине ти се дуге као година, ломиш се - да ли почети причу или не. „Мали си да би то скватио, боље је да поћеш и играши се са другом дјецом.“

На моју велику срећу, али и изненађење, дијете пође и остави питања за неку болju прилику, неку другу годину. Е, тада наступа оно најгоре. Објаснити себи ЗАШТО И ЗБОГ КОГА? Док ти сузе прекидaju дах, гушиши се у покушајима да не почеш да вриштиш, питаши саму себе ШТА ТО СКРИВИСМО СВЕВИШЊЕМ БОГУ? Одговара, наравно, нема! Ту је

негђе, а ти се трудиш да злехуда судбина повратка на праједовска огњишта, вјеровање у празне и измишљене приче и иста таква обећања, покрију твоје нимало закржљале сиве ћелије мозга.

Кривицу искључиво преписујеш себи, зато што си првенствено рођен на погрешном мјесту и у погрешној вријеме. А онда иде оно БОГОХУЉЕЊЕ. Шта ми је онда требало да рађам дјецу и њима приређујем исте патње и да вјечито буду некоме брига, мука и на терету?! Да другима ЗАУЗИМАЈУ МЈЕСТО ПОД СУНЦЕМ, ДИШУ НЕЧИЛИ ВАЗДУХ СМИЈУ СЕ ТУЂИМ СМИJEХОМ И СЛУТРА (НЕ ДАЈ, БОЖЕ) ЗАУЗМУ ТУЂЕ РАДНО МЈЕСТО.

На коментаре „ма пусти, ови су пуни као брод“ или „зар баш свака избеглица мора да ради“ (она да живи, обавезно се прескаче), ако си имало човјек не можеш да огуглеш. Само замишљам себе како сам по мом граду, 92, и 94. године са невољницима и садашњим сапатницима јурила од директора до директора, шефова и газда и молила и кумила за посао. Ишла у прихватне центре, носила све и свашта, звала на ручкове, купање, боравак код моје породице. И зашто баш мене да задеси малтене

иста судбина. Због чега је некome стало да вјечито будемо ЖРТВЕНИ ЈАРЦИ? Због кога желим да се када легнем никада више не пробудим?

Да је мени од оног пуног брода макар сидро, вјероватно се не бих оптерећи вала оваквим питањима. Да сам у граду где сам изродила дјецу успјела да продам троспратницу, своје десетогодишње новинарско искуство добро уновчим и мјештанима не заузимам ради мјесто, друге би мене бриге мориле. Оне много људскије, где купити стан, да ли данас спремити бечку или натур шницлу, да ли купити прстен или нарузвиду.

Још једном се догодио потоп, још једном нема никаквог светла, нема жеље за животом. Али, Бог није врана да одмах вади очи! Доћи ће он по своје, за добро и за лоше.

„Мама, шта има за вечеру?“ - прекину ме, у све прљим мислима, једна од три особе због којих ћу ипак живјети, борити се и рукама и ногама. Они ми ипак нијесу могли да изаберу између „нормалних“ родитеља или избеглица.

Сјутра ће ваљда сванути бољи, љепши и нормалнији дан. Срећно нам било.

Јелица ШАРАНОВИЋ

ДНЕВНИК Н(обинара) Н(адничара)

Пише: Сабо Гргићевић

ВЈЕРОВАЊЕ БЕЗ ПОКРИЋА

На Видовдан. Сву ноћ сам кресао траву по срцу, коса тула, а откоси боле, па ми дан поче сузом. Дуго је клизила док се не поче стакати у камен. Тамо подно Скочићевојке, Љубишиним трагом хитам ка Паштровићима. Улекла звијезда, а море немирно: таласи сјеку брод „Галеб“ уместо да буде обрнуто. Имам муку да повежем мисли док прилазим Дробном пјеску, где засиједа обновљена Банкада.

... А били смо најприје у не-доумици. Исток је мислио да смо запад, а запад да смо исток. Неки од нас су погрешно сквили наше мјесто у овом сукобу струја, па су викали: „Ми нисмо ни једна ни друга страна, а неки да смо искључиво једна или друга...“

Шта се промијенило од далеке 1221. када је Растко Немањић, писао ове редовне игуману Иринеју? На Косову је (опет) војска страна, овога пута више са Запада, лијепа села (српска) лијепо горе, сеобе трају и стапају се са вапнима који долиру из Призрена, Урошевца, Митровице. А онај који није пристао на оно што нам је судбина предодредила (да будемо исток на западу и запад на истоку) прогласио је побједу! Над Истоком и Западом. Над народом. Својим, народом.

Паштровићи су на окупу, као и прије више вјекова бирају се и властелу, војводе... Чување традиције, кажу, обнавља дух, зближава, враћа вјеру у добро, одржава саборност... Тако је, вљада, потврђујем у себи док ми се око преко камена суног хвата за небо, тамо одакле дугачке острогуше и поломљене токе пријете. Ништа се није промијенило од Светога Саве. И све се измијенило.

Двадесетдеветога јуна. Лијеп дан доноси Миленко Стојановић. Дуго се нисмо видјeli, а код њега је све као и прије: смирен, јер је злу наредан одавно, као и добру које га је мање додирало, чио, па и доста ведар.

- Није ово био рат, него заједница са неба - вели. Тако је рекла једна његова снаха, старица од осамдесет лjeta када ју је прије неки дан посјетио у Пиперима.

Подсјетио ме је стари пријатељ да се у јулу навршава пет деценија од како је почeo са „радом“ Голи оток, предложио разговор за новине.

Ваља обиљежити вријеме зла, има, рече, и нових података, доноси ми је његово „Голооточку трилогију“ да прелистам, биће у Будви цијело лјета.

- Старам - рече, док сам га испраћао из Дописништва. - А знаш што је старо добро: дрво за огријев, вино за омаму и пријатељ за - повјерење.

Четвртог јула. Зове ме колега из Београда: „Овде ти је, каже, Наод Зорић, сликар, знаш онај мали, уши си ми пробио... Излаже у Галерији 73 на Бановом брду. Ђорђе Кадијевић, ликовни

критичар којему се вјерује, подвукao линију: Лубarda, Мило, Станић, Дадо, па сад Зорић. Ти сликари, с Медитерана, вели, опажају у свом поднебљу неко чудо, које човјек с континента не умије да објасни...“

Мило ми је много, јер се и ја чудим одавно. У необичном тијелу које редовно убацује у широки цемпер и с дјечјом главом над њиме, доноје у Бар с Ђурђевића Таре неку планинску раскош, коју, пошто ју је умочио у море, немилице разбацује по платним. Сликарчина никог раста, мој пријатељ Наод Зорић. Гвоздово откриће за нови вијек.

Петог јула. Стидљivo се примичем милочерској плажи, као да ћу да крадем. Мало купача, више мјештани него остали, тишина на коју нисам навикао у ове дане. Али већ видим лјетну гужбу, народ са стране, и домаћи, гарава лица и женски кикот. Вјерујем, мада за то нема никаквих аргумента. Исто као што вјерујем у побјedu живота иако је на измаку овога вјека премнога процваста, бахатости и раздуховљености, а премало слободе, истинолубивости и мудрости. Вјерујем без покрића. Да бих живио, вјерујем.

Седмога јула. Дан почиње ведро, а за то се побринуо другар ми Коле, који уз кафу сервира штос на наш рачун. Знаш - каже - у Дунав ових дана сипају стапло „виагру“... па ме упитно посматра. Па, забога, да се дигну мостови. Мало затим Микан Трновити ми објашњава да је Истоком и Западом гост не креће на море: пребрину је, вели, бригу око лјетовања - нема бензина ни путева, а нема ни паре...

Навече је много озбиљније. Милисав Савић, отвара Трг пјесника, црногорски премијер Филип Вујановић му уручује „Мирољубљево јеванђеље“ за роман „Ожилци тишине“, за стварне и измишљене биографије Милоша Црњанског и Иве Андрића. Између цркава у старом граду, пред препуним гледалиштем Савић се пита: да ли људској патњи, грињи и болу има лека, или су они већи попут неба над нама и земље под нама? Да ли су све наше приче, ма колико биле напотпуњене чемером и јадом, сијуше пред величанственим царством тишине у којем ће оне тек оставити по који бледи ожилјак?

Узбуђен је док бесједи милисав Савић, а ја се присјемам његових ријечи, од раније: нема стварања, без тетоваже. Или у слободном преводу: оно што није прешло преко пишчеве коже, тешко да ваља, да је добро. Вјерујем веома у то и крећем на вечеру с другим Савићем, Мићом, који се не разумије баш у прозу и поезију, али који сјајно чита ненаписано.

Петнаестог јула. Опет ме Коле изјутра засмијава, јер зна да сам до друге кафе мрзовљан дозлабога. Као жали му се комарац: е, за нас имате и довољно авиона

и доста муниције!

Око подне ме растужи вијест коју сам чуо са прилично закашњењем (Боже, где ли сам то био): на своју звијезду се преселио Митар Дабановић. Прва рука Атлантика. Поморац најјачих мишица, тврде главе и сјетних очију, с којим сам чекао зоре између Будве и Бара, а онда би ноћу распарано крпили у „Веселице“ до новога дана. Рекоше ми да је оставио пиће прије неколико мјесеци. Уместо да будемо са њим, између борбеног и десетога дана, најденица од 600 грама, али није изненадила само њена величина већ и спорост отапања. Заправо, лед је садржао велики проценат угљендиоксида, што је успорило отапање. Сељаци, саживљени са природом, одмах су знали да нису чиста послас, чим је пас први град. Владо Милићевић, доцент

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

УЗГРЕДНЕ ЗАБИЉЕШКЕ (11)

ПИШЕ: ЕРИХ КОШ

Католички расположенији пјесник и амбасадор Пол Клодел рекао је за Бодлер: „Опјевао је једину страст коју је XIX век могао искрено да осјети: грижу свести!

Неће баш бити сасвим тако. Опјевао је и осудио Бодлер и много других појава које би било дуго набрајати. Занимљивије било је да упитати шта би крај овог XX века могао да осјети као оно најбитније што лежи на његовој свести!

На пример, један несрћни, модернији и речлији бисмо напреднији критичар и есејиста, Валтер Бенјамин, који каже да је Бодлер ишао против гомиле, али немоћно, на „начин борца против кишке или ветра!“

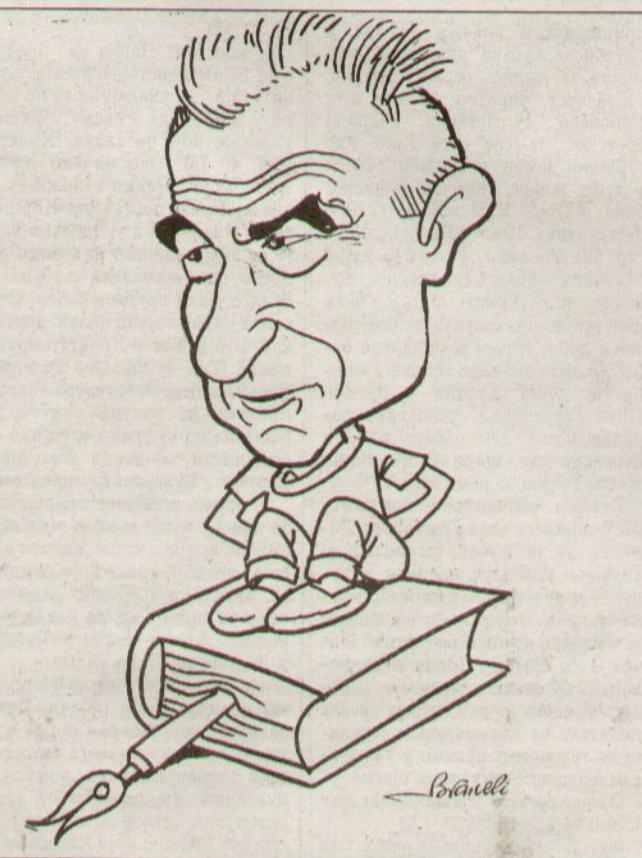
Славни Монтењ је у својим „Огледима“, говорећи о књигама, написао поznату и често навођену реченицу: „Иако сам човек који нешто чита, ја сам човек који ништа не памти“. Узимали су му некад то за зло, али би данас тајко његово понашање изгледало сасвим схватљиво: будући да се данас мало, готово ништа не чита, а уопште ништа нема потребе да памти. Све што је неком у једном тренутку потребно да сазна може да дозна једнственим притиском на дугме компјутера и Интернета. Како ствари стоје могао би да буде предмет једног сајен-фикашија романа у коме се појављују људи који су без главе или без памти, а ти органи им еволуцијом постали непотребни и били замењени компјутерима и провајдерима, у главама им била само не-ка врста екрана.

И, кад сам већ код Монтења који цинично изјављује са своје позиције великог феудалног властелина: „Ја своје позајмице не бројим, ја их одмеравам. А да сам желео да им придајем значај по броју, ја бих се њима наставарој два пут толико. Оне потичу, све или готово све, од имена тако чувених и старијих да се ова, рекао бих, довољно имењују сама те ја немам потребе да их означавам на водницима!“

„Мало света тражи од књига оно што оне могу да нам даду. Ми најчешће долазимо до књига са ожубним и подијељеним миšљењем, тражећи од прозне да буде истинита, од поезије да буде лажна, од биографија да буду ласкаве, а од историје да потврди наше сопствене предрасуде!“

Вирџинија Вулф: „Како читати књиге?“

Па ипак, са таквим здравим разумом, она се убила почетком рата 1941, а чувени романописац Е.М. Фостер, иначе припадник њене „Блумсбери књижевне групе“, годину дана

доцније, на дан њене смрти, одржао је о њој говор у Кембрију у коме је, међу осталим рекао: „Волела је да пише са интензитетом који су ретки писци постигли или чак и желели. Већи део њих пишу с пола ока на њиховим хорарима, а са другом половином усмереном, пре мањиковим критичарима, трећом половином ока труде се да поправе свет, што им оставља једва половину ока за задатак на који су концептисали своју целокупну књижевну визију.“

Још један пример оцене енглеских писаца о својим истинама умрлим колегама:

Бертран Расел о покојном Максу Бирбому: „Такво дело не може више бити произведено и у том смислу сматраће да он припада једном прошлом веку. Тиме ми није намера да осудим њега, већ да осудим садашњост!“

„Кад пометње и смутње бивају смирене, Гласине и лажни извештаји обилно су ширени свуда у народу. Тако је, на основу тога разлога, лагање најбоље склониште разбијене домаће побуне у некој држави. Али савременици су направили велики напредак, користећи ово знање да би добили моћ и сачували је.“

Џонатан Свифт: „Уметност политичког лагања“

„Али зашто увек говорите о писцима и књижевности? Можда долази доба кад више неће бити књижевности. Срећни су они који читају и поново читају, они који у свом читању могу да следе своје неспустане инклинације. Долази у животу једно време кад се завршавају ваши дани као и ваша искуства.“

Сент-Бев: „Шта је класичар“

Ево како су о нама имали мишљење истакнути амерички интелектуалци још пре готово стотину година. Х. Л. Менкен, новинар, есејиста и неко време најутицајнији критичар америчке литературе писао је у есеју „Сахара уметности“ у којој је критиковати стање уметности на југу САД, у бившим конфедералним државама, жалећи се да тамо нема социолога, философа, па чак ни теолога. „Ни научника. На свим овим пољима јут представљају табулу разу - братственика таквим какве су Портудал, Србија и Албанија“.

„Бесмисао је у ствари литература будућности и она има своју визију Ко-смоса коју ће да нам понуди. Свет не сме бити само трагичан, романтичан или религиозан, он такође мора бити и бесмислен. И ја замишљам да ће бесмисао, на најнеочикавији начин, доћи у помоћ духовним погледима о стварима!“

Г.К. Честертон: „У одбрану бесмисла“

„Није деветнаести век измислио јеткост. Досада, безнађе, и очајање увек су постојали и били су јасно осећани и у прошlosti, као што их сада осећамо. Али нешто је од њих учинило респектабилна и неизбежна осећања. Нису више грешни, нити су више сматрана симptomima болести.“

И друге епохе су биле сведоци катастрофа, биле су подложне разочарењима, али ни у једном веку нису разочарења толико следила једна друга и са таквом незаустављивом брзином као у деветнаестом и двадесетом. Са доброг разлога што ни у једном веку промене нису биле тако брзе и толико дубоке.

Олдас Хаксли: „Јеткост“

КРУГ, ОБАЛОМ (8)

КОТО
ТАМО ЧИТА

ПИШЕ: МИЛО КРАЉ

Ко је садашњи и будући читалац?

Хоће ли га у будућности уопште бити?

Има ли оних који пишу, а не мисле на читаоца?

Неки су (новинари, на пример) заокупљени изнад свега размишљањем како ће на њихове текстове реаговати и како ће их примити читаоци у тренутку када се они објављују. Неки други (писци, прије свих) имају на уму и оне данашње и оне сјутрашње читаоце. И сви они (и остали) пошто „испре листу читалаца за које претпостављају да ће их прочитати, окрећу се оним бројнијим и свакако неизвјеснијим – замишљеним, а посебно будућим. Ко су они и какви ће бити? Хоће ли бити бројни или усамљени? Хоће ли, питају се скромнији и сумњивачији, тражити у будућности њихову књигу само нека њима „срдна душа“ у тамонекој библиотеци, тамонеког дана? Или ће се, размишљају они други, самоувјеренији, људи тискати пред неким књижарама (ако се и тада буду тако звале) да дођу до примјерка новог издања њихових књига?

Сва ова и друга сањарења (и не само сањарења – зашто не би, бар када је ријеч о оним најзначајнијим, то била и реална претпоставка) повезана су, наравно, са оним комуницирањем садашњим и оним који га буду (ако буду) читали кад њега више не буде међу живима. О њима он размишља стварајући, али неријетко осјети потребу да им се, усред тог стварања, и директно обрати.

Предамном је управо књига изабраних стихова једног од оних наших пјесника који су већ обезбиједили бројно и сигурно читалаштво дна, а вјерујем да ће тајко имати и сјутра. Ријеч је о Стевану Раичковићу чију поезију управо (ко зна по који пут) испчитавам, задржавајући се овом приликом над једном пјесмом без наслова којом се он обраћа управо неком свом будућем читаоцу. Пошто већ у првом дистиху каже да прవенствено пише за њега који ће „доћи после свега, пјесник ће се, замишљајући га усамљеног“ поред хладне пећи, запитати: „шта ће после ових речи баш он рећи“. А потом ће наставити:

„Он што можда само једну мисао има
да је сам и баш тад не-
потребан свима“

Ословљавајући га са

непознатијим пјесник свог

будућег читаоца увјерава

да је управо због њега и

неког његовог таквог

тренутка, над пјесмом

„бдјо једне давне ноћи“.

На крају му се повјера-

ва:

„Ако се напршиши,

знај да је због тога

Промашено пола и жи-

вота мага.“

нијесам био ништа објавио у њима, па сам му, ваљда и зато, слободније пришао. Пришли су, у међувремену и неки други, и он је могао да отпочне своју „представу“: анализу тог броја листа. Посебно се окомио на подужи текст једног угледног старијег новинара који је тада свима нама млађима (и не само нама) био узор у писању. Слушао сам запањен његове бритке, али и заједљиве замјерке на текст односно на његов стил и употребу неких ријечи, а све пропраћене поспрдним ријечима. Кад овако говори о њему, како ли тек прича о нама – помислио сам. Саосјећао сам са старијим колегом али, богами, и осјећао како се у мојим очима полако крњи његов додат непријатен новинарски ауторитет док му је овај жесток и јетки старчић „узимао мјеру“.

Другом једном приликом питао ме да ли мој колега млади пјесник Д. Змај француски језик. Када сам одговорио одрично, сумњивачво је завртио главом и почeo да чита и упоређује једну тек штампану пјесму мог колеге и пјесму неког француског пјесника штампану, у једном старом броју француског часописа. Неке сличности јесте било, али сам заиста био убијећен да мој колега, баш као ни ја, никада није чуо за тог француског пјесника (тада се, уосталом, код нас и мало преводила западна литература). Није хтио да прихвати моје мишљење о случајној подударности. Ни други пут кад смо се срели и кад сам се већ био сасвим увјерио да мој колега никада није читao тог француског пјесника, није хтио да прихвати објашњење. Једнако је понављао: „Плагијат, чисти плагијат! Ето, какви су ти наши млади, кобајаги даровити пјесници!“

... Чинило ми се дуго да ми, док пишем неки текст, преко рамена на рукопис пада професорова сјенка. Читао сам и „чешљао“ текст по неколико пута, али бар једанпут више – због њега. Плашио сам га се, чини ми се, више него свих уредника заједно.

Професор је давно умро. Али ко вам каже да и сада, у неким другим мјестима, неки други „професори“ не испијају кафу (или, недај божје, ракију!) и успут читају неки ваш текст, пјесму, причу или (што је мање вјероватно) књигу – са истим намјерама и с оловком у руци?

Уколико, наравно, не-мају паметнијег посла. А имају новца бар за нови-

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

КЊИГЕ И КЊИЖЕВНОСТ

Писац „Доротеја“ се овим својим романом изнова опредијелио за историјски оквир, за узбудљиву причу и за низ живописних ликова. Тешко се, међутим, отети утиску да се Ненадић упутио одвећ познатим стазама, онима који су га својевремено довеле у средишњи интересовања читалаца и критике. Али, роман „Деспот и жртва“ по свему остаје тек сјенка „Доротеје“, његове вишесмислености и „значења која се отимају рационализованим структуром“. А ријеч је, поновимо, о занимљивом, маштовитом историјском роману, испричаном свјежином и сугестивним језиком, роману који је, може се рећи, рађен по мјери најшире читалачке публике.

У дводесет неједнаких поглавља Ненадић је начинио занимљиву тканицу ликова, слика, сукоба, уз мноштво упечатљивих детаља који нас одводе у давно минуло вријеме - када је деспот Ђурађ Бранковић градио Сmederevo, истовремено свјестан у сјеници предстојеће и сасвим извјесне турске најезде која ће све начињено обезвиједити. Сmederevo је свијет у малом (у питању је, као што се види, прилично овјештала конвенција) - у њему су Срби, Угари, Рагузани, Турци, моћници и сиротиња, племенити и нишчи духом и срцем, скоројевићи, шкрги лицемјери, уплашени, заљубљени, неуки, занесени... Ненадић нас води од турских тргова робљем преко Будве до Сmedereva. Младић Богдан и његов учитељ Петрашин, некадашњи монах, покушаје да успију: прво бјекством из турског ропства, потом мукотрпним, успјешним али, на крају, узлудним радом у Будви, да би се најзад зауставили у Сmederevu. Богдан ће постати чтец на двору деспота Ђурађа, а Петрашин и даље трагати за неухватљивим смислом. И све је, од Лужног Дола у Будви, преко сmederevskog гради-

ПО МЈЕРИ ЧИТАОЦА

•Добрило Ненадић: „Деспот и жртва“, „Проствета“, Београд, 1998. године, друго издање

лишта, Блажовог кркалиша, дунавских скела и ритова, деспотске палате и рушевина дрвених римејских градова, на свој начин увјерљиво, каткад упечаљиво. Лако је, међутим, уочити понеке упразно доведене нити или детаља којима као потврда не стоји адекватна грађа. Немогуће је, наведимо сасвим баналан примјер, да Будвани удијеле сиромасима кувану рибу. То напросто није сиротињска храна Будве онога времена. Чак и такав, можда у крајњој линији неважан детаљ, не би се отео страственом трагачу за бојом минулих времена.

Тешко се, такође, отети утиску да је грађа овог Ненадићевог романа - када је ријеч о историографским подацима, казивања о ренесансном пропвату, или о дрвним римејским градовима - уцбенички познати. Отуда роман несумњиво може комуницирати управо са читаоцем жељним приче која ће га напросто забавити. Можемо чак рећи да роман „Деспот и жртва“ повремено подсећа и на стрип - са овлашним обзиром пре ма досљедности у развоју лика или приче.

Тако је Петрашин, жртва наречена насловом, необичан спој аскете, подвигника и епикурејца занесеног љепотом живе или исклесане жене. И његов ученик Богдан је сличан: одан учитељу и уједно истрајан да његове приче уновчава (што у роману дјелује прилично неуверљиво), све док то не постане нека врста издаје.

Ненадић потом као да најмјерно ниже противујечност, тежећи да управо њима оствари дубљи и срећу хватњи смисао. Деспина Ирина, Проклета Јерина у народном памћењу, заробљена именом и поријеклом, крхка је и јака истовремено; одобрава ковање

новца са све мање сребра, а истовремено од мужа тражи да ослободи Петрашину, како би је мимоишао лош глас у народу. Јелотица Ленка, користољубива и прорачуната кокета која заноси своје мушкиње Сmedereva, наједном ће се прометнути у жећу спремну да се жртвује. Синђелија - Ливија, врача, сјећа се да је некада давно била весталка у дрвним римејским градовима, понекад говори неразумљивим језиком чије ријечи препознају дубровачки трговци и убијећена је да је сваки човјек живио много пута раније, али се нико својих прејашњих живота не сјећа. Деспот гради Сmederevo, истовремено свјестан болне истине да га гради за - Турке. Ренесанса је дотакла срећније крајеве Европе; и Деспот јој у понечем тежи, а ипак, боље би било не градити богату земљу, не привлачiti турско оружје. Сmederevski град је јарям за народ, за кулучаре, али и извор истинског благоста...

НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ БУДВАНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У ЈУЛУ

1. Милисав Савић: Ожиљци тишине, роман
2. Добрило Ненадић: Деспот и жртва, роман
3. Јубица Арсић: Зона сумрака, приче
4. Божумил Храбал: Клубови поезије, роман
5. Патрик Весон: Потказничач Диџије, роман
6. Светислав Басара: Вучији блог, есеји
7. Енесто Сабато: Тунел, роман
8. Виктор Кривуљин: Русија послије катастрофе, есеји
9. Кристијан Кербул: Константин и крај античког свијета, историјски роман
10. Луији Пирандело: Мјесечев урок, приче

Премда је, очито, ријеч о путоказима за размишљање, поменуте амбиваленције свакако нијесу довољне да причу испуне смислом. А шта је, пак доминанта ове приче, да изbjегнемо она нудобудно и наивно питање о поруци дјела? Дакако, сходно властитим склоностима, а и образовању, ми увијек можемо учитавати додатна значења, пронаћи другачију доминанту. Може нам се, на примјер, учинити да дјело говори о нашем времену, да је метафора која нас се не посредно тиче - премда је до сада било много сличних и успјелих. Ипак, понајприје би требalo издвојити један од наглашених тематских слојева - онај у којем је ријеч о причи и о Књизи.

На једном мјесту у роману казује се да народ воли да слуша приче, али не оне обичне, већ такве у које би се могли на час склонити; приче „зачињене умирисане“, где се мало лажуцка, али не много да се сасвим од живота одвоје“; приче за које људи знају „да се баш тако није десило, али да је могло само да није било неке омашке“. Чини се да се ово односи управо на Ненадићев роман.

Постоје у роману бројни искази који се тичу причања, књиге, књижевности... Уосталом, млађи јунак је чтец на двору деспота Ђурађа. На самом почетку, ужијавајући у сакупљенином повијцу, он сања и о томе да га потроши на прибор за писање и да напише Књигу. У њу, мисли он, неће трпати било шта, већ само ријеч попут златног труња из ријеке Пек. „Горка је истина да он још не зна оно главно: о чему и шта да пише“. Наравно, прије тога му је учитељ Петрашин открио књигу и писмена, а то ће му и помоћи да допре до деспотовог двора. Срећа ће га послужити да се „Александрида“ расклопи на најбољем

мјесту, у којем је и сам преписивач уживао, не сљепљујући слова. Овом књигом ће Богдан покушати да умилостиви Деспота и можда спасе Петрашину. Уколико је славна повјесница, мисли Богдан, могла би проткана лакријом, зашто би деспот због приче кажњавао - требало би да буде слободан као што су и Грици били слободни људи. Када све овако набројимо, тешко се отети утиску да је и сам Ненадић можда наишао на златно трупе - али је на томе и остало. А је Богданово питање - о чему и шта да пише - није нашао ваљаног одговора.

Па ипак, овај је роман читљив, занимљив, ненападан. Читаоц ће мора да окрива оно „иза“, да „расклапа механизам“ романа, општа мјеста и маниризам у поступцима писца који је свјестан онога што је у његовом казивању својевремено било одјељено. Међутим, због тога и остава утисак извјесне недовршености, колебања, свјести да је дубљи смисао измакао. Но, читалац ће са зданијајем пратити причу - „зачињену и умирисану“, у којој се „мало лажуцка, а некомли земаљске трице. „Он је увијек негде другде“. Он је „језик који

говори оно што је хиљадама на врху зуба, али никако да се откине“. Жујо је, пак, „својом опаком ћавољом вјештином наводио своје слушаоце да се отишу низ маштарију, јер тује подробан опис сувишан“.

Када све овако набројимо, тешко се отети утиску да је и сам Ненадић можда наишао на златно трупе - али је на томе и остало. А је Богданово питање - о чему и шта да пише - није нашао ваљаног одговора.

Па ипак, овај је роман читљив, занимљив, ненападан. Читаоц ће мора да окрива оно „иза“, да „расклапа механизам“ романа, општа мјеста и маниризам у поступцима писца који је свјестан онога што је у његовом казивању својевремено било одјељено. Међутим, због тога и остава утисак извјесне недовршености, колебања, свјести да је дубљи смисао измакао. Но, читалац ће са зданијајем пратити причу - „зачињену и умирисану“, у којој се „мало лажуцка, а некомли земаљске трице. „Он је увијек негде другде“. Он је „језик који

Божена ЈЕЛУШИЋ

ДЕЖУРСТВА

Тек се бездушник може дрзнути
Да ми пропекло време сјомене.
Моји су прошли дани смрзнути
И обешени к' шеј о мене.

Збој шоја ова ћој је свенуша,
Мрк тон узео моју собу је.
Прошлих ћодина мучан ћренушак
Хладно ћо кишном окну добује.

Као да око ћуби оштрину;
Устјајем, ноја нешто прома ми.
Као сјас: већар прозор одшкрину
Да ме свежином јујра омами.

Бранко Б. КОВАЧЕВИЋ

О ЂОПИЋУ

„Осмој офанзиви“ говори о моралним проблемима ратника који настају у новим друштвеним условима мирнодопског живота; да се сатиричним текстовима недвосмислено говори о деформацијама бирократије у добра друштвени стеге бирократског руковођења. У том смислу је Ђопић био и остало писац који је творио елементе друштвене свјести.

Стицајем околности био сам уредник телевизијске серије „Осма офанзива“, рађене по мотивима Ђопићеве литературе, и његових сабраних дјела којима је приододат још један том написан послије издања сабраних дјела из 1975. године. Помињем та два потхвата због тога да бих оповргао извјесно пређуто, подразумијевајући мишљење о томе да Ђопић у позним годинама није одвећ интересовала судбина његовог дјела.

Свједок сам да је Ђопић с пажњом гледао серију „Осма офанзива“, а о улози Неде Спасојевић, епизодној у серији, говорио ми је са таквим усхићењем као да говори о стварној личности из живота. При томе ни у једном часу није упоређивао улогу са животним моделом који је пренео у своју литературу, а говорио је да је заиста постојао, већ је анализирао ванредну Недину креацију која је, по његовом мишљењу, била инстинктија и трагичнија, а опет достојанственија, него она коју је сам створио. Казао је да је њена глума истинитија од свега што је предлекција улози: и живот, и његов ликовни лик, и сценаристичко решење.

Али онај степен самосвијести, који је исказао када смо припремали тај последњи XVI том сабраних дјела, што се први пут појавио у потоњем издању сабраних дјела 1983. године, био је од оне друге, непознате, заумије Ђопићеве природе. Када смо завршили приређивачки посао за том у којему су, између остalog, и „Голубија времена“ и „Сеоско гробље“ и „Скитије зеца“, рекао сам му да ће за слиједеће

издање свакако бити написан још један том и да ћемо то издање опет заједно припремити.

Ђопић ме погледао својим благим очима и рекао да се то неће догодити. „Зашто?“ упитао сам. „Зашто“, рекао је одрјешито и мирно, „што више немам шта да кажем“. Окренуо сам се то на шалу, али сам се тога поново сјетио када је Бранко пресудио сам себи. И често се тога сјећам. Било је у тој реченици нечега коначног, провјереног и сигурног. Непријословеног. И заиста, када се појавило друго издање тих истих сабраних дјела, новог тома, написаног Ђопићевом руком, нема.

Причао сам о свему томе са Зораном Жујовићем, Ђопићевим старим, ратним и поратним јараном, који ми је затим извадио из прашњаве библиотеке, и показао оно исто издање Ђопићеве пјесмарице из 1944. године, из које сам учио и историју, и поезију, и Ћирилицу, из оне књижице која се зове „Огњено рађање домовине“, а у којој је у Београду, у издању „Омладине“, прештампана Ђопићева књига из још даље 1943. године.

Разговарлај смо о крају рата са животом, о давним данима Бранка Ђопића којих се још мало ко сјећа. То је Ђопић из предвора „Огњеног рађања домовине“, онај Ђопић који себе назива младим. Та збирка је објављена септембра 1943. године „у горама Домовине“, а посвећена је „упомени на јуначке борце КРАЈИШКОГ ПАРТИЗАНСКОГ БАТАЉОНА који су пали од окупаторске и усташко-четничке руке у борби за слободу и светлост будућности свога народа“.

Нисам, осим из књиге као десетогодишњак, познао тога и таквога Ђопића. Али сам га упозано те ноћи код Жујовића, у предвору књизи коју сам некад сријао. Упознајте га и не заборављајте га:

„Многи од нас нијесу ни знали ни осјећали шта је Домовина.

Они који су нас учили да је волимо, били су, најчешће, прогоњени, били су, како би рекао Коцић, неустројиви као богови, а презрени и гладни као пси. А они други, они који су се домовином играли по својој вољи, учинили су да се ми у Домовини осјећамо као у тамници или у туђој к

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ОСВРТ

ОСТРВО СВ. НИКОЛА У ДЈЕЛУ МИЛА МИЛУНОВИЋА

Крајем педесетих година, магистр југословенског сликарства Мило Милуновић пронашао је своје „рајско место“ на пустој будванској обали. Ту је упознао небеско и морско плаветило, будванску луку, морске плодове, хриди и на њему неизbrisivis motiv - ostrvo Sv. Nikole. Од тада, па све до пред крај живота, 1967. године ово ostrvo je постало „стални становник“ његових скица и акварела у чувеном „медитеранском циклусу“.

Било да је сликаo стари будвanski град i луку под врелином јужњачког неба, ово, њему чудесно ostrvo налазило је посебно место на свако његовој слици i цртежу, скици... Оно је једнотично, рекло би се, спасло са њим. Издизало се из непрегледне морске пучине попут правог бисера, док би Милуновић урађао у његове дражи, мистичност у којој би видио сваки пут неко ново ostrvo. Представљало је дио природе у којој је увијек умio да се сnađe. Наглашавао га је и у моментима када је нервнистим потезима стварао његове обрисе који су увијек сигурно и убедљivo држали равнотежу цијeloj композицији. Отуда ови акварели i скице дјелују једнотично, концизно i прозрачно. Представљали су дјела која је тешко сврстati у неки род или дисциплину. Нијесу ни слике ni црteжи, али без обзира на, чак ту небитну, систематизацију, one су представљале, што је најбитније, право ликовno задовољство за „сладокусце естетског“.

Његова представa ostrva је bila истинita и поетична u исти мах. Урађene су доста штедљивим изражajним средstvima, али уз пуноћu, љупkост i чаролiju velikog maj-

стora. На њima, ne обазирујi се na тематику реализованог, osećao se miris mora i žar њežnjačkog nebа.

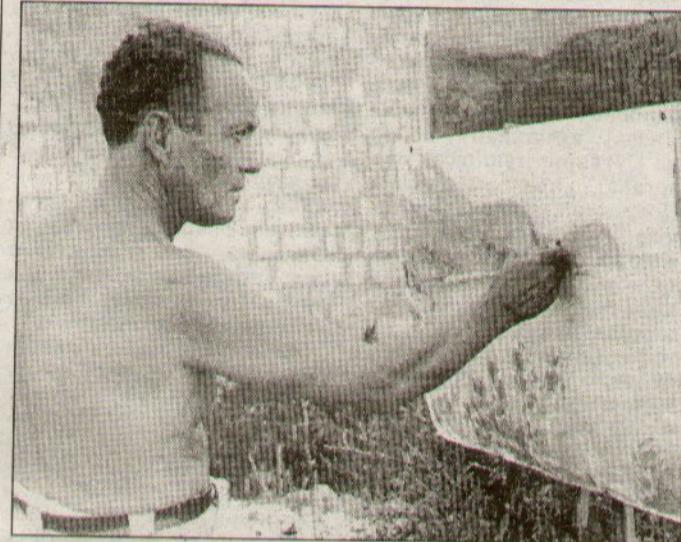
Ове Милуновићeve male formate, nadahnute mediteranskim podnebjem, voželi su i kritika i ljubitelji slikarstva. Bože rечeno, svii su im bili naklojeni. Primali su ih sa velikim odushvezješnjem, onako kao što ljubitelji književnosti volje intimitne забиљешke velikih pisaca, više nego njihova kapitalna dela.

По завршетку Милуновићeve

њačkim igrajiama veoma ožbilno i veoma odlučno načeo“.

Za животa Милуновић је обишао mnoga primorska mjesta, ali nigrde nije našao ono što ima Budva, njeće obale i, u beskraju plovetnilu, ostrvo poput morskog simbola ovog drevnog grada. Umio je da ponovi: „Ja ne dolazim na more samo da bix se kupao, već i da slikam. A čitav moj slikarski rad zasnova se na inspiracijama koje bax ovdje doživljam“.

Jos u ranom djetinjstvu upo-

Дражи осирава: Мило Милуновић

изложbe malih formata u Графичком колективu u Beogradu, s почетka шесте деценије, критika je забиљежila: „Има неколико програда које дијеле сликарство od muzike, naравno u њihovim emocijonalnim kvalitetima, па се скоро чini da их је Милуновић u svojoj dokolići i charob-

знаo je Milo Milunovici mire posrednim putem „cod babe u Žeklićima, где sam odlazio u goste, Crnogorci koji su trgovali sa Kotorom, donosiли су na magzama suve ribe, razne proizvode sa mora i rakiјu koja je chudno mirisala na neke opoje trave.“

Драгана ИВАНОВИЋ

ИЗЛОЖБЕ

ШИРОК ИЗБОР СТИЛОВА И ТЕНДЕНЦИЈА

• Изложба из колекције Галерије „Никола I“ у Никшићу
• Модерна галерија у јуну мјесецу наставила са реализацијом овојодишње ликовне изложбом из колекције галерије „Никола I“ у Никшићу. На овај начин љубитељима сликарства нашег града и шире, омогућено сајлевавање једине љубитељске и квалишћене колекције у Републици. Она, несумњиво, има апсолутијску вриједност i даје јасну прегледашу о једном дјелу модерне умјетности на нашим просторима. Колекцију чине завичајна збирка, осставшина Илије Шобајића и Моншексова донација Никшићу.

Изложба у Будви представљена је избором од тридесет уљa на платну i црtežu насталих, највећим dijелom, u другoj половини ovog vijeka. Među најstarijim radovima kolikije je црtež Ilije Шобајићa sa portretom direktora Akademije u Beču iz 1896. godine. Свакако, централно место u ovom izboru припада rodonačelnicima crnogorskog savremenog slikarstva Petru Lubaridi i Milu Milunoviću. Аутор izložbe se odlučio za Lubardića dela iz 1957. i 1964. godine i za чuvenu Milunovićevu „Rađenju ptidi“ iz његove посљедње mediteranske stvaralačke faze. Слика „Jaroš sunce“ Milana Konjovića je izvanредан пример јединственог vatormeta boja његove palete kojom odiše dah vojvođanskog pejzaža. Природа je i ovoga puta, како je isticao Protić, „подстицај i средство помоћу којег својим узbuđenjima дајe težinu i уверљivost животa.“ Tu je i „Pejzaz“ Aca Prijića iz 1964. godine, затим слика Gojka Berkušana iz 1972. godine, где je istaknuta geometrijska igra linija uz jasniju prisutnost grafičizma u pozadini. Kompozicijom влада велики, kolonistički potencijal, круг. Слика под називом „Invalid“, Nikolae Gvozdeno-

vića, из 1969. godine потпуно je tematski adekvatna sadašnjim aktuelnim događajima. Na izložbi su zastupljene slike Milaša Vuškovića, Jovana Zorića kao i jedna od mnogo brojnih „bijeljina“ pod nazivom „Lovečen“ gde je црtežko platno linišeno boje sa akcentovanim, virtuoznim црtežom koji ovom stvaraocu дајe osobnost pravog individualista u crnogorskom slikarstvu. Tu je i platno „Pirkus“ Boja Stanića iz 1981. godine. Vazdušasta, прозрачна i pod velenom lazurnog je slika iz 1981. godine Peje Milosavljevića. U ovoj bogatoj kolikiji svoje mjesto su našla platna i црteži nekadašnjih profesora Lиковnih akademija u Beogradu i na Cetinju: Zorana Pavlovića, Radenka Miševića i Budvance Stevana Luketića. У завичајnoj zbirici je slika Fila Filipovića iz 1990. godine kao jedna od mnogo brojnih iz perioda њegovog rada vezanog za predstavljanje jugoslavenskog slikarstva na Biennalu u Veneciji. U ovom izboru црtež je predstavljen radovima Uroša Toškovića i Dimitrija Popovića. Oni su nam još jednom dali potvrdu o ikonskoj vesi između човјекa i prirode, koristeci dinamiku i dramaturgiju говора

tiela. Bez obzira na široki dijapazon predstavljenih stilova i tendenciјa, koje nose sva prezентovana djela na ovoj izložbi, ona sadrži snajno stvaralačko bogatstvo i nešumjive tražne vrijeđnosti. Odišu dubokom i neposrednom osjećajnošću koja će nadikvijeti sхваташa jer je rič o slikarstvu koje deluje uzbudljivo i koje nas drži u napetoj pажnji dok ga posmatramo.

Poјedini autori, u izvanrednom spoju фантастичног i магичног i uz nезаобилазno prisustvo simbolike, grade taјnoviti рукопис dok drugi uspijevaju da vizuelnom енigmom i сензибилношћу претворе облик u чаролiju likovnog транспоновања. Класичне тематике, као што су pejzaj i mrtava приroda dostizku moj преобlikovanja захваљујući љepoti i шарolikosti приrode iz koje izvlače neiscrpno bogatstvo boja. Сагледавајući презентirane slike, koje su само jedan mali dio bogate kolekcije галеријe „Никола I“ из Никшићa, може се zaključiti da je галеријa stvorena захваљујući, приje svega, užduima viziонarskog pogleda uz ogromno zalaganje, љubav, vrijeđe i знањe sa ističačem правих i provjerivih vrijeđnosti.

Д. ИВАНОВИЋ

СЛИКЕ МИХАИЛА ВУКОТИЋА

ГАЛЕРИЈА „САНТА МАРИЈА“ - БУДВА

• Овојодишњи ликовни пројрам фестивала „Град Театар“ започео изложбом слика Михаила Вукотићa, сликара чије је умјетничко дјело оставило дубок штап i осврnu i формирању црногорске модерне, u периоду измеđu dva рата. У простору сајре будванске прероманичке цркве Свете Марије „in pinta“ концепцијски изложбена посавска коју чине двадесет i шtiri ликовна оставарања (уље na платnu) овој прерано преминулој умјетници.

Михаило Вукотић je израстао из круга сликара школованих у Beogradu i Parizu. Dakle, Vukotić 1925. године upisuje u Beogradu umjetnicku školu koju, zajedno sa Akademskim tečajem, završava 1930. godine. Na ovoj poznavajući školi podučavali su ga profesori Bete Vukanović, Milan Milovanović, Љубa Ivanović i Miloš Šobajić, шto је оставiti traga u њegovim kasnijim lиковnim pristupima. Tokom kraćih boravaka u Parizu (1927, 1930. i 1937) сучељавао је ставove o slikarstvu i sa Milom Milunovićem, Mihailom Uzelcom i Petrom Lubarom. Своje slikarsko dјelo Vukotić prvi put izlazi na Prvoj prolećnoj izložbi slikarskih i вајarskih radova u Umjetničkom paviljonu „Цвијета Зузорић“ u Beogradu 1929. godine. Ovdje ћe, u toku наредne decenije, redovno izlagati na svim Jesenjim и Prolećnim godišnjim izložbama. Такођe, u Umjetničkom paviljonu „Цвијета Зузорић“, Vukotić ћe 1933. godine, zajedno sa vaјarom Mihailom Tomićem, prvi i jedini put izlagati većibroj svojih slika. На великоj Međunarodnoj izložbi u Parizu 1937. godine, Mihailo Vukotić ћe, поред Mila Milunovića, Mateja Jame, Rixarda Jakopicha, Ivana Tabakovića i drugih predstavljati Jugoslavensku umjetnost. Godine 1934. podiže i sa Franjom Radocajem nagradu beogradskog „Politike“, dok ћe 1935. godine dobiti значajnu nagradu „Beograđani-Bogradskim umjetnicima“ za sliku izloženu na Osmoј jesenjoj izložbi u „Цвијети Зузорић“.

Члан једне od наших најстаријих umjetnickih grupa, групе „Лада“ постаје 1938. godine. Неколико година касније, тачније 1944. године, Mihailo Vukotić umire na Cetinju, izmučen tuberkulozom, u svojoj четрdesetoj godini.

Иако не бројан, slikarski опус овог, нажалост, неправедно запостављенog сликара, јасно нам показујe у ком је правцу текло његovo likovno-poeticko formiranje. С друге стране, занимљivo je sagledati kako се данас, на самом kraju vijeća, u кругу постмодернистичких естетских струја, доима једно дјelo prepušteno novo по-глављу у поимањu likovne umjetnosti uopštite.

Награде

„ЉУБИША“ ВИДИ ОГЊЕНОВИЋ

Жири за dodjelu međunarodne književne nagrade Grada teatra-Budva „Стефан Митров Љубиша“, u sastavu: Ново Вуковић (предсједник), Марко Недић, Иван Негришорац, Михајло Пантић и Гојко Божовић, na sjednici održanoj 15. јула 1999. године, једногласno je odlučio da se ova угледna književna nagrada za 1999. godinu do-

дијeli priznom i драмском писцу Види Огњеновић из Beograda. У збиркама приповједа-ка „Отровно млеко ма-слачка“ i „Стари сат“, u romanu „Кућa mrтвих ми-риса“, i u dramanu „Како засмејати господара“, „Je ли било knjizeve вечере“, „Kaњош Мацедоновић“, „Trus i trepet“, „Miljeva Ajnštajn“, „Djevojka mo-dre kose“ i drugim, Vida

Огњеновић показала је, na изузетно језички сугести-ван начин, умијеће рекон-струкције минулих време-на и несталих svjetova, чime се, умјетничком ме-тодом универзалне анало-гије спајајu већина i актуелна питањa овога književnog i dramskog сadržaja. У овим književnim i dramskim radovima, Vida

Р. П.

Михаило Вукотић: „Лјубишић“

кроз „Autoportret“, Vukotić ova pitaњa postavlja сваком ко му упути поглед. Он је ту пред нама. Говори очима бришући вријеме... Кроз незаборавни портрет жene у коју је био заљубљен, portret „Аделине Бакотић“, наслућујемо одговор. Одговор наслућујемо и кроз ријечи из umjetnikovog „Дневника“ (27. 8. 1926). Чудновата ствар када сам је срео малко сам био збуњен да јој се једва умједох јавит. Нека чудновата сила мном завлада у тренутку: дубоко дисање и слабост у кољенима, те сам се морао вратити да је још једаред видим...“ Bolna љубав, дубока љубав, љубав идеалне драге. Митска, тајном обавијена љубав, љубав makrokosmичke Софијe која чини средиште смисла постојањa, средиште универзума, почетни корак. Или, како истиче Apostol Pavle: „И ако имам пророштво, и знам све тајне и сва знања, и ако имама сву вјеру да и горе премјештам, a љубави немам, ништа сам.“ (Коринтјанима посланица Права. Гл.13).

Значај Mihaila Vukotića u нашој umjetnosti je višestruk. Sa једне стране, prenosio je струјањa авангардних svjetских ideja u нашu umjetnicku срединu. Sa друге стране, сензибилитетom посебno nadarenog, rođenjem predodređenog slikara, оставio je нашој umjetnickoj баштини dјela велике i traјne vrijeđnosti. Изложba приređena u галеријском простору цркве „Санта Марија“ представљa још једну потврду ovog stava. Ljucića Ђурашковић

Права. Гл.13).

ФЕЉТОН

ХРОНИКА СЕЛА

Аустрија, други пут
(1814-1918)
Други устанак прошив
Аустрије (1848. године)

Из периода раније окупације Боке (1797-1806), Аустрији је био познат бунтован карактер бокељског православног живља, а нарочито Грбљана. Граница Аустрије допирала је чак до Спича. Било је тешко држати тако неприродну границу, са свега пар километара ваздушне линије до границе Црне Горе. Да би осигуравала ту своју границу и одржала такво стање, Аустрија је изградила модерна утврђења као што су: Горажде, Тројица, Грабовац и Спас у Грбљу, Космач у Брајићима, Драгаљ и Црквице у Кривошијама, Врмац и многа друга утврђења и карауле. Међутим, треба истаћи да у то вријеме није подигнут ни један привредни објекат, школа или болница, док је изграђено доста путева и мостова за потребе поменутих фортификација.

Аустрија је настојала свим силама да „прекине“ природну повезаност проморског православног живља са суседима Црногорцима. У том смислу забранено је комуницирање православних свештеника из Боке са владиком на Цетињу, а уведене су посебне жандармеријске патроле и финансијске страже на граничним прелазима.

Раније привилегије Боке, па и Грбљана, почеле су да нестају. Тако су у Грбљу између осталог, године 1823. наследне кн-

жевине преименоване у прквенопарохијалне, и то:

- Кнежина Св. Тројице - Contea di Santa Trinita - за Тујковиће;
- Кнежина Св. Госпође - Contea di Santa Marija - за Јубановиће;
- Кнежина Св. Петке - Contea di Santa Veneranda - за Лазаревиће;
- Кнежина Св. Саве - Contea di San Saba - за Бојковиће.

Грбљу је одузето право збора, право обичајног сужења по Законику, укинута је дужност кнезева и „канцелијера“, а исти је потпуно подвргнут Котору у управном и судском поступку, а све те радње обављене су на италијанском као службеном језику. Још с прољећа 1848. године аустријска власт забранила је Грбљанима излаз из Грбља. Стога су сељани отказали послушност власти и ускрстали плаћању пореза. Забранили су пролаз преко свог подручја аустријским војним јединицама, жандармима, финансијским и поштанским службеницима и осталим државним органима.

Због наведених и других околности Грбљани нијесу хтели изаћи на изборе заједно за 26. јула 1848. године. Иако у опсадном

станију, 600 наоружаних Грбљана дођу тога дана у Котор. Њихови представници Војин Бојковић и Станко Лазаровић су са пратњом од 7-8 људи ушли у општинску дворану где је била изборна комисија, срески начелник Едуард Гриеетз и начелник Мато Нетовић. Грбљски прваци су оштро напали Гриеетза и његову самовољу и тражили његову смјену, те говорили о насиљу и изнијели и бројне примјере насиља аустријских власти у Грбљу. Изјавили су да Грбљани у знак протеста неће учествовати у избору народних посланика и тражили од других представника Боке да такође одустану од избора. Затим је у дворану ушло још 100 наоружаних Грбљана, тако да је Гриеетз побјегао на задњи врат спашавајући главу. Грбљани су осујетили избор посланика, и вратили су га у Грбље.

Срески начелник из Котора Едуард Гриеетз упутио је Грбљанима више позива да се покоре, али све је било узалудно. Такво стање је крајем септембра 1848. године довело до оружаног сукоба. Аустријске власти су 26. септембра послале војску у јачини од хиљаду војника

у пуној ратној спреми са топовима и полицијом. Тој експедицији придружио се и начелник Гриеетз, који је позвао грбљанске главарице на договор. Но, ови се нијесу одзвали позиву.

Аустријска војска се улогорила у Сутвари. Двије чете војника које су наступале од Будве, с друге стране Грбља, нападнуте су од Грбљана и уз губитке присиљене на узмак, односно на повлачење. Лизза, командант војске на Сутвари, чувши за овај догађај код манастира Подластица, кренуо је у помоћ будванском одреду. Кад је стигао на пола пута, у Лукавцима, чуо је звоње црквених звона са свих цркава у Грбљу, а то је означавало општу узбуну, која је оглашавана још пукњавом и дозивањем са свих страна. Кад је при том опазио да се са Ловћенског подвршја спуштају Црногорци у великом броју, а које су Грбљани позвали у помоћ, оцјењујући у том тренутку снагу устаника на двије до три хиљаде, одлучио је да се повлачи ка Котору, не упуштајући се у борбу. Мудро је одлучио да се не повлачи истим путем преко Тројице, јер је то врло узан пролаз и у случају окршаја врло опасан и тешко убрзан.

Ни послиje овог догађаја власти не предузимају против Грбљана никакве репресалије него, напротив, траже путеве и начине да дођу са њима у контакт ради преговора и смиривања ситуације, што Грбљани, видјеји да су у борби остали усамљени, прихватају. Дана 18. октобра саставили су се у Котору представници цивилне и војне власти и представници Грбља (кнезеви Филип Тујковић, Ђуро Мазарак, Андрија Лазаровић и Војин Бојковић) са још неколико гр-

балских првака) и склопили споразум од 5.000 ријечи, а у коме су Грбљани изјавили да ће се од тога дана покоравати властима и законима, а државне власти су њима за гарантоваље амнистију за сва кривична дјела почињена од 18. марта (када је устанак почeo), као и ублажавање плаћања пореза који не смје бити текжи од оних у осталим општинама.

И овим је смјели и часни подвиг Грбљана у револуционарној хиљаду осамсто четрдесет осмој години био завршен.

Не може се рећи да је револуционарна 1848. година утицала на Грбљане да дигну П II буну против Аустрије у смислу рушења поретка и државе, али јесу устали против начина бирања посланика, тј. „бирања бирача“ - само имућнијих грађана. И оборили су те изборе. Може се тврдити да су на рјешење спора између Грбљана и Аустрије „били присутни“, односно да су утицали дагађаји из 1848. године, с обзиром на „меко“ државе власти и релативно поуздан исход завршног договора без репресалија и реваншизама - бар привремено.

У своје вријеме о овом дагађају није ништа писано, а ни народно предање није много сачувало од заборава (БВГ, 3). Није познато колико је било жртава са обије стране, сем за два Црногорца која су погинула у Тивту. Ова буна остало је у народу „заборављена“, јер је за 21. јула дошла нова, Трећа (III) крвава и рушљачка буна 1869. године.

(Наставиће се)

Трагом докумената прошлости

Пише: Mr Марко Ђ. Ивановић

Леонтије Митровић је из Подличака (Паштровићи), рођен 1878. године. У ослободилачким ратовима је барјактар и добровољац. Као ратник био је добровољац на страни првог рату (1912) у борбама за Скадар и у свјетском рату - у саставу Ловћенског одреда (1914-1916) све до њене капитулације. Затим је добровољац србијанске војске у солунском ратишту (1916-1918). У миру, посветио се вјерским пословима, био је јеромонах, односно архимандрит и дуго година био на положају старјешине манастира Острог. Велики је родољуб и угледан човек.

Након повратка из Балканског рата није могао добити службу у манастиру Боке Которске који су под Аустро-Угарском управом. За њега се зараде црногорски владика Митрофан Бан који пише 13. марта 1913. године Јовану Пламенцу, министру унутрашњих дјела, првјете и црквених послова Црне Горе да је „Митровић због свог српског патриотизма изгубио службу у Аустрији, а поред тога ујверен сам, да је овај каљуђер колико прави родољуб, толико и поштен човек“. Краљ Никола поставља 2. маја 1914. године јеромонаха Леонтија за рачуновођу цетињске консисторије са платом од 1920 перпера годишње.

Но, Леонтије ратује и у Српском рату, а интересантно је његово писмо које пише са бојишта, сеп-tembra 1918. године:

„Драги мој рођаче Илија - Синоћ примих твоје давно жељено писмо у коме видим да сте сви здраво, могући је да живите по свршетку ове страшне катастрофе. Дошао је из Америке наш синовац Ристо и он се сада налази у Бизерти на обуку, те ће и он доћи кроз кратко вријeme на положај. Ево ме сада... из наше куће на бранiku отаџбине, можешти и остали бити спокојни и са ведрим челиком поносити се кад је наша сиромашна кућа дала српству једну десетину војника у данима по нас најсиромашњим, те можемо благодарити Богу који претече да може без прекора мирно да провodi дане у слободној и великој будућој српској држави. Што се тиче од оне фамилије код куће те смо оставили с њима не треба да водите бригу. Код мене је ујверење да ни једно од њих није у животу већ да

ДОБРОВОЉЦИ - РАТИЦИ 1912-1918.

5.

МИТРОВИЋ Луке ЛЕОНТИЈЕ, архимандрит (1878-1955)

сви скапали од глади. Што кажеш за будући живот твоје фамилије нек ти их Бог сачува у животу, имаћете ће да живите по свршетку ове страшне катастрофе.

Дошао је из Америке наш синовац Ристо и он се сада налази у Бизерти на обуку, те ће и он доћи кроз кратко вријeme на положај. Ево ме сада... из наше куће на бранiku отаџбине, можешти и остали бити спокојни и са ведрим челиком поносити се кад је наша сиромашна кућа дала српству једну десетину војника у данима по нас најсиромашњим, те можемо благодарити Богу који претече да може без прекора мирно да провodi дане у слободној и великој будућој српској држави.

Ако Бог да другом приликом мислим да ћу ти се јавити из близине нашег мјesta, те ћу ти опширније писати. За сада од свија нас примите брачки по-

здрав са загрљајем, воли те и љуби твој брат Леонтије Митровић, муниципона комора. П. бр. '63". (Писмо чува Јељко Митровић)

Архимандрит Леонтије Митровић је највише година провео у Острогу као старијина манастира. Ратне године Другог свјетског рата су му сигурно биле најтеже.

Тринаестог априла 1941. године, одмах послиje подне, дошли су у манастир краљ Петар са љубавницом (Доли Најдановић), управником двора генералом Драганом Мирковићем, неколико министара, ордонаса, агената... Како нијесу могли однијести своје злато благо за Лондон (међу осталим однијели су 20 сандука злата), оставили су у Острогу: 10 сандука злата са ознаком НБКЈ, 14 великих и мањих сандука (у њима више од 10 сандука злата), 375 милиона папирног новца - спакованих у 15

врећа све у апоенима од по 1.000 динара и друго. Управнику манастира Леонтију је речено: „Ово су драгоцености, чувајте их до даљњег наређења“. (А. Копривица: „У Острогу сачувано злато“). Власти се за ово више нијесу интересовале.

Пар дана касније у манастиру је навратио професор Андрија Копривица. Леонтије му се поверио о остављеном благу и договорио се да један дио сакрију. Уз помоћ шумара Јуба Круља и радника Петра Копривице, сакријено је: око пола остављеног злата: 10 сандука (око 600 кг), златно посуђе, каџете, таџне од платине и злата, орглице од хилибара, ковано злато. Ово благо похрањено је на четири мјesta у манастиру: у трапу за кромпир - дубоко под земљом, у пољском клозету, у манастирској чесми и у једном жбуни. Сви четворица су се чврсто договорили да чувају тајну све до свршетка рата, а што је испоштовано.

Најтеже је било архимандриту Леонтију. Већ двадесет петог априла, добро обавијештена о благу, дошла је Њемачка јединица из Сарајева и одузела његово злато. Касније су Митровић и Копривица дали судску изјаву, на основу које је Њемачка своје одузето благо из Острога вратила Југославији средином 1952. године.

Леонтије Митровић под старе дане биће осуђен, па и затваран, од стране власти којој је предао сачувано благо. Задње дане живота провео је у родним Паштровићима. Умро је у седамдесетседмој години живота 1955. године у манастиру Прашкица где је и сахрањен.

тернацију су одвели и патријарха Гаврила Дожића и архимандрита Митровића. Истога дана послиje Њемача, дошли су Италијани чија је ово ратна зона и тек тада видјели што су пропустили, изиграни од својих савезника. У току рата у манастиру су се смјењивали четници, партизани, а и сам је Острог гранатиран од Италијана. Леонтије је умро од свих да сачува тајну. Партизани су били најупорнији да се дочекају злата. Најупорнији је био Бранко Јововић. Трајко је у неколико наврата злато од Леонтија, а он му је одговорао: „Господине Бранко! Дошли су Њемци и узеле све што су нашли. Острог нема ни једног наполеона дара!“

Послиje рата о закопаном благу обавијештена је Блажко Јовановић, па је преко ОЗНЕ и Андрије Копривице, тада на функцији Среског секретара НОО Никшић, злато изважено и прије првог маја 1945. године достављено надлежнима у Београду. Од закопаног блага из сва четири склониства није недостајало. Касније су Митровић и Копривица дали судску изјаву, на основу које је Њемачка своје одузето благо из Острога вратила Југославији средином 1952. године.

Леонтије Митровић под старе дане биће осуђен, па и затваран, од стране власти којој је предао сачувано благо. Задње дане живота провео је у родним Паштровићима. Умро је у седамдесетседмој години живота 1955. године у манастиру Прашкица где је и сахрањен.

ФЕЉТОН

ИЗ СТАРИХ БАУЛА
ОДАБРАЛА: ЉИЉАНА ЗЕНОВИЋ

„Године Исуса Христа спаситеља нашег тристоте. Диоклецијан, Далматинац по народности, Римски цар, за вријеме своје трогодишње ресиденције у Бару даде подиби изнад Бара град назван Диоклеа, и тада ослободи Паштровић свих терета у читавом царству.“

Наредни запис је уствари потврда Диоклецијанове повластице коју је наводно извршио цар Константин. Овај запис гласи:

„Година 350. Константин, римски цар, пошто је прешао у Цариград, потврди то ослобођење.“

Трећи запис гласи:

„Година 530. Цар Јустинијан, док је боравио у Драчу, потврди ово ослобођење.“

Четврти запис је:

„Година 870. Константин, назван Карло, угарски цар, потврди исто ослобођење.“

Пети запис гласи:

„Година 871. Василије, цариградски цар, такође потврди исто ослобођење.“

Шести запис је:

„Година 960. Ниџифор, цариградски цар, потврди исто ослобођење.“

Наредни, седми запис гласи:

„Година 1100. Алексије, цариградски цар, потврди исто ослобођење.“

Осми запис је:

„Година 1175. Фридрих Барбароса, римски цар, приликом свог одласка за Јерусалим, такође лично потврдили исто ослобођење.“

Девети запис је (није назначен датум):

„Исак, цариградски цар, такође потврди исто ослобођење.“

Десети запис је:

„Година 1206. Велики жупан Стеван, изабрани краљ Србије, пошто се оженио нећакијом преведрог господина Енрика Дандола, млетачког дужда, у Цариграду потврди исто ослобођење и са папским легатом додијели им право судења у грађанским споровима.“

Једанаesti запис је:

„Година 1350. Стеван, бугарски цар и краљ Србије и Приморја, потврди и прошири ову повластицу и дарова им два каштела на паштровској територији, и то каштел на Челобрду и каштел према Дољачама (Куљачама? - прим. прир.). Уз то им додијели право да, сем у грађанским, суде и у кривичним споровима.“

Дванаesti запис је:

„Година 1370. Јуђевит, угарски краљ, пошто је сазнао за млетачки војни подухват према Котору, као и то да је главни командант млетачких снага овог поду-

КЊИГА ПАШТРОВСКИХ ПРИВИЛЕГИЈА (2)

квата био позвао Паштровиће у помоћ, покрену своју војску против Паштровића и лиши их двају каштела која им је био поклонио бугарски цар и српски краљ и попљачка и попали њихов крај тако да су од Паштровића преживјели само дјечаци од којих потичу ови који се сада налазе пред Вашом Узвишеноми.

Тринаesti запис гласи:

„Година 1432, четвртог априла. Када је главни заповједник Јадранског Мора био господин вitez Франческо Бембо, племенини Паштровићи који потичу од горепоменутих дјечака, добровољно се потчинише преведром млетачком го-

сподству под условима и на начин како је наведено у њиховим захтјевима. Дотад су били под окријем пресвијетлог господина Ђурђа, српског деспота.“

Четрнаesti запис гласи:

„Година 1424, 7. марта. Од преведог господина Франческа Фоскарјија, млетачког дужда, бјеху прихваћени и потврђени речени услови дукалом о привилегијама, снабдјевеним висећим сребрним печатом.“

Петнаesti запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Петнаesti запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Шести запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, којим дукалима се наређивало поштовање паштровских привилегија.“

Седми запис гласи:

„Година 1481, 20. децембра. Преведри господин Иван Могијени, млетачки дужд, скупа са Вијећем умољењим потврди речене привилегије. Истовремено су били упућени дукали котарском кнезу, будванском начелнику, и у Бар, као и у све друге крајеве Далмације и Албаније, ко

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

МЕДИЦИНА

О (НЕГАТИВНОМ) УТИЦАЈУ СУНЧЕВОГ ЗРАЧЕЊА НА КОЖУ

ПИШЕ:
ДР ОЛИВЕРА СИМИЋ
- КОВАЧЕВИЋ

се из провитаминма ствара витамин D, а Сунце повољно утиче и на микроциркулаторне сметње, слабокрвност, исцрпљеност и остале савремене дисрегулације као штетне појаве цивилизације. И дерматологија познаје позитивне ефекте сјевтлосне енергије (акне, ulcus cruris, psorijaza, vitaligo... - кутана fotobiologija). Насупрот томе, чињеница о којој се ријетко размишља је да сунчеви зраци могу да испровоцирају или погоршају неке већ постојеће болести (СЛЕ, малигни тумори, епилепсија, болести срца, хипертриеоза, инфективне болести, цироза јетре...) као и постојеће болести коже (zaoster, lupus eruthematodes, porfirija, гозаcea, eczema, psoriasis vulgaris у стадијуму ширења итд), или пак да чак и као етиопатогентски фактор суделују у настанку многих болести коже. Оне промјене (болести) коже које настају под утицајем сунчевог сјевтла спадају у групу ФОТОДЕРМАТОЗА.

Ипак, само дио сунчевог сјевтла узрокује појаву

ових болести; то је његов ултравиолетни део (таласне дужине 200-400 nm) који је биолошки најактивнији и на који отпада само 10% сунчевог спектра. УВ зрачење се опет дијели на три подручја:

- УВЦ зрачење (200-280 nm) не долира до Земљине површине већ се ти зраци апсорбују у озонском омотачу Земље. Ово све мање остаје валидан податак ако се зна да загађивачи ваздуха, као што су азотни оксид из нуклеарних бомби, млазних авиона, хлор из хлорофлуорометана и други сваког тренутка доводе до значајног разређења озонског слоја).

- УВБ зрачење (Дорно зрачење, 280-320 nm) пре-тежко се апсорбује у епидермису (површинском слоју коже), а само око 10% његове количине пре-лази у гроњи дермис (дубљи основни слој коже). Због тога узрокује црвенило (ерitem) и то послије 12-24 часа, а кожа почине тамнити тек послије 48-72 часа (касна, бакренаста, индиректна пигментација која остаје данима). Постојеће су акутна и хронична оштећења ћелија епидермиса и везивног ткива, те

• ОВДЈЕ СВЕ ЖИВИ ОД СУНЦА, ЗВОГ СУНЦА, ЗА СУНЦЕ. (З.ЦУМХУР)

промјене ћелијске мембра-не (тзв „сунбурн“ ћелије као манифестација малигног раста).

- УВА зрачење (320-400 nm) прорије дубље од УВБ зрачења у кожу, те у ма-дозама изазива само тзв директну пигментацију.

Штетно дјеловање УВ зрачења на кожу уопште огледа се у оштећењу ДНК (генетске супстанце свих ћелија). Предуслов за било какво дјеловање УВ зрачења јесте да се оно апсорбује у кожу, при чему је зна-чајна рефлексија на повр-шини коже и филтрација кроз рожнати слој коже који је, са својим варија-билним количинама мела-нина (шест типова коже!) што је генетски детермини-сано и главни оптички фактор заштите од зрачења. Сам процес од апсорпције сјевтлости до видљивог фотобиолошког ефекта противе кроз неколико фа-за. Фотодерматозе захватају само непокривене повр-шине тијела тј тзв фотоек-спониране површине. Сун-чево зрачење дјелује директно на кожу (изази-вајући опекотине), инди-ректно посредством других материја (фототоксичне дерматозе и фотоалерги-ј

ске дерматозе) а изазива и појаву дегенеративних и малигних болести (еласто-зе, тумори) послије одређеног периода латенције.

Најчешће фотодерматоза је свакако DERMATITIS SOLARIS - стручни назив за „опекотине“ изазване сун-чевим зрацима. Може се јавити код сваке особе са нормалном photoosjetljivošću ако је дуже вријеме изложена утицају сунца. Болест узрокују УВБ зраци. Настанку опекотина посебно погодују слједећи фактори: особе сјевтљије боје коже, животно доба, годишње доба, рефлексија зрачења, прво излагање сунцу, интензитет зрачења (добра дана), трајање озра-чености, влажност коже... Знаци болести јављају се обично 4-6 часова послије сунčања, а ишчезавају 72 часа послије експозиције уз развитак пигmentације: црвенило (ерitem) уз осе-ћај печења и свраба (опекотине I степена), у тежим случајевима лак оток (едем) уз појаву „пликова“ (везикуле и буле опекотине II степена). Пошлије неколико дана долази до љу-штења (десквамација) и тамнења коже (пигмен-тација) - Лијечење - локална

примјена хладних облога, масти или спрејева за хла-ђење, пантенолских масти, а остало препустити љека-рима.

При појави општих симптома (слабост, главо-боља, грозница, повишења температура, циркулаторни колапс) спровести симптоматску терапију уз обилну надокнаду течности. Спра-чавање болести - постепено излагање сунцу први пута (не дуже од 30 мин) избе-гавајући период од 11 - 16 часова, локална заштита заштитним кремовима или лосионима са одређеним фактором заштите који садрже средства која апсор-бују штетне УВБ зраке а пропуштају зраке која иза-вијају тамњење (УВА). Ве-личина СПФ-а (сун про-тектив фајтер) нпр 2, 4, 6, 10, 15, 25 означава колико се пута можемо дуже сун-чати у односу на вријеме сунчашања без употребе за-штитних средстава, а које омогућава тамњење без претходног црвенила. Најновија истраживања дово-де у питање ефикасност ових средстава. Опред при сунчашању на и у води (вода пропушта УВБ зрачење) - користити водоотпорна за-штитна средства!

НЕПОЗНАТЕ ОПАСНОСТИ ОД КРЕМА ЗА СУНЧАЊЕ

ПИШЕ: ЖЕРАЛДИН МАЈАН

ОВОГА ЈЕТА ДИГЛА СЕ ПРАВА УЗВУНА ЗВОГ ПОВЕЋАЊА ОПАСНОСТИ ОД СУНЧАЊА. УПОЗОРЕЊА НАУЧНИКА СУ ВРЛО ОЗБИЉНА. ТО НАС ЈЕ НАВЕЛО ДА НАШЕ ЧИТАОЦЕ УПОЗНАМО СА ОПАСНОСТИМА КОЈЕ У СЕВИ КРИ-ЈУ КРЕМЕ ЗА СУНЧАЊЕ, ТАКО ПОПУЛАРНЕ У ЈЕТВИМ МЈЕСЕЦIMA. НАПИС, ЗВОГ ИЗУЗЕТНЕ АКТУЕЛНОСТИ, ОВЈАВЉУЈЕМО СА НЕЗНАТНИМ СКРАЋЕЊИМА У ОВОМ И НАРЕДНОМ БРОЈУ НАШЕГ ЛИСТА.

раширило вјеровање. „Људи вјерују да постоји снажна зависност између повећаних активности по сунчаном времену и ширења рака коже. Међутим, ни један податак не потврђује ту хипотезу“, подвлачи Маријана Бервик. Примијећено је, прије, супротно. Становници богатих земаља - скоро једини које угрожавају меланоми - напустили су поља да би радили у творницама или по канцеларијама. Међутим, стално излагање сунце, по-љопривредника на примјер, изгледа да штити од меланома. Напротив, повремено излагање, а не стално, представља фактор ризика. А управо у таквом случају мажемо се кремама за сунчаше... Према Маријани Бервик, успоравајући ефикасно појаву сунчанице, ти производи тиме искључују алармнд звонце.

Није се дуго чекало на од-говор присталица крема за сунчаше. Малтени, истог дана, Роџер Сеји, предсједник Америчке академије за дер-матологију, објављује на интернету писмо којим епи-демиолог оптужује за неод-говоност. Он тврди да „креме за сунчаше спречавају старење ћелија и рак коже, подразумијевајући под тим већину меланома“, и додаје да је „велики број студија“ то доказао. Којих студија? Роџер Сеји то не прецизира. Мјесец дана касније, придржујући му се и Дарел Ридер (Darel Riger), такође са Америчке академије за дерматологију. Он иде тако далеко да предвиђа „десетине милиона слу-чајева рака коже“ у САД, уколико Американци пре-стану да користе креме за сунчаше.

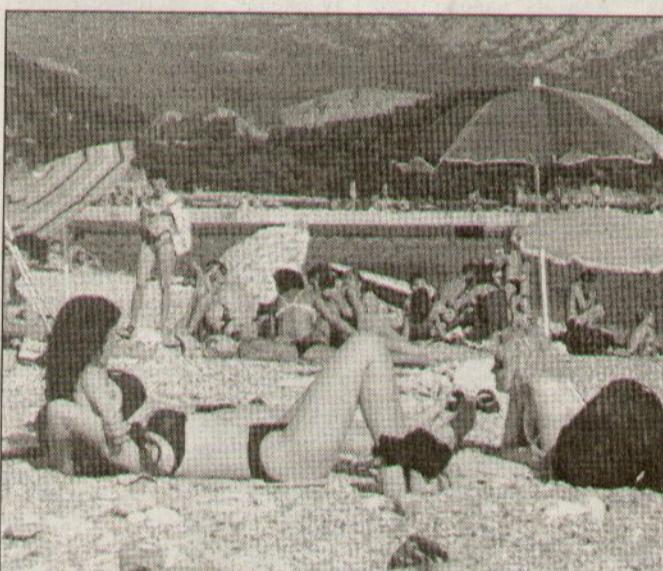
Почетком претпрошле године, на Конгресу Друштва за напредак науке, одржаном у Филаделфији, амерички епидемиолог Маријана Бервик тврдила је да креме за сунчаше не штите од рака коже. И по-себно не од меланома. До тог закључка научница је дошла након бриљантов пручавања десет епидеми-лошких студија. То јој је омогућило да, између осталог, обеснажи једно врло

кон те изјаве, амерички ча-сопис „Archives of dermatology“ објављује коментар који подржава резултате до којих је дошла Маријана Бервик. „Нема ни једног по-датка који доказује да креме за сунчаше штите од меланома“, тврде Филип Отије са Европског института за онкологију (Италија), Жан-Франсоа Доре са Националног института за здравље и медицинска истраживања (ИНСЕРМ, Француска) те

која указује на скромну за-штиту при коришћењу кре-ма за сунчаше показује, јед-новремено, да се опасност од меланома смањује изла-гањем сунцу, што, наравно, изазива озбиљну сумњу у вриједност добијених резултата“, тврде поменути ис-траживачи.

БИЈЕЛА КОЖА ФАКТОР РИЗИКА

Ријетки су они који још увијек сумњају да сунце

Хејке Лутер са Универзитетом у Руру (Немачка).

наводећи потпуне резултате епидемиолошких ис-траживања о том предмету (међу којима и оне преузете од Бервикове), три научни-ка кончано пресуђују: 11 од 12 истраживања белодано показују да је опасност од рака коже већа уколико се користи крема за сунчаше, водећи рачуна о карактери-стикама осјетљивости коже појединача. „Једина студија

утиче на развој меланома. Чак ако научници за сада и нијесу дошли до „апсолутног доказа“, низ запажања иде у том правцу. Према Жан-Франсоа Дореу, три четвртине меланома дугује-мо сунцу. Број случајева меланома мијења се зависно од географске ширине. Нај-већи је у близини екватора где је сунчево зрачење максимално.

Али зашто је у Европи та

слика обрнута? Биљеки се

два до три пута више меланома у Норвешкој и Шведској него у средоземним земљама пут Грчке или Португала. Објашњење: на старом континенту боја коже варира такође према ге-ографској ширини. Инди-видуе врло бијеле коже - знатан фактор ризика - живе претежно у Норвешкој, а они који имају тамнији тен настањују Југ.

Сем тога, студије у којима се упоређују карактери-стике оболелих особа са карактеристикама здравих особа потврђују шкодљивост сунца, osobito у дје-тињству.

Али зашто креме за сунчаше које би требало да представљају релативно ћеловитији ћеловитији против рака, не спречавају појаву меланома, како то тврди Маријана Бервик? Управо ту, у своју одбрану, индустријалци истују ва-жан аргумент: скоро сва епидемиолошка истраживања која су обухватила 631 дјече, старости од 6 до 7 година, несумњив је: „Употреба крема за сунчаше има везе са развијеним меланомом“. Биљежењи боју коже, очију и косе код деце, школски лекари су пажљиво бројали смје тачкице на тијелима 321 дјечака и 310 дјевојица из више школа у Лиону, Бриселу и Риму. Да би отклонили евентуалне странпунтице због друштвено-економског положаја родитеља, научници су изабрали школе смјештене у врло разноли-ким градским четвртима. У току читавог експеримента, родитељи су редовно одго-варали на детаљан упитник. Захваљујући томе, детаљно су проучени: трајање и врста излагања сунцу, број сунчаница и примјењене мјере заштите (креме за сунчаше и њихов индекс за-штите, те ношење одеће).

Само тај њен аргумент не држи воду. Нова европ-ска истраживања вођена октобра 1995. до фебруара 1997. године бавила су се новијим производима који такође филтрирају како УВА ткао и УВБ и поносе се високим фактором за-штите. Закључак тих ис-траживања која су обухватила 631 дјече, старости од 6 до 7 година, несумњив је: „Употреба крема за сунчаше има везе са развијеним меланомом“. Биљежењи боју коже, очију и косе код деце, школски лекари су пажљиво бројали смје тачкице на тијелима 321 дјечака и 310 дјевојица из више школа у Лиону, Бриселу и Риму. Да би отклонили евентуалне странпунтице због друштвено-економског положаја родитеља, научници су изабрали школе смјештене у врло разноли-ким градским четвртима. У току читавог експеримента, родитељи су редовно одго-варали на детаљан упитник. Захваљујући томе, детаљно су проучени: трајање и врста излагања сунцу, број сунчаница и примјењене мјере заштите (креме за сунчаше и њихов индекс за-штите, те ношење одеће).

Превео са француског:
Р. Ђерић

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

МЕДИЦИНА

ИНФЕКЦИЈЕ ХРАНОМ И ВОДОМ

Зашто се то дешава. Зимски период свакако је у предности на ове инфекције због тога што се већина патогених бактерија у храни развија на високим температурама, близу температуре човечијег тијела, а и снабдијевање водом у зимском периоду је стабилно, мања је потрошња, па је и контрола лакша.

Много већи разлог је енергично ниска здравствена култура једног процента гостију који нам долазе и неадекватна контрола хране и објекта у којима се храна спрема. Недавно урађена анализа млијека и сира који се производи у индивидуалним домаћинствима утврдила је да ни један објекат за мужу крава не посједује воду за прање руку и прање вијема прије муже. Нормално, такво млијеко је често бактеријолошки загађено. Срећа је околност да ми практично користимо само пастеризовано или стерилизовано млијеко, а и навика је да се термички обради, па су инфекције млијеком ријетке. Нажалост, сир који се некада спроводи без кључача млијека врло чест је загађивач. Произведен на приватном посједу практично се не контролише. У институту за заштиту здравља у Новом Саду 1996. године извршена је анализа 955 узорака на мириница и предмета домаће занатске производње. 313 узорака било је микробиолошки неисправно, значи сваки трећи. Производи од млијека чак су 60% били неисправни, месне прерађевине 37%, сладолед 35%, безалкохолна пића 28%. У Црној Гори нису вршена таква систематска испитивања. Нијесам сигуран да су нам резултати бољи.

Свакако да више факто-ра утиче на контаминацију животних на мириница, прибора, радних површина, уређења за производњу хране. Ипак, незнай-је је наша највећа опасност. Неадекватна хигијена оних који рукују животним на мириницама веома је значајна. Нема сумње да се храна често загађује и у току конзумирања. То је познати пут преношења болести прљавим рукама или прљавим посуђем. Довољно је само погледати колико смо претходних година имали „кухиња“ под ведрим небом. Колики је само проценат разних продаваца крофни и других врста по и околу плажа који никада нису нити прегледани, а камоли мкробијолошки контролисани и санитарно обрађени. Дејца која су посебно осјетљива проводе цијели дан на плажи, тамо се хране и обављају све своје физиолошке потребе. Да није природног

самопречишћавања где море готово да игра улогу дезинфекцијенса, ми би сигурно имали низ болести Африке и Азије, када се толики број људи групирају на малом простору и готово редовно ту конзумирају и храну и пиће и воће.

Мада има низ инфекција које се преносе храном, водом и прљавим рукама, мада је период од зарaze до испољавања знакова болести од 1 до 7 дана, а код заразне жутице и до 40 па и више дана, све имају доста сличне симптоме. Мука, гађење, повраћање, општа слабост, честа температура и профузан пролив.

То има некада драматичан карактер и дејца која повраћају и имају пролив, за само неколико сати, могу да толико дехидратишу, да им и живот може бити угрожен. Највећи проблем је у губитку течности и електролита, па су сви витални системи угрожени. Таква стања захтијевају врло хитну интервенцију, када је у кратком времену потребно укључити инфузију, дати средства против пролива, надокнадити губитак минерала, дати некада и антибиотике и средства против повраћања. Ако је опште стање тешко у кућним условима покушаји самољечења могу бити опасни и могу угрозити живот. Јејкари који су добро обучени и имају искуство у лијечењу ових инфекција могу готово редовно да помогну да се болест заустави и да не угрози живот пацијента. Када су у питању блаже инфекције, неопходно је увести одмах ригорозну дијету, почети са давањем топлих чајева, електролитних растворова, али је и тада консултација са љејкаром неопходна.

Свакако да више факто-ра утиче на контаминацију животних на мириница, прибора, радних површина, уређења за производњу хране. Ипак, незнай-је је наша највећа опасност. Неадекватна хигијена оних који рукују животним на мириницама веома је значајна. Нема сумње да се храна често загађује и у току конзумирања. То је познати пут преношења болести прљавим рукама или прљавим посуђем. Довољно је само погледати колико смо претходних година имали „кухиња“ под ведрим небом. Колики је само проценат разних продаваца крофни и других врста по и околу плажа који никада нису нити прегледани, а камоли мкробијолошки контролисани и санитарно обрађени. Дејца која су посебно осјетљива проводе цијели дан на плажи, тамо се хране и обављају све своје физиолошке потребе. Да није природног

•У зимском периоду ових инфекција на подручју Бугаве пратично нема, док се у љетном периоду у шоку туристичке сезоне јављају, у епидемијској форми. У развијеном сајеншу ћотовој и немају замаримо шоксична гледања хране затворене ћестицима и другим неорганичним матерijама. У неразвијеним земљама шају слично и узрок је великој проценити смртности, нарочито код деце.

не, добро оперемо руке водом и сапуном. Давање на мириница дејци успут, неопраним рукама, потенцијална је опасност. Улична храна, чак и када је термички обрађена, након неколико сати може бити контаминирана и опасна за јело. Велика је опасност и неадекватно оправано воће. Уз бактерије могу бити присутне токсичне материје од прскања. И морска вода у периоду високих температура може бити инфицирана бактеријама и вирусима. Тренутно имамо велики број оболелих од херпетичне ангине и стоматитиса, послије испирања уста водом уз саму обалу. Апсолутно је не-прихватљиво да се не контролишу сви они који се баве прометом животних на мириница, али не само ми. Било би неопходно да се редовно бактеријолошки контролишу сви улични пунктови, где се храна припрема и сервира. Неадекватно чување хране у магацинима ставља у положај руководиоца да може бити оптужен за угрожавање здравља, па и живота људи.

Неопходан је, значи, много већи ниво здравствене културе и оних који конзумирају и оних који храну припремају и сервирају.

Прим. Др Тадија Николић

ПОЉОПРИВРЕДА

ТРОПСКЕ ВРСТЕ ВОЋАКА

Тропске врсте воћака успијевају искључиво у тропском (а неке се могу наћи и у суптропском) климатском појасу. Тропски климатски појас карактерише релативно висока пра-јечна температура и стално висока релативна влажност ваздуха. Јетра су дуга и жарка, а зиме топле. Тропске врсте воћака се не могу гајити у нашим умјереноконтиненталним климатским условима, али то не значи да поједине до њих не могу успијевати у баштама на окупнини поред обале у посебно погодним и заштићеним локалитетима.

Плодови тропских воћака се све више налазе на најшој трпези - неки цијеле године (нпр. банане) а већина осталих најчешће крајем зиме када је понуда континенталног воћа смањена или врло сиромашна. Снабдијевање тржишта воћем у том моменту је изузетно значајно у исхрани, јер већина врста тропског воћа чини ризницу витамина, беланчевина, шећера, минералних материја и других корисних састојака неопходних људском организму.

У развијеним земљама запада тропско воће се изузетно много троши, па трговци потрошачима дају каталоге са описом тог воћа и рецепте за његову употребу.

Банана. Поријеклом је из тропске Азије. Годишње се у свијету произведе преко 52.000.000 т. По производњи банане долазе на друго место (после аргума) у производњи воћа у свијету. Највећи производачи су: Индија, Бразил, Еквадор, Кина, Мексико и друге земље тропског појаса. Може се наћи и у земљама суптропске климе, а може живјети и у умјереном поднебљу, али не даје род или роди врло мало.

Надземни дио стабла бана-не је сличан палми, а порасте 3 до 9 м висине. Листови су са кратком петељ-ком

ком, крупни, кожasti, сјај-нозелене боје. Цвјетови су жуте боје скупљени у кла-састе цвасти. Плод је крупна дугуљаста бобица, настао без оплодње и сјемена зелене до жуте боје. Месо плода је пустаре кози-стенције, ароматично, врло укусно и хранљиво, са 380 кј. односно 90 кал. у 100 г. меса. Плод банане садржи 69-79% скроба, 11-22% шећера, 1,0-2,5% танина. Од витамина садржи Ц (6-16мг%), затим витамина А, Б, Д и К, минералне материје (посебно калијум) и др. Користи се у свјежем стању и за разне колаче, торте, сладоледе, сокове и сл.

Манго. Поријеклом је из Јужне Америке. Највише се производи у Индији, Индонезији, Куби и др. Укупна годишња производња се креће у просјеку од 18.000.000 т. Поред тропских подручја може се наћи и у суптропском појасу.

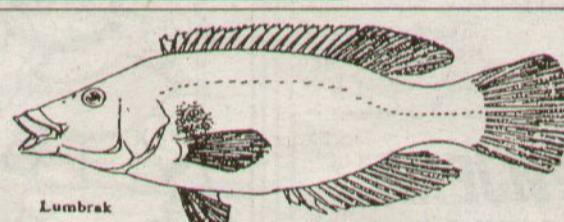
Стабло је високо и до 30 м са великим и разграњатом круном. Лишће је кожасто, дугуљасто и до 35 цм, зелено боје. Цвјетови су жућкасти, миришљави, скупљени у металасте цвасти. Плодови су овални, дугуљasti, чилибарне боје, тежине од 100 г. до неколико килограма са коштицом. Месо плода је наранџасто, ароматично, сочно, хранљиво са 230 кј односно 55 кал. на 100 г. Плод садржи 15-20% шећера, 50-180 мг. витамина Ц на 100 г. плода. Изузетно је богат каротином, комплекс витамина Б (нарочито В1 и В2) и др. Плод се користи у свјежем стању, конзервисањем, смрзнутим, сушеним и преради у џем, сок и сл.

Папаја. Поријеклом је из тропске Америке. Највећи производачи су Бразил, Индија, Тајланд, Нигерија и друге земље тропског поднебља. Годишња производња се креће ок 3.700.000 т. Стабло је зимзелено, 6-8 м висине меснатог дебла због меканог дрвета сивосмеђе коре. Стабло се не грана

Плодови се користе у свјежем стању као десерт (уз додатак млека и шећера), у воћној салати са ананасом, поморандом и лимуном или као салата уз додатак лука, бибере и соли. Користи се и на низ других начина у кулинарству.

Јован М. МЕДИГОВИЋ,
дипл. инг.

МЕДИТЕРАНСКИ КУВАР

ЛЕБРАК (Crenilabrus Tinca L.), лумбрац, божјак, ленац или солњача, припада риби из породице уснача (Labridae). Тијела је спљоштеног и збијеног са повећим меснатим уснама. Боја зрелог мужјака је модро-зелена са првеним и плави-частим пјегама, док је код женке и незрелог мужјака скоро једнолично сиво-маслинисто-зелена. Дугачак је до 45 цм, а тежак до 1 кг. Пресечни примјерак тежи око 100 гр. Мријести се у мјесецима друге половине пролећа.

Лебрак се налази дуж цијеле јадранске обале, најчешће на каменитом и травнатом дну, где налази храну. Залази у дубину и до 50 м, али је најчешћи у дубини од 5 до 10 м. Зими се чешће налази у већим дубинама. Лови се у току читаве године, али најбоље јети и у јесен. Месо ове рибе је бијело и мекано, али због лаког распадања и број-

них драча најчешће се користи за супу.

СУПА ОД РИБЕ

Риба (лебрак, шкрпач, кањац) се очисти, опре и стави да се кува. У узврелу воду додати ожичу соли, памидору, пепро бијелог зеља, лист ловорике, два до три зрна папра, ожичу маслиног и ожичу бильјелог уља, три до четири чешњака и кап оцта. Оставити да се кува око 1/2 сата. Кад је довољно кувано проциједити и изгњечити рибу док сва супа не искапље. Додати ожичицу „вегете“ и пустити да узвари. Затим, додати 1 до 1 1/2 бикарице очијићеног и оправног ориза. Кад је ориз скован супу, према укусу, посuti ситно исјеканим петрусином и мљевеним папром.

ПАШТЕТА
ОД САРДИНЕ

5-6 добрих већих сарди-на очистити од танке ко-

сти и драчица, па добро изгњечити. Додати кап по кап ожичу уља мијешајући сардине као за мајонез. У посебну здјелу ставити комад маслаца. Три до четири главице шуманца, мало соли, папра и 1/2 главице што ситније исјеканог црног лука. Ову масу помијешати са смјесом од сардине, па ако је потребно додати још коју кап уља и сока од лимуна.

ПУЊЕНЕ
БАЛАНЦАНЕ

4 баланцане пресјеји уздуж, на 2 половине, извадити им средину, добро посолити и оставити да посољене стоје 1 сат. Затим их попарити и оставити да мало одстоје у води. Извадити их и оставити да се добро проприједе. Поређати их у одговарајући плех који претходно треба добро намазати уљем, па их пунити сљедећим надјевом: благо пропрједити 4 главице ситно исјеканог црног лука, додати 2 ситно исјечено бабура, ситно исјечено, извађено, средину баланцана мало папра, мало соли, ситно исјец-

аног петрусина и 1 шолијцу пиринча. Све добро пропрједити, па пунити припремљене пољутке баланцана. Прелити их уљем и млаком водом у коју треба додати ожичицу парадајз пиреа и 1/2 ожичицу цукра. Покрити плех фолијом и ставити у рерну да се пече. При kraju печенja, подићи фолију и благо запећи пунјене баланцане. Могу се служити топле, али су боље хладне.

Десерт

СЛАДОЛЕД

- Добро умутити 2 кесице шлаге са млијеком.
 - Умутити 6 жуманца и 6 кашика шећера.
 - Умутити чврст снijег од 6 бјеланаца.
- Све сјединити, додати по жељи ванилин шећер, чоколаду, суво грожђе са румом, или пропасирано воће. Разлити

БАЧКО ДОБА

СЕДМИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ФЕСТИВАЛ ПОЗОРИШТА ЗА ДЈЕЦУ У КОТОРУ

Пошто је предсједник општине Никола Коњевић уручењем кључева симболично предао град дјеци, отворен је 12. јула у Котору под покровитељством предсједника Републике Црне Горе Мила Ђукановића седми по реду југословенски фестивал позоришта за дјецу.

Фестивал је отворен представом „Чекајући позориште“.

Ову сценску чаролију поклонио је малој и велиој каторској публици већ познати тандем, аутори много награђиване „Новеле од љубави“, писац Стеван Копривица и режисер Милан Каракић, уз значајну сарадњу кореографа Соње Лапатанов.

Дјеци близак лик Арлекин провео је публику кроз историју позоришта од грчке класике до данас.

Кроз одломке из драмских дјела, од Есхила до Бекета, глумачки одличних улога студената и дипломаца Факултета драмских умјетности са Цетиња и дјеџиц балетских група из Котора, показано је како је театар настојао и како се развијао кроз вјекове.

Према изјави самих аутора, ова представа је посвећена најстаријем позоришту у земљи, отвореном дакле 1807. године у Котору.

Југословенски фестивал позоришта за дјецу у Котору трајао је од 12. до 20. јула. Десет представа учествовала је у такмичарском дијелу, пет у драмској и пет у луткарској категорији. То су: „У цара Трајана козје уши“ позоришта „Бошко Буха“ из Београда, „Црвеникапа“ Дјечјег позоришта из Подгорице, „Чаробњак из Оза“ Дјечјег позоришта из Подгорице и ФДУ са Цетиња, „Вилинска кочија“ Народног позоришта из Крушевца и „Џон Пиплфокс“ Народног позоришта из Ужица, те „Петар Пан“ позоришта „Пинокио“ из Земуна, „Мала принцеза“ позоришта „Тоша Јовановић“ из Зрењанина, „Необично путовање“ Позоришта младих из Новог Сада, „Велимир и Босиљка“ Позоришта лутака из Ниша и „Ако је вјеровати мојој бањи“ Дјечјег позоришта из Суботице.

Ван конкуренције прика-

ПРАВО
ФЕСТИВАЛСКО
РАСПОЛОЖЕЊЕ

Будваници вратили су га у лажи, навијали час за несташну Иванку, час за Црвеникапу, упозоравали Ловца, пјевали заједно са глумцима сонгове или се разиграно љубљали и цупкали у ритму музике. Дио свијета који је њихов и који припада њима.

Вук, хватали су га у лажи, навијали час за несташну Иванку, час за Црвеникапу, упозоравали Ловца, пјевали заједно са глумцима сонгове или се разиграно љубљали и цупкали у ритму музике. Дио свијета који је њихов и који припада њима.

Иза свега остало је и трачак туте што

оваквих вече-

ри, или бар јутара, нема више. Што нису чешће у могућности да са својим јунацима плове, плачу или радују се, смију или жалосте, пјевaju и цикћу и уместо: „Мама, води ме кући“ говоре: „А зашто се завршило?“

R. P.

XIII ФЕСТИВАЛ „ГРАД ТЕАТАР БУДВА '99.“ НАЈМЛАЂИМА

У СВОМ СВИЈЕТУ

• ФЕСТИВАЛ ЈЕ КРОЗ ПОДГОРИЧКО ДЈЕЧЈЕ ПОЗОРИШТЕ НАЈМЛАЂИМА. ТАРИО ТРИ ПРЕДСТАВЕ, У КОЈИМА ЈЕ СВАКО ПРОНАШАО ПО НЕШТО ЗА СЕБЕ, СВИ ЗАЈЕДНО ПУНО МАШТЕ И РАДОСТИ. • МАЛИШАНИ СУ ПРУЖЕНИ ЉУБАВУ УЗВРАТИЛИ СОПСТВЕНОМ ЉУБАВЉУ

Првих вечери фестива-ла на програму су се на-шиле и три представе Дјечјег позоришта из По-дгорице намирењене нај-млађима. Ријеч је о „озбиљној“ поставци „Женидбе краља Вукашина“ у режији Мила-на Каракића, затим о Баум-овом „Чароб-њаку из Оза“ са члановима Факултета драмских умјетности са Цетиња и распјеваној „Црвеникапи“ Александра Поповића, у режији Ферида Каражиће.

Колико су се мали гледаоци са трибина дивили, на пример, изводењу „Женидбе краља Вукашина“, могли би се и одрасли дивити њима на пажњи. Вјештице, Војвода, војници и војске, Храбри Момчило и зорли Видосава, одвели су их у један другачији свијет, бар за трен, где се преплију маште, снови, приче из народних преда-

Из представе „Црвеникапа“

лија драме пред њима не расплине. На крају, када су их свјетла рефлектора вратила у стварност, прогламио се бурни аплауз за one који су им љепоту даривали.

Са представом „Чароб-њак из Оза“ све је ишло много опуштеније, спон-

У РИЈЕЧИ И СЛИЦИ

БЕТОН УМЈЕСТО ЈАСТУКА

Један је сат послије поноћи. За „ноћне птице“ убијачен призор. Некога заборали, неко га ни не примијети, а неко умири своју сајвест спуштањем новчића.

Босе ноге, бетон умјесто душека и рука умјесто јастука, а поред „лежаја“ кутија за милостију с поизвом добром људима: „Немам никог, дајте прилог. Хвала!“

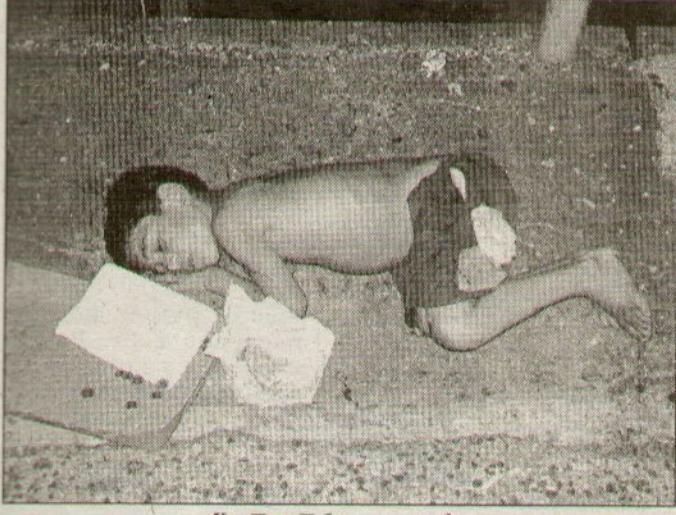
Тако овај дјечачић сваке ноћи чека „никога“, на до-

РИЈЕКА
И МОРЕ

Тече ријека фестивала - *
вал до вала -
 преко кала,
 малих скала,
 преко ѡаца,
 крај палаца
 и портала.

Тече, тече
до увече,
а од мрака
и да до зоре,
док ферали
градски ћоре,
све ђосијаје -
бучно море!

Душан ЂУРИШИЋ
*Фестивал позоришта
за дјецу у Котору

Конјак је будванске ноћи

КЊАЗ МИЛОШ
БУКОВИЧКА БАЊА – АРАНЂЕЛОВАЦ
ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА
Минерална вода
Сокови
Пића других производача

Продајни центар у Ластији грбаљској
 тел. 086/51 - 297, тел./факс 52-518
 Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
 тел. 086/52-378

BANEX
 производња, експорт-импорт, инжењеринг,
 туризам и услуге

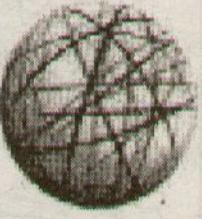
СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
 СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
 РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
 АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски батаљон 10,
 тел./факс 086/52-790, тел. 51-764

AQUAMARK

VAŠA FIRMA
 NA INTERNETU -
 USLOV ZA
 MODERNO POSLOVANJE
 I SAVREMENE KOMUNIKACIJE

Internet **cg**
 069 061 219

тел. 086/ 52-762, 52-280, 52-285
 факс 086/ 51-320

31. ЈУЛА 1999.

ОДБОЈКА

КАДЕТСКО ПРВЕНСТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ У ОДБОЈЦИ

„ЦРВЕНА ЗВЕЗДА“ ШАМПИОН, „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ ДРУГА

• ЈОШ ЈЕДАН ОДЛИЧАН УСПЈЕХ БУДВАНСКЕ ШКОЛЕ ОДБОЈКЕ • МИЛОШ МАРОВИЋ НАЈБОЉИ ТЕХНИЧАР,
РАДОМИР МИЈОВИЋ НАЈБОЉИ СМЕЧЕР, А МИХАЈЛО МАРКОВИЋ НАЈБОЉИ ЛИБЕРО ПРВЕНСТВА

Кадети „Црвених звезда“ одбрањили су титулу кадетског првака Југославије коју су прошле године освојили на Кадетском првенству у Бачкој Тополи. У финалној утакмици млади одбојкаши „Црвених звезда“ савладали су своје вршњаке из „Будванске ривијере“ резултатом 3:0 (25:20, 25:23, 27:25) и тако одбрањили титулу без изгубљеног сета. Освајањем другог места изабраници тренера Владимира Стругара постигли су још један заиста запажен резултат који их је сврстao у сам врх југословенске одбојке у омладинској конкуренцији.

Да се у одбојкашком клубу „Будванска ривијера“

ради добро, а прије свега систематски и стручно, поизују и бројне награде и признања које су млади одбојкаши из Клуба освојили на овој смотри најталентованијих и најбољих младих одбојкаша у Југославији. Жири састављен од тренера клубова учесника шампионата за најбољег смечера прогласио је коректора „Будванске ривијере“ Радомира Мијовића, најбољи либеро је његов суграч Михајло Марковић, док је епитет најбољег техничара заслужено припоја још једном Будванину - Милошу Марковићу. За најперспективнијег играча жири је прогласио коректора ГИК „Баната“ Милоша Атељевића.

Најбољи техничар ће бити да би титула најбољег играча сасвим заслужено припадала одбојкашу „Црвених звезда“ Ђојану Јањићу.

На Првенству је приказана изузетно квалитетна игра што даје додатну сигурност да југословенска одбојка не мора да брине за своју будућност. На крају морамо да констатујемо да су одбојкашки клуб „Будванска ривијера“ и спортски радници из Будве били одлични организатори овога шампионата.

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА - БУДВАНСКА РИВИЈЕРА 3:0 (25:20, 25:23, 27:25)

Будва, 12. јула
Сала Медитеранског спор-
тског центра
Гледалаца: 500

Судије: Мишко Ковачевић и Јубо Ковачевић

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА:
Јановић, Мијовић, Маровић, Матковић, Марковић, Делић, Рашковић, Бибин, Орлић, Косовић, Бајковић, Нижавић, Милидраговић, Јо-вићевић.

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА: Јањић, Сарић, Ђелица, Лугоња, Станковић, Биберовић, Јовановић, Миленковић, Поповић, Томић, Стојковић, Самарџић.

Коначна табела: 1. Црвена Звезда, 2. Будванска ривијера 3. ГИК „Банат“ 4. Партизан 5. Млади радник „Бамби“ 6. КИС 95 Крагујевац 7. Спартак 8. Обилић, 9. Рибница, 10. Динамо, 11. Будућност.

• ОДБОЈКАШКА УНИВЕРЗИТЕТСКА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ ЗАВРШИНЕ ПРИПРЕМЕ ЗА УНИВЕРЗИЈАДУ У ШПАНИЈИ ОБАВИЛА У БУДВИ

Тренерски трио плавих: Сртевеновић, Вуковић и Сеничић мали су заиста изванредне услове за квалитетан и несметан рад. Током десетодневних припрема најбољим одбојкашким „студентима“ била је на располагању дворана МСЦ са модерном теретаном, а смјештај и исхрана у хотелу „Авала“ били су на завидном нивоу.

- Послије овако кратких припрема тешко је очекивати да нешто значајије можемо урадити у Шпанији где је јер конкуренција веома јака. Да-нас нема лоше репрезентације, а поготове не на званичним такмичењима. Одбојка је у експанзији у читавом свету. Одмах послије завршетка Универзијаде са још шест играча и тренером Сртевеновићем настављам пут за Атину. Придржију се сениорској репрезентацији Југославије која се припрема за престоје-ке квалификационе утакмице за Европско првенство против Словачке и Португалије 24. односно 28. јула. Једноставно, за мене нема слободног дана све до 12. септембра. Тада се завршава Европско првенство које се игра у Аустрији- изјавио је, пред одлазак у Шпанију Игор Вушровић, један од најбољих играча у универзи-тетској репрезентацији и сигурији путник на Европско првенство у Бечу.

Садом и Београдом. Хвала свим спортичким и туристичким радницима који су нам омогућили овакве припреме, а ми ћemo се потрудити да их својим играма у Шпанији не разочарамо.

- Послије овако кратких припрема тешко је очекивати да нешто значајије можемо урадити у Шпанији где је јер конкуренција веома јака. Да-нас нема лоше репрезентације, а поготове не на званичним такмичењима. Одбојка је у експанзији у читавом свету. Одмах послије завршетка Универзијаде са још шест играча и тренером Сртевеновићем настављам пут за Атину. Придржију се сениорској репрезентацији Југославије која се припрема за престоје-ке квалификационе утакмице за Европско првенство против Словачке и Португалије 24. односно 28. јула. Једноставно, за мене нема слободног дана све до 12. септембра. Тада се завршава Европско првенство које се игра у Аустрији- изјавио је, пред одлазак у Шпанију Игор Вушровић, један од најбољих играча у универзи-тетској репрезентацији и сигурији путник на Европско првенство у Бечу.

У ПОЖАРЕВЦУ ОДИГРАНО ПИОНИРСКО ПРВЕНСТВО ЈУГОСЛАВИЈЕ У ОДБОЈЦИ

ТРЕЋЕ МЈЕСТО ЗА ПИОНИРЕ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“

• ДОБРЕ РЕЗУЛТАТЕ И ИГРЕ МЛАДИХ СЕЛЕКЦИЈА У ОДБОЈКАШКОМ КЛУБУ „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ СТАВИЛА ПИОНИРСКА СЕЛЕКЦИЈА • НА ПИОНИРСКОМ ПРВЕНСТВУ ЈУГОСЛАВИЈЕ ОДИГРАНОМ У ПОЖАРЕВЦУ ЗАУЗЕЛА ОДЛИЧНО ТРЕЋЕ МЈЕСТО

Резултат постигнут у Пожаревцу много је значајнији ако се узме у обзир чињеница да је пионирски тим „Будванске ривијере“ у прошој години био млађи од осталих учесника првенства. У својој групи, која је била и најтежа, млади одбојкаши из Будве савладали су вршњаке из „Црњанског“ из Београда резултатом 3:0 „Јединство“ из Бачког, првака Републике Српске, 3:2, да би у трећој утакмици у којој им је био потребан само један сет за освајање првог мјеста у групи изгубили од „Војводине“ са 3:1. Као прваци групе у полуфиналној утакмици поражени су од „Радничког“ из Ковина 3:1, да би у борби за треће мјесто и бронзану медаљу након дуге, иссрпљујуће борбе побиједили пионире „Тенда“ из Обреновца 3:2.

Задовољан сам игром коју су приказали моји играчи на првенству у Пожаревцу. Пред њима је заиста блистава каријера. Сигуран сам да ће ова генерација, која има право да је још дводесет година игра у овом саставу, у пионирској конкуренцији постати и прваци Југославије. Сви играчи у потпуности оправдали су моје повјерјење. Ако некога морам да истакнем и издвојим то су у сваком случају Марко Јовићевић и Милован Мидоровић - прокоментарисао је наступ пионира „Будванске ривијере“ у Пожаревцу тренер Владимира Стругара.

Млади првач тим којим је буђућност
Марко Јововић

КОШАРКА

ПРОМЈЕНЕ НА КОРМИЛУ СТРУЧНОГ ШТАБА КК „МОГРЕН - ХТП МИЛОЧЕР“

КОРМИЛО - ВЕСКУ КАШЋЕЛАНУ

• ПОСЛИЈЕ ОДЛАСКА СА ФУНКЦИЈЕ ШЕФА СТРУЧНОГ ШТАБА КК „МОГРЕН ХТП МИЛОЧЕР“ ТИХА ДРАГОВИЋА У ПОДГОРИЧКУ „БУДУЋНОСТ“, УПРАВА БУДВАНСКОГ ПРВОЛИГАША УСПЈЕЛА ДА АНГАЖУЈЕ ИСТАКНУТОГ И ДОКАЗАНОГ КОШАРКАШКОГ ТРЕНИРА ВЕСКА КАШЋЕЛАНУ

Тренерску каријеру Кашћелан је започео у „Ловћену“ са Цетиња са којим је постигао одличне резултате. Но први пут покаркаши са Цетињом под руководством Кашћелана изборили су прволигашки статус где са величим успјехом и данас играју. Послије Цетиња са доста успјеха Веско Кашћелан тренирао је и кошаркаше „Слоге“ из Краљева, „Будућности“ из Пећи и „Барана“ из

Барана. Као тренер, са омладинском кошаркашком представницом Југославије, и селектором Гораном Бојанићем освојио је и титулу првака Европе у омладинској конкуренцији. За услуге овог кошаркашког тренера били су заинтересовани многи кошаркашки прволигаши, међу којима и „Ловћен“ са Цетиња.

- Понуда је заиста била много, најозбиљнија је са-

свим игарно била она са Цетињем. Међутим, одлучио сам да у Будви покушам да урадим поновно оно што сам прије десетак година направио са „Ловћеном“. Будва као метропола спорта представља велики изазов за сваког спортског тренера у било ком спорту. Кошаркаши ентузијасти који воде Клуб улијевају повјерење и дају сигурност да ћу имати све неопходне услове за несметан и квали-

КАРАТЕ

ЗАПАЖЕН НАСТУП ТАКМИЧАРА КАРАТЕ КЛУБА „БУДВА“ НА ТУРНИРУ КУП „ПРИМОРЈА /99“

НАСТАВЉЕНА ЖЕТВА МЕДАЉА

• ТРИ ЗЛАТИЕ, ДВИЈЕ СРЕБРНЕ И ЈЕДНА БРОНЗА МЕДАЉА БИЛАНС НАСТУПА ТАКМИЧАРА КК „БУДВА“ НА ТУРНИРУ У УЛЦИЊУ

У организацији Карате савеза Црне Горе и карате клуба „Улцињ“ 17. јула у Улцињу је одржан карате турнир КУП „Приморја /99“ на коме је учествовало седам екипа са око 150 такмичара. У дисциплина карате екипно и карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној борби у дисциплини карате екипно, састале су се двије екипе из Будве. Прво мјесто и златне медаље припадле су Драгани Бурзан, Ани Драгићић и Јелени Грујић, док су друго мјесто освојиле њихове клупске такмичарке Данијала Бурзан, Маријана Ковића Јанићић и Ана Крута. У дисциплини карате појединачно, у својој конкуренцији веома запажен наступ имали су тамићари Карате клуба „Будва“. У финалној б

СПОРТ

Осврт

КАКО ВРАТИТИ КУРС...

Неко је рекао - и мислим да је у праву - мањеј града, а више прволијаша, ријетко да има. И импонује шта конституија свакако граду и ошиштини, спортистичка и мјешавина, туристичким организацијама и предузетима чије гресове носе усјејане момци, шакмичари. И Црној Гори, шакође. Но, дојодило се нешто, што свакако није специфично Будве: касе наших прволијаша су празне. Ватерполисти, не шако давно шампиони Југославије, полуфиналисти Купа побједника европских купова немају пару ни за ближа пуштовања, ошиштијају још једнога што ценији сасијав (не може се цабе и траји и ог ћоја живјети), базен затворени на Словенској плажи је још у скелама и - причама. Фудбалски клуб Могрен, најстарији спортички колектив у ошиштини, прволијаша и сада и раније, шако може да задржи доброј фудбалера, било да је јоника на Лутовима, у Пешевцу, Гребљу или да је дошао са сјевре, више од полове сезоне. Иако у Будву стижу и Партизан и Црвена звезда, и трајише још нема пребиба, низи других основних услова за шакмичење. Нешто мало боље сјоје одбојкачи клуб, шако је прволијаш који креће најесен у Европу и кошаркаши чланови Прве Б лије.

Сви су свјесни, па и аутор ових редаката, да спортији дијели шешку привредну и сваку другу судбину земље. Туристичка привреда која је ког нас окосиши свећа, је у колапсу, тојоташу ове сезоне. Нема штуриста, нема паре, па је и ошиштинаска каса празна. Нема ни субзорза који су како - шако држали до сада ове клубове. Имамо, међушијим, добре спортисте

који су прави амбасадори града републике и државе. За Будву се великим дијелом зна преко ватерпала, одбојке, фудбала, кошарке, боћања... Знају што добро они који су и раније мношто (када је било пар) планирали развој града и они који што сада чине у мношто тежим условима. Знају и они који воде клубове да су буџети прећанки, да су сви који би могли помоћи веома осиромашили. Но, вјерујем да шако је сви знају, да не смјемо дозволити да због бескаршице спорти који је у штаком замаху, умре. Редукција сваке врсте је нужна, она се и спроводи у клубовима, али ако се прецијера... Клуб се може и уласити, а зна се да се на шокарима спорти и шешко дижу нови објекти и луѓи. Сјоја је чини ми се, шакаш за мношто интензивије разговоре и договоре свих фактора у овој комуни. Можда звучи мало сочреалистички, али вјерујем да ако се још једном испресу сви чешови, па се поједе учите мало равнотравијум, ако се клубовима да прилика и могућност да на штакашу сами дјелују (а наше подручје је за што захвално), да пртјују и издују, ако "ускоче" и они који ускакали у спорти нису, а имају могућност, да ће се спорти брод будвански вратиши на пловечи курс. И да ће прајати до брзих дана, у које треба вјеровати. Имају шако и других могућих решења за која аутор овога осврта не зна. Која знају други. Сјоја нека ово буде и нека врста позива за разговор на сјевну шему: како помоћи спорти у Будви. Нашим младићима и дјевојкама, дакле са мима себи.

С.Ш. ГРЕГОВИЋ

ФУДБАЛ

Фудбалери „Могрен“ почели припреме за предстојећу сезону

• Чак тринаест сјајнадржних првошамаца, и тренер Халиловић напустили „Могрен“ у прелазном периоду.

• Нови шеф стручног штаба Зоран Батровић.

Сада је већ извјесно, и ако су припреме фудбалера „Могрен“ тек почеле, да је пред овим клубом једна од најтежих, ако не и најтежа, прволигашка сезона. Због добро познате ситуације у којој се наша земља нашла фудбалери „Могрен“ међу првим екипама у Југославији прекинули су са радом. Послије тога, што се тиче првог тима, пуних два и по мјесеца, замрле су готово све активности на стадиону Лутови. У прелазном периоду Клуб је напустило чак тринаест стандардних првотимаца: Каваја и Војводић (Ловћен), Пима (Словенија), Вукчевић (Португалија), Јубановић (Партизан), Магазин (Војводина), Турашковић (Бокељ), Муратовић (Црвена Звезда), исписнице су затражили и добили Момчиловић, Муратбашић, Маркељић, Кликовић, Ђурић, Стефановић који још траже ангажман.

У међувремену приступнице за „Могрен“ потписа-

НОВИ ТИМ
ЗА НОВУ
СЕЗОНУ

ли су Душко Влаисављевић (Бокељ), голман Милош Крстјанић и Саша Мараш (Зета) и Обрад Зиројевић (Сутјеска).

Прије почетка самих припрема изненада и не-најављено „мајсторе са мора“ напустио је и шеф стручног штаба Слободан Халиловић. Управа Клуба брзо је реаговала и за новог шефа стручног штаба поставила Зорана Батровића, бившег играча и дугогодишњег „Могреновог“ тренера:

- Послије мого година проведених у „Могрену“, прво као играч, а затим и као помоћни тренер, указано ми је велико повјерење да наредне сезоне као први тренер радим са првим тимом „Могрен“. Велики је изазов за сваког тренера радији у Првој лиги. Ових дана многи новинари и љубитељи фудбала често ме питају, ко је све напустио Клуб, а ја им на то кажем: Лакше ми је рећи ко је остао у Клубу. Лакше је набројати пет фудбалера који су остали него тринаест који су напустили „Могрен“. Шта је ту је,

мора се радити. Сигурно је за мене већи изазов ради са младим и неафирмисаним играчима. По природи ја сам увијек био велики оптимиста, па нема разлога да ме тај мој оптимизам баш сада напусти пред озбиљнији тренерски посао у мојој каријери - рекао је нови шеф стручног штаба „Могрен“ Зоран Батровић.

Ситуација у ФК „Могрен“ пред почетак овогодишњег првенства у Првој савезној фудбалској лиги је заиста тешка, да тежа не може бити. Поред одласка великог броја играча и шефа стручног штаба, Клуб је суочен, као и многи спортички колективи, и са финансијским проблемима.

Ако се томе дода и неизвесност око тога да ли ће „Могрен“ своје првенствене утакмице у наредном првенству играти на стадиону Лутови, онда је слично озбиљнима на и око стадиона Лутови пред почетак овогодишњег првенства у најелитнијој фудбалској лиги заиста комплетна.

БЕЗ ФУДБАЛА
НА ПЛАЖИ

• Турнир у фудбалу на плажи ЈУ Монтенегро Куп - први сокер, манифестија која је првотекле ширије појавила велика атракција туристичке популарне Будванске ривијере, ове године се неће одржати, одлучио Управни одбор манифестије.

У обавјештењу за јавност се каже да је основни разлог укупна финансијска ситуација у којој се налази Црна Гора, а посебно привредна предузећа као главни спонзори.

У протекле три године, на ЈУ Монтенегро Купу учествовале су репрезентације Бразила, САД, Италије, Шпаније, Француске, Португала и Југославије. За-

хваљујући овом турниру репрезентација Југославије гостовала у оквиру Европске Првог сокер лиге у Португалији, Шпанији, Италији, Француској и Аустрији.

Снимке Yu Монтенегро Купа, Црне Горе и Будве емитовано је током протекле три године укупно 87 ТВ мрежа и ТВ станица у свијету.

РЕПЕРТОАР ФИЛМОВА БИОСКОПА „ЗЕТА ФИЛМ“ У БУДВИ ЗА АВГУСТ 1999. ГОДИНЕ

2, 3. и 4. августа	„Упознајте Џо Блека“
5, 6. и 7. августа	„Живот је лијеп“
9, 10. и 11. августа	„Добио је игру“
12, 13. и 14. августа	„Бејб прасе у граду“
16, 17. и 18. августа	„Залубљени Шекспир“
19, 20. и 21. августа	„Ронин“
23, 24. и 25. августа	„Веома опасна романса“
26, 27. и 28. августа	„Сам у кући III“

научна фантастика
трагикомедија
драма
комедија
драма
трилер
трилер
трилер

ФУДБАЛ

ОДРЖАНА РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА ФК „ПЕТРОВАЦ“

ОСЛОНАЦ НА СОПСТВЕНЕ СНАГЕ

- Људи који су се прихватили да у наредном периоду руководе радом у ФК „Петровац“ улијевају велико повјерење и дају додатни стимуланс за све нас у Клубу да истрајемо у намјери да створимо један узоран спортички колектив - каже Вукмановић. - Веома је важно да смо се договорили да у наредном периоду немамо никакав императив, бар што се тиче постизања такмичарских резултата првог тима. Једноставно, радићемо на стварању стабилног и модерног клуба, а резултати ће сасвим сигурно доћи сами од себе.

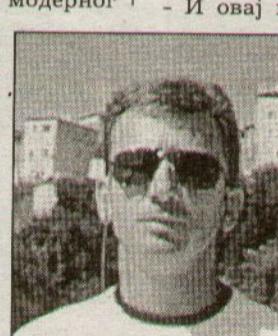
Битно је да смо се такође, договорили да и у овој сезони наставимо започету сарадњу са ФК „Могрен“, а то значи да ће и у овој сезони играчки кадар бити угледан редрутован од младих фудбалера из ова два тима.

- У међувремену Клуб је напустио први тренер Зоран Цанкић. Да ли већ сада зна-

- Иво Арменко нови предсједник Скупштине ФК „Петровац“
- Наставиши сарадњу са ЈК „Могрен“
- Почетком јула мјесеца у Великој сали „Црвене комуне“ у Петровцу одржана је редовна годишња скупштина ФК „Петровац“ изабрани су нови чланови Управе који ће у наредном периоду водити овај узорни спортички колектив са новој првогодишњицом скупштине изабран је истакнуши привредник и спортички радник Иво Арменко, а за његову замјенику Миша Шољаја. У наредном периоду први операшивац Клуба и првогодишњији ИО биће Шипро Зеновић.
- По први пут у овој сезони је и функција директора Клуба, повјерена доскорашњем првогодишњију одбору Мишку Вукмановићу.

те његовог замјеника?

- И овај проблем око ноговог првог тренера, односно шефа стручног штаба, по-кушајемо да решимо у договору са ФК „Могрен“. Било би веома добро када би успјели да се договоримо са руководством „Могрена“ да ове сезоне наш први човјек струкве буде неко од помоћних тренера у „Могрену“.

У наредној сезони треба очекивати још добрих редрутоваца: Мишко Вукмановић

- костур тима и у овој сезони сачињавати углавном млади фудбалери „Могрена“ који ће бити регистровани на двојну регистрацију. Њихове квалитете и могућности сасвим сигурно нај-
- Proizvodnja armaturnih mreža
 - Proizvodnja fert gredica
 - Proizvodnja građevinskog materijala
 - Izgradnja i prodaja poslovnih objekata

Припремио:
Драган КЛАРИЋ

BODIKO - COMPANY

Uprava - Budva, Jadranski put bb
tel. 086 53 909, 53 910, 44 575
Stovarište - Lastva Grbaljska 53 752
Proizvodnja - Lastva Grbaljska 53 753

U okviru BODIKO-COMPANY, preduzeća za proizvodnju, inženjeringu, trgovinu, ugostiteljstvo i transport posluju specijalizovana preduzeća DIMPEX - Budva i KOSMAC - Budva